

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

ДУХЭРИГ

№43 (344)

2003 оной
октябриин
23
четверг
№186
(20848)

Намарай
дунда
сагаагшан
тахья харын
28
гарагай
5

Бурятия

Октябриин 26 - Автомобильна транспортын
хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

ШЭНЭ ЭЗЭТЭЙ, ШЭНЭ ШАНАРТАЙ

«Нэгэ үдэрэй эзэд бэшбди, тиймэһээ байдалаа тон наринаар, шанартайгаар түхэжэ хүсэлтэйбди» гээд, нийслэл хотыннай автовокзалай шэпэ эзэдэй түлөөлэгшэ, «Улаан-Удын регионууд хоорондын автотранспортна предприятия» гэхэн хизаарлагдамал харюусалгата бүлгэмэй генеральна директорэй орлогшо Ляна Иванова Каничева хэлэбэ.

Байгша оной июнь нараһаа тус бүлгэм автовокзалыг арендэдэ абажа, тэрэ дороо газра, зосоононь шэнэлэн занбарилжа эхилэбэ. Наяын үдэрнүүдтэ байшангай нэгдэхэ даххарай кассова зал айнагалгада тушаагдаханы. Эндэ кассын таһалгануудай хананууд, өөронуудын европын стандартын өһоор хэгдэбэ гээшэ.

Гадна олоной ябадаг газарта тусхай үүдэнүүд табигдадаг бди. Тиймэһээ эндэ онсо найн шанартай, мүнөөнэй техниклогин өһоор бүтээгдэһэн үүдэнүүдые Москвагай үйлдбэрлэгшэдхээ худалдан абаха юм. Ерээдүй сагта автовокзалай хоёрдохи даххарта түргэн аргаар халуун эдэ бэлдэдэг кафе, пассажирнуудай, жолоошодой амарха таһагуудые тааруу зохидоор түхээрхэ юм. Автовокзалай хажууда худалдаа наймаанай хоёр даххар байшан бариха гэхэн түсэбүүдые Улаан-Удын регион хоорондын автотранспортна предприятия урдаа табиһай.

Мүнөө үдэр бүри республикын эдэдэ нуга шотагууд руу 300 гаран автобус, машинанууд гарана. 220 жолоошон тус предприятитай хэлсээ баталанхай. Хэлсээнэй өһоор, жолоошод Улаан-Удын 2-дохи автотранспортна пассажирска предприятида машинануудаа дулаан гаража дахиха, мүн лэ тэдэнэй ажалшадай туһаламжаар машинануудаа заһаха аргатайнууд болон.

Манай автовокзалай хорсон газраахи, тээ саагуур тогтоһон машинануудта хуухадаа, пассажирнууд харгыда тохёолдожо болохо эдэдэ аюулһаа бээ хамгаалнагуй. Эндэ һая Улаан-Удэ-Посольск харгыда ехэ авари болоо. Автобусой жолоошон наһа бараа, пассажирнуудай олонинь гэмтэһэн байна. Тээд тэдэнэр мүнөө эмзэгтэй хүнине, эмхине олохогүй, юүндэб гэхэдэ, юрын, манай предприятиин бэшэ, автобусто хуугаа болонот, - гэжэ Ляна Ивановна Каничева хөөршэ.

Ямар зүг руу харгы хааганхайб, хэды саг соо гэхэн мэдээнүүдые үглөө бүри ГИБДД-һээ дуулгана. Жолоошон бүхэнтэй хэлсээ тогтооходоо, эгээл түрүүн машинынь технологическа карта үзэжэ, хүдэлхэ болихынь зүбшөөлөө үгэнэ. Гадна жолоошод холын харгыда гарахаар бэлэн байһанаа эртэһнээ мэдүүлхэ өһотой. Тийгэжэ пассажирнуудта билет барюулаад, хэрэгтэй газартаһ хүргэнэ. Газра зосооһоо гоё боложо байһан автовокзал хараад, бидэндэ юрын автобусуудай биледэй сэнгүүд һанаандамнай ороно бээ. Нюдэндэ аятайгаар харагдаһан автовокзалнай, аятайхан таарама биледэй сэнгүүдтэй байбал, таатай.

Һаяын сагта биледэй сэнгүүд дээшэлхэгүй» гээд генеральна директорэй орлогшо Л.И. Каничева мэдүүлбэ. Тэрэн болоо, зоной һанаанда таарама хубилалтанууд хэзэһынь хэрэгтэй.

Автомобильна транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлтэ һайндэрөөр автовокзалай хүдэлмэришэдые, жолоошодые амаршалжа, ургатнай ходоодоо дардам харгы, һанаһан хүсэл зоригтнай гүйсэд бэлүүлэгдэг лэ гэжэ хүсэһэбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэльбэн шэнэлэгдэһэн автовокзалай дэргэдэ.

Р.Н. БАЗАРОВАЙ фото.

ТАКСИ ДУУДАА НЭН ГҮТ?

Кинодо мэтэ, үйлсэ гүйжэ гараад лэ, гараа харбагануулханда, такси ерээд хажуудашни тогтошодог болохонь хаш, манай Улаан-Удэдэ хүн зоной һанаанда халуундатар сэнхир экранаар, газетэнүүдтэ, үйлсын плакатаууд дээрэ хотын транспортна албанай гэхэ гү, амшын һаа, юрынхэдөө «Такси» дуудалгын телефонууд шодордэмнай үдэр бүри үзэгдэдэг бшуу.

Манай Улаан-Удэдэ «Дилижанс», «Автопилот», «Автомаяк», «Престиж», «Визит», «Жанна» болон хамта дээрэ транспортна 7 эмхи хүн зоние зөөдэг таксини эжэл эрхилдэг юм. Транспортна албанай бүридхэлдэ хизаарлагдамал харюусалгатай бүлгэмүүд, үгышы һаа, үмсын предприятинууд ороно. Улаан-Удэдэ эгээ түрүүн «Дилижанс» гэхэн таксини албан байгуулагдаһан юм. Тэрэ гэхээр түргэн зуура хэрэгтэй газартаһай хүргэхэ таксиниудай предприятия, бүлгэмүүд олон болоо. Пассажирнуудта эдэдэ түхэлэй автомашинанууд дурдхагдана. «Автомаяк» - ВАЗ-ай машинанууд, «Жанна» - гансал хари гүрэнэй машинанууд, пассажирнуудые иишэ тишэнь хүргэхэ аргатай. Олонхи ушарта пассажирнууд хэдэн модо ябанаб, тэрэнэйгээ түлөө түлэхэ болоно. Тийхэдэ нэгэ километрэй түлөө дунда эргээр 8 түхэриг түлэнэ.

«Жанна» гэхэн үмсын предприятияин таксигаар республикын аймаг руу ябахаяа һанабалтай, нэгэ модоной зай 8 түхэригтэ болохо, город соогуур үдэртөө - 9 түнүндөө - 10 түхэригтэ болоно. Тус предприятияин айнагчерэй мэдээгээр, хотын маршрутна

микроавтобусой ябахаяа болиходо, эгээл олоор таксини туһаламжада зон хандадаг байна.

Һүнийн 10-11 саһаа таксиниудай ажал бүрише эдэбхитэй болоно. Дээрэ дурдагдаһан таксиниудта телефоноор хонходожо болохо, зүгөөр хотын түб үйлсын буудалнуудта өөр өөрынгөө һуури бүхөөр эзэлһэн үмсын таксиниуд мүн лэ таанарые хайшаншы хүргэхэ аргатайгаа мэдүүлхэ. Эндэ өөһэд хоорондоо хэлсэжэ, бригаданууд болонхой. Эдэнэй хажуугаар юрын таксиниуд урагша, хойшоо гүйлгэдэдэг юм. Тиймэһээ таксиниуд бээ бээһнээ байха газар тон һайнаар мэдэхэ, юрын таксиниудта һууриһаа, харгыһаа бэлээр үгэдэггүйн мэдэжэ.

Түбэй ногоондэлгүүрэй буудалда нэгэ бага оройтоһон зоной олонхинь Исток, Аэропорт, Стеклозавод руу ябах ушараа мэдүүлдэг юм. Тэрэ хүрэтэр 80-100 түхэриг болоно. Батарейк һууриной ажалуушад дэлгүүрэй буудалһаа 30 түхэригээр гэртээ хүрэхэ юм.

Хэзээ саһаа «таксист» гэхэн ажал зоной ухаанда баян, ямбатайшы, аймшагтайшы, аюултайшы үйлэ үзэгдэлтэй холбоотой. Тээд ямаршы ажалда оролдосотойгоор, харюусалгатайгаар хандабал, һайн үрэ дунгүүдые харуулха.

Тиймэһээ, хүндэтэ жолоошод, аалин намдуу, сухалтай, хүхиюутэй эдэдэ абари зантай пассажирнуудаа үбэлэй ханада удаан дааруулангүй, хэдыдэшы гараа харбайхадамнай, хажуудамнай тогтошодог байгт даа.

БИЛЕДЭЙ СЭНГҮҮД ДЭЭШЭЛХЭ ГҮ?

Хотын маршрутна таксини биледэй сэн ноябриин 1-нээ 8 түхэригтэ болохонь гэхэн соносхол 60-дахи микроавтобусой салон соо бэшэртэй байба. Хоёр жэлэй саана биледэй сэн гэгтэ 7 түхэригтэ болоходонь, хотын ажалуушад ехэ соһоһон юм. Арсадаата асуудалнууд олон байгаа нэн. Тээд үмсын маршрутна таксиниуд дээдэ засагай эрилтэнүүдтэ ехэ анхаралаа хандуулаагүй, тийһээр шэнэ сөндэ хүн зон дадажа, хаа хаагуур абяа шэмээгүй болоо бэлэй.

Хүршэ Шэтэ, Эрхүү хотонуудта микроавтобусуудай биледэй сэн үнийнэй 8 түхэригтэ болоһон юм. Мүнөө Шэтэдэ октябрь нараһаа микроавтобусой сэнгын 10 түхэригтэ болоо. Тиибэшы түлишын сэнгүүдые зэргэсүүлхэдэ, эндэмнай 92 түхэлэй бензин - 11.90, дизельнэ түлишэ - 10.20 сэнтэй һаань, Шэтэдэ энэл түхэлэй бензин үнэтэй - 13, дизельнэ түлишэ - 12 түхэригтэ.

Микроавтобусой биледэй сэн тухай асуудалаар бусад маршрутна автобусой жолоошодто хандахадамни, сэнгээ энэ жэлдэ нэмээхэгүй янзатайгаар харюусаа. Республикын Правительствын үнэ сэнгүүдэй талаар комитедэй мэргэжэлтэдэй һанамжа жолоошодой һанамжануудтай адли байба.

Мүнөөдэр 46-дахи микроавтобус соо мүн лэ ноябриин 1-нээ 8 түхэригтэ болохонь гэхэн соносхол үлгөөтэй байба...

Ешигма ЦЫБЕНОВА.

СИБИРИИЕ ЯАГААД ХҮГЖӨӨХЭБ?

Гүрэнэй Дүүмын депутат, СНГ-эй хэрэгүүдэй болон эсгэг ороной түлөөлэгшэдтэй харилсаанай талаар комитедэй түрүүлэгшэ А.А.Кокосин республикын ололод мэдээлэ таряадаг хэрэгсэлүүдэй хүтэлбэрлэгшэдтэй, журналистнуудтай уулзаба.

Россин Федерациин Федеральна Суглаанда Президентын захяануудые бэлүүлхэ талаар байгуулагдаһан комиссини гэгшүүн тула А.А.Кокосин Сибириин экономика нөөсэ баялиг шэнжэлхэ ажалда хабаадуулагдаһан байна. Сибириин иматгал түүхэй эдэй дэбисхэр мэтээр һанадаг гээшэ. Харин экономико, элшэ хүсэ хүгжөөхэдэ тааруу, баян регион бшуу. Жэшээлбэл, буйлуулан болбосоруулдаг, эрдэмэй туйлалтануудые хэрэглэдэг промышленностини арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй, Буряадай эрдэм нурулсалай ажал ябуулгатай танилсаха зорилго бин. Гэхэ зуура гол һонирхолнай - Улаан-Удын авиационно заводто. Юуб гэбэл, авиа-барилгын һалбарыда нинтэ нэгэн национальна компани байгуулха зорилго табигдаа, тус компаниин бүридхэлдэ Улаан-Удын авиационно завод орохо өһотой юм, - гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

Удаань «Иркут» гэхэн эрдэмэй-үйлдбэрини корпорациин президент А.И.Федоров энэ бодолынь үргэлжэлүүлэн үгэ хэлэхэдэ, Улаан-Удын авиационно завод болон «Иркут» хоёрдээрэ дурсагдаһан компани байгуулгада хүсэ ехэтэ түншг үндэһэн боложо үгэхэ гэбэ.

Сибириин федеральна округто Россин Президентын бүрин эрхэтэ түлөөлэгшын орлогшо В.И.Халанов үгэ хэлэхэдэ, Эрхүү хотодо удангүй Сибириин экономика байдал хүгжөөхэ талаар зүблөөн үнгэргэгдэхэ гэжэ мэдээсэбэ.

Уулзалгада хабаадаһан Гүрэнэй Дүүмын депутат Б.Ц.Семенов 2004 оной бюджет зоёһон бүрилдүүлгэ тушаа, харгыс барилгада, мүн республикын тургуулинуудта үзүүлэгдэхэ мүнгэн туһаламжа тушаа онсо тогтоо. Гүрэнэй Дүүмын депутат В.Кузнецов ган гасуурай хохилоннуудһаа гаргашануудые хаахын тула түбһөө үгтэһэн 140 миллион түхэриг һөөргөөнь бусаагдахагүй гэжэ мэдээсэбэ. Шэтэ - Хабаровск гэхэн харгы барилга тушаа тэрэ онсо тогтоо. Уулзалгада хабаадаһад журналистнуудай асуудалнуудта харюусаа.

Гална ДАШЕЕВА.

БҮРИДХЭЛДЭ АБТАБА

Октябриин 20-до республикын һунгалтын комиссини ээлжээтэ зүблөөн дээрэ Россин Гүрэнэй Дүүмын депутатта кандидат А.Н.Будаев (кесур Чой-Доржи лама) бүридхэлдэ абтажа, һунгалтын комиссини түрүүлэгшэ Д.А.Ивайловский кандидатай үнэмшэлгэ барюулба.

Республикын нийслэл хотын, аймагуудай хүн зон, хамта дээрэ 15 мянган хүн А.Н.Будаевтай түлөө гараа табяа гээд онсолос. Энэмнай хадаа кандидатай бүридхэлдэ абтахын тулада хэрэгтэй тооһоо - 6800-һаа хоёр дахин үлүү болоно.

Илангаяа Хэжэнгын, Түнхэнэй, Захаамнай, Зэлын, Мухар-Шэбэрэй, Бэцүүрэй, Сэлэнгын, Хойто-Байгалай, Хорин, Хурамхаанай, Баргажанай, Яруунын, юрэнхидөө бүхы шахуу аймагуудай түлөөлэгшэд Чой-Доржи ламын Гүрэнэй Дүүмын депутатта кандидат болохо гэхэн хүсэлынь дэмжэжэ байһанаа гэршэлэ.

Гараа табижа, дэмжэлгэ үзүүлһэн бүхы зондо гүн сэдхэлэй баярыс хүргэнэб гэжэ хүндэтэ санаартан мэдүүлэб.

Р.ЕШИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнэмшэлгэ барюулгын үелэ.

ХОЙТО-КАВКАЗ ОШОБО

Албан хэрэгтэй уялгануудые бэлүүлхын ба ниитын гурим сахихын тула Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын ОМОН-ой болон патрульно-постовой албанай милициини нэгэдэмэл отрядуудай хүдэлмэрилэгшэд 6 нараар Хойто-Кавказай модо шотагуудта (Чечен Республика) албан тушаалай командировкодо ошохоёо үнгэргэжэ амаралтын үдэр мордоб.

Буряад Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо, милициини полковник В.М.Мархаев нэгэдэмэл отрядуудые үдэшэжэ ошолдоо.

Буряад Республикын Президент Потапов болон Буряад орондо байдаг Федеральна ахмад инспектор Борис Данилов вокзалай дэргэдэхи талмай дээрэ сэрэгшэдыс үдэшлгын үелэ үгэ хэлэхэдэ, урагшатай һайн ябажа эрхынь хүсэбэ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэлбэлэй албан

ЗААТАГҮЙ

ЕРЫТ, «ЗАРЯ»

ДЭЛГҮҮРТЭ

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ШЭНЭ ТҮБ НЭЭГДЭБЭ

Арба гаран жэлэй саана эридээр хубилхан байдалайнгаа муу, хайн талануудыг шэнжэлэн, урдынхитайгаа жэшэхэ ушарнууд аян олон тохёолдодогын элитэ. Иймэ зэргэсүүлгэнүүдыг хэдэг уладай дилэнхи хубинь зүблэлтын «бата, хайн байдал» бээрээ мэдэрхэн дунда ба үндэр наһатан юм. Гэхэтэй хамта тэдэнэр урдынгаа «бата, хайн байдал» нэгэ дутагдал тухай ханаа аддасагаан байжа дурсадаг. Энэ дутагдалын гэрэл, эдэе хоолой, хубсаһа хунарай, эд хэрэгсэлэй «дефицит».

Тингэжэ мүнөөнэй оршон байдалай нэгэ хайн талан гэхэдэ, дээрэ дурдагдгаша эдэе хоол, хубсаһа хунар, эд бараанай элбэгын болон. Ойрохоно оршодог дэлгүүр руугаа оромсоороо, нодэ харгамаар жэрылдэгшэ ундануудһаа эхилээд, мяхаар, һүүер, эдэб ургамалнуудаар, талха таряагаар буйлуулан болбосоруулан хоол олохот.

Эдэ бүгэдэе наймаалдаг газарнуудай, тусхай дэлгүүрүүдэй тоо саг үргэлжэ нэмэжэл байдаг.

Тиин октябрийн 20-до Улаан-Үдэ хотын 43-дахы кварталда «Заря» гэхэн худалдаа наймаанай түбэй нээлгын баяр ёһолол үндэр дээрэ үнгэрбэ.

Һүүлэй үсын эрилтэнүүдтэ таарама хоёр дахбар байшанай урдахы талмай дээрэ сугларһал зоһниие Республикын Президент

Леонид Потапов амаршалхадаа: «Энэ түбэй нээлгэ хадаа хотын ажалуудта нэмэлтэ 250 ажалай һурунуудыг асарба. Гадна энэ байшан барилгада Республикын мүнгэн сайһаа түхэрнгишэ мүнгөн һомологдоогүй, бүхы хүдэлмэринүүд үмсын олзын хэрэг эрхилэгшэдэй эд хүрэнгын хүсөөр үнгэргэгдөө гээд тэмдэглэгтэй.

Тус байшанай барилгашадта, проектын зохёогшодто баярыг хүргэнбди», - гэжэ хэлээ.

Энэ түб худалдаа наймаанай газарнуудай эгээл эрхим, һүүлэй үсын эрилтэнүүдтэ таарама дэлгүүр гэжэ тоологдоно. Ушарын гэхэдэ, тэрэниие барихада, эдэе хоолой болон эд бараанай зүйлүүдыг шанартайгаар болон урагша түгсөөр наймаалхада хэрэгтэй бүхы аша холбогдолууд харада абтан байхатом.

Энэ түбэй байшан дүн хамта гурбан дахбарһаа бүридэнэ. Эгээл дорохин дахбарһан наймаалагдаха зүйлүүд хадагалагдаха юм. Нэгэдэхи дахбарһан эдэе хоолой худалдаа эрхилхэ, 46 тусхай байранууд зохёогдохой, хоёрдохидонь-хубсаһа хунар болон эд хэрэгсэлүүдэй наймаа табиха 60 павильон зохёогдохон байна. Гадна подвал соонь 44 худалдаанай газарнууд бии. Дүн хамта энэ түб 150 худалдаанай павильонуудһаа бүридэнэ.

Москва хотын «Амиды ногоон дэлхэй» гэхэн хизаарлагдамал харюусалгатай эмхи энэ байшан барилгын гол хүдэлмэринүүдыг эрхилээ. Хүтэлбэрлэгшэнь - Ринчинов Владимир Лопсонович. Гадна «СПК», «Дальстальконструкция» гэхэн эмхинүүд барилгада хабаадаа. Зайн талаар хангалгы «Мантатов» гэхэн ИП, «Стростройкомбинат», сантехническэ хүдэлмэринүүд «Мемфис» гэхэн эмхинүүдэй хүсөөр бөөлүүлэгдэе юм. Худалдаанай тусхай байрануудыг «Окна Ксенин», «Гринвей» гэгшэ

зохёон байгуулаа.

Эдэ бүхы барилгын хүдэлмэринүүдтэ 500 миллионһоо үүе мүнгэн гаргашалагдаа. Түбэй нэгэдэхи дахбар хотын захиргаанай мэдэлэй юм, харин хоёрдохин олзын хэрэг эрхилэгшэдэй хубинь зөөри болон. Энэ ушараар Улаан-Үдэ хотын мэр Геннадий Айдаев ингэжэ тэмдэглээ: «Тус проект бөөлүүлгэ олзын хэрэг эрхилэгшэдэй болон хотын захиргаанай хоорондохы аша үртэй харилсаанай гэршэ боложо үгэбэ».

Даша-Доржо БОЛОТОВ.

ТОБШОХОНООР

Үйлэдбэрин ажалшадай болон олзын хэрэг эрхилэгшэдэй холбоной 9-дэхи республиканска съезд хүдэлмэригэ түгсэхэбэ.

Улаан-Үдэ хотын захиргаанай үхибүүдэй зунай амаралтын дүнгүүд согсологдоо.

Республикын нэгэл аймагыг аюулта СПИД үбшэн дайраагүй.

«Раздайся, карагод!» гэхэн нийтэ гаршагтай шэмээшгүүдэй дуунай фестиваль Улаан-Үдэ хотодо үнгэрбэ.

2004 оной правительственна бюджетые буруушаалгын жагсаалда 1500-аад багшанар гараба.

Самолет бүтээлгын нэгэдэмэл компани байгуулха тухай асуудал Россин Правительствадэ зүбшгэгдэжэ байнхай. Манай регионһоо Улаан-Үдын авиазавод болон «Иркут» гэхэн эрдэм шэнжэлгын ба үйлэдбэрин корпораци энэ компанийн бүридэлдэ оруулагдахаар хараалагдаа.

Һү буйлуулан болбосоруулгын завод Гусиноозерск хотодо нээгдэбэ.

Баир Цыренов гэгшэдэ Гүрэнэй Дүүмын депутадта кандидатдай үнэмшэлгэ бусадһаа түрүүлэн барюулагдаба.

Бурядай милиционернүүдэй нэгэдэмэл отряд Хойто Кавказ руу мордоо.

Геннадий Махутовай дурасхаалда зорюулагдаһан сүлөөтэ барилдаанай мұрысөөнүүд октябрийн 31-һээ ноябрийн 2 болотор үнгэргэгдэхэнэ.

Дунда хургуули онсо эрхмээр түгсэхгшэдэй хүнгэ; лэлтэтэйгээр дээдэ хургуулинуудта оролгыг болигохо тухай хуулийн проект Россин Эрдэм хуралсалай министрствэдэ бэлдэгдэжэ байнхай.

Наһатайшуулаа зорюулагдаһан габшагай харын үедэ үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулануудай нэгэн-пенсционернүүдэй бэын тамирай мұрысөөнүүд үнгэрөө.

Байгша харын 18-19-дэ тэжвон-догоор Сибирийн шанда хүртэхын тула мұрысөөнүүд үнгэрбэ. Тиин Республикын басагадай суглуулагдамал команда шангай I һуурида гараа, хүбүүдынь II һуури эзлээ.

Октябрийн 15-һаа 20 болотор Братск хотодо дзюдоогоор мұрысөөнүүд үнгэрөө. Хабаадаһан манай тамиршаа амжалтануудыг туйлаа.

Улаан-Үдэ хотын залуу багшанарай хоорондо үнгэрһэн дуунай мұрысөөнэй дүнгүүа согсологдожо, 65-дахы хургуулийн багша Надежда Астраханцева тус конкурсын лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Россин ФСБ-гэй Бурядагхи таһагай байгуулагдаһаар 80 жэлэй ойн баяр тэмдэглэгдээ. Даша-Доржо БОЛОТОВ.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствоын хэблэлэй албан мэдээснэ:

БУРЯДАЙ ПРЕЗИДЕНТ МОСКВАДА ХҮДЭЛБЭ

Буряад Республикын Президент Леонид Потапов албанай хэрэгээр октябрийн 14-һөө 17 болотор Москва ошон байха үедөө

Леонид Васильевич албанай хэрэгээр нийслэл хотодо ошоод байха үедөө «Россин түмэр харгынууд» гэжэ ОАО-гой президент Фадеевтэй уулзажа, локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажал ябуулагда хабаатай хэдэн асуудал шийдхэбэ. Эдэ гурбан предпрятини хүсые найнаар ашаглахын тула ЛВРЗ-гэй, авиационно заводой болон «Электромашинин» хамжаанай шэнэ эмхи байгуулгын асуудалыг Бурядай Президент зүбшэн хэлсээ.

Россин Федерацийн ажалай министр Починогтой уулзахадаа, юрэнхы хүдэлмэригүйдэлгын асуудалуудыг хаража үзэбэ. Байгаагийн нөөсөлүүдэй министр Артюховай урилагаар уулзахадаа, республикын Президент Россин Байгаагийн нөөсөлүүдэй министрствын болон федерацийн субъектын баталһан хэлсэлүүдыг бөөлүүлгын дүнгүүдыг тэрээнтэй зүбшэн хэлсээ. Байгааги ашагалгын ба оршон тойронхи хамгаалгын талаар хамтын хүдэлмэри ашаг үрэ эхэтэй байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

Энэ ябахандаа Бурядай Президент бүхы Ород гүрэнэй Патриарх II Алекснтэй уулзажа шадабагүй. Ородой Унон адартын шажанай толгойлопшын ондоо тээшээ ошон ушарһаа эдэнэй уулзагаа октябрийн һүүл болотор хойшолоулагдаа. Л.В.Потапов Россин соёлой министр Швьэдкойтой уулзажа, республикын театрнуудыг хэлбэл шэнэлхэ талаар мүнгэ зөөри эринэн байгаа. Макроэкономическа шэнжэлгэнүүдэй институтта болоһон уулзалгын үедэ Леонид Васильевич мөжө нютагай хүтэлбэригэ тааруулаха талаар асуудалуудыг зүбшэн хэлсэлэн байха юм.

Леонид Потапов октябрийн 17-до Буряад орондоо бусажа эрбэ.

ДЕЛЕГАЦИ БУРЯДАЙ ПРЕЗИДЕНТТЭЙ УУЛЗАА

Һунгуулийн бүлэгэлэй хүтэлбэрлэгшэтэй «Агууэхэ Росси - Евразийн холбоон» гэжэ һунгуулийн бүлэгэлэй, Росси болон Белоруссийн холбоото гүрэнэй секретаруудай холбооной», Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутат Абдул-Вахед Валидович Ниязов түүрүтэй «Евразийн парти - Россин патриотуудай холбоон», Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутат Абдул-Вахед Валидович Ниязов түүрүтэй «Евразийн парти - Россин патриотуудай холбоон» гэжэ Политическэ Соведэй һунгуулийн бүлэгэлэй хүтэлбэрийн делегаци октябрийн 18-да Улаан-Үдэ эрбэ. «Агууэхэ Росси - Евразийн холбоон» гэжэ һунгуулийн бүлэгэлэй манай республикын хүтэлбэрлэгшэдтэ, нийтын-политическэ эдэбхитэдтэй улам бүри нягта харилсаа холбоо тогтоохо гэгшэ эдэнэй ерэлгын гол зорилго болоно.

Делегаци Бурядай Президент Леонид Потаповтай уулзаба.

ОЛЗЫН ХЭРЭГ ЭРХИЛЭЛГЫЕ ХҮТЖӨӨХЭ

Бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгыг хүтжөөлгэ экономикын ургалгыг дээшлүүлхэ талаар шэглүүлэгдэн гүрэнэй политикын гол шэглэлүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ Буряад Республикын Гүрэнэй статистикын хороон батална.

2003 оной январь-июнь харануудта түүбэрлэн адагалагын дүнгүүдэй ёһоор манай республика дотор бага хэмжээнэй 2897 предпрятни хүдэлгэ гэжэ Гүрэнэй статистикын хороон мэдээснэ. Эдэ бүгэдэ экономикын бүхы халбаринуудта хараатай байна. Рознично болон оптово худалдаа наймаанда 46 процентнь хабаатай. Промышленна үйлэдбэрийн халбарида 17 процентнь худалдаана. 14 процентнь барилга хэнэ.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ республикын бага хэмжээнэй олзын хэрэг эрхилэлгэдэ 20195 хүн хүдэлнэ. Эдэнэй 18764-ниинь саг үргэлжын үндэһэ һуури дээрэ ажаллана. Эдэнэй 30 процентнь худалдаа наймаанай болон нийтын эдэе хоолой халбарида, 24 процентнь промышленностьда, 21 процентнь барилга дээрэ хүдэлнэ.

Бага хэмжээнэй предпрятинуудта харын дундуур салын үлхэн 2577 түхэритгэ, промышленностьда - 2209, барилга дээрэ - 2929, худалдаа наймаанда - 2667 түхэриг болоһон байха юм. Эрхүү мөжодо энэ үрэ дүн 3046, Шэтэ мөжодо 2810 түхэритгэ хүрэнэ.

Байгша оной 6 харын дүнгүүдээр бага хэмжээнэй предпрятинууд ашаг олзотойгоор хүдэлнэ. Ашаг олзын хэмжээн 103 миллион түхэритгэ хүрэнэ. Энээнэй 65 процентнь худалдаа наймаанай болон нийтын эдэе хоолой предпрятинуудта хабаатай байна.

ЕХЭ ЗАМАЙ ШАТАНУУД

Буряад-Монголой Республикын ГПУ-гай областной таһагыг дээдэ-Үдэ хотодо эмхидхэхэ тухай СССР-Захиралтаар энэ албанда эхин табигдаа һэн. Тиихэдэ орёо хүшэр саг байгаа. Эрхэгшэй дайн хаял хада дүүрээд, орон дотор аюулгүй байдал тогтоогдоогүй байгаа һэн. Гадаадын тагнуулаа, сагаантан, СССР-эй дэбисхэр дээрэ һүйдхэлтэ, харата муухай ябуулануудыг эдэбхитэйгээр үүдхэжэ байба.

Мүнөө олон жэлэй үнгэрөөшье һаань, федеральна аюулгүйе сахиха албанай хүдэлмэрилэгшэд оройнгоо бүрин бүтэн байхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмснэ. Буряад оройной ФСБ-гэй хүтэлбэри харата муухай һүйдхэлтэ ябуулануудыг зайсуулан сараха, буу зэбсгүүдыг худалдаха ябадалтай эршэлтэйгээр тэмснэ. Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо хүдэлмэрилэгшэд 38 буу шуу, 15892 номо хэрэгсэлүүдыг, 40 граната, 26 тээрэдэг зүйлүүдыг, 25 килограмм тээрэдэг бодосуудыг хурьяжа абанан байна.

2000-2003 онуудта 5 миллион 782 мянган түхэритгэ сэнтэй эд бараа нюусаар хилс гаргажа ябахынь бариха. Байгша оной март нарада УФСБ-гэй хүдэлмэрилэгшэд хара тамхи нюусаар хилс гаргажа ябанан хүнүүдыг барилхан байна. Тэдэнһээ 60 килограмм гашиш, 20 килограмм гашишай тоһо булажа абанан байгаа.

Һүүлэй 2 жэлэй туршада УФСБ-гэй Бурядай таһагайхид 1,5 килограмм геронин, 18 килограмм хара тамхи, 100-гаад килограмм гашиш булажа абана. Энэ жэлдэ Буряад Республикын МВД-эй ОБЭП-тэй хамта ябуулаа хэхэдэ, үнэтэ шулуунуудыг худалдаха талаар хуули буса ябуулануудыг зайсуулан сараһан байна. Тиигэжэ 43500 түхэритгэ эрдэнийн шулуу бариха абана.

Орон дотороо тогтууритай байдал хангаа гэгшэ. Федеральна аюулгүй байдалай албанай хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын ээлжээнэй гол зорилго болоно гэжэ ФСБ-гэй гаталһан бүхы замыг шэнжэлхэдэ хэлэжэ болоно.

ХАДАГААР, САГААН ЭДЕЭНЭЙ ДЭЭЖЭЭР УГТАБА

Буряад арадай эртэ урдын заншалай ёһоор эгээл хүндэтэй хүнүүдыг илгэжэл угтадаг заншалтай гэгшэ. Россин Федерацийн Президентын Сибирийн федеральна округтохи бүрин эрхэтэ түлөөлөгшэ Л.В. Драчевские, спортын талаар зүбшэлэгшэ Дмитрий Георгиевич Миндишвилине хягтынхид илгэжэл угтаба. Дүрэ буялдалгын барилдаагаар дэлхэйн 21 чемпионине, Олимпин наадануудай 7 чемпионине хурган хүмүүжүүлһэн Россин, Грузин болон Буряад Республикын габьяата тренерэй Хягтада айлашаар буухадань, тэрэниие хараха, танилсаха дуратайшуул олон байба. Дмитрий Георгиевич өөрөө дэлхэй дээрэ эрхим барилдаашанай нэрэ зэргэдэ нэгэнтэ бшэ хүртэлэн байха юм. Буряад Республикын Залуушуулай хэрэгүүдэй, физическэ культура болон спортын талаар гүрэнэй хорооной түрүүлэгшын орлогшо Владислав Матвеевич Бумбошкин наһанайнгаа нүхэртэй - хур харбалгаар уласхоорондын классай спортын мастер Наталья Цыренжаповнатай хамта хүндэтэ айлшанаа үдэшэнэ байгаа.

Хягтын аймагай захиргаанай толгойлогшо Валерий Жамсуевич Цыренпилов хүндэтэ айлшадаа угтажа абана. Аймагай Соведэй түрүүлэгшын орлогшо А.Д. Маланов, республикын Арадай Хуралай депутат Д.Ц. Мункуев, Хягтын хүүгдэй спортын хургуулийн хоригнод, эдир барилдаашад һонирхолтой хөөрлөөндэ хабаадаба. Тэдэнэр суута хоригшыг урма баяртайгаар угтаһан байгаа.

Евгений СУРМАЧ. «Ленинское знамя» сонин.

ТАМУУЖАНАЙ ҺАЙНДЭР

Россин Федерацийн тамуужанай хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлтэ һайндэрөө октябрийн 25-да тэмдэглэхэ юм.

Бурядай тамуужанай 160 гаран хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлтэ һайндэрөө угтаха байна. Федеральна бюджетые нэмэхэ талаар хинан шалгалгын даабаринуудыг хэлбэршгүгээр бөөлүүлхэ гэгшэ коллективэй шухала зорилго болоно. Байгша оной 9 харын туршада Бурядай тамуужанай хүдэлмэрилэгшэд 220 миллионһоо дээшэ түхэритгэ федеральна бюджеттэ оруулба. Энэнь түсбөөр хараалагдаһанда орходоо, 101,4 процент болоно. 4000 гаран деклараци бэшгэдэ.

Россин Гүрэнэй тамуужанай хорооной захиралтаар мэргэжэлтэ һайндэрэйнгөө урда тээ Бурядай тамуужанай эрхим хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаһан байна:

- Улаан-Үдын тамуужанай постын дарга В.С. Томин «Тамуужанай албанай отличник» гэхэн энгэртэ зүүдэг тэмдэгтээр;
- элрүүлэн нээлгын таһагай дарга К.А. Левин «Россин ГТК-гай 10 жэл» гэхэн энгэртэ зүүдэг ойн баярай тэмдэгтээр;
- хуули ёһонуудыг хазгайруулгын албанай таһагай дарга Л.В. Воронов Россин ГТК-гай Хүндэлэлэй грамотаар;
- хуули ёһоной таһагай дарга М.А. Матвеева Россин Гүрэнэй тамуужанай хорооной баяр баясхалан соносхогдоо.

Светлана САФРО.

Бурядай тамуужанай хэблэлэй секретарь.

Буряадай Президентын ажал хэрэгүүд

ХАДАТА ЗАХААМИНАЙ ЭХЭНЭРНҮҮД

УУЛА УРБУУЛХААР ХАБАТАЙЛ

Буряад Республикын Президентын дэргэдэхи Эхэнэрнүүдэй үбшэлэлгын Соведай ээлжээтэ суглаан хаяхан Закаменск хотодо болобо. Энэ хадаа нүүдэл хоёрдохи суглаан болоһон байха. Түрүүшын суглаан Кабанскда болоо һэн. Гурбадахинь Мухар-Шэбэртэ үнгэргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ. Нүүдэл нимэ суглаанууд юрэ буса, шэнэ шэнжэтэй байна.

Ажал хэрэгтээ нимээр хандаглын булюу талань абаһаар лэ элрнэ. Бултадаа наһанжануудаа хубаалана, хараһан, үзэһэн юумээ гэлсэнэ, танилсана. Үнэхөөрөөшье, суглаанай танхим соо хүлгөөтэй, шуугатай, баярай оршон байдалай шэнжэтэй байба. Леонид Васильевич Потапов Соведай суглаае нээхэдээ, абаһаар лэ ингэжэ тэмдэглэе:

- Захааминай аймагта хараһан, үзэһэн бүхы юумэн манай Зүбшэлэлгын Соведай гэшүүдтэ мартагдашагүй дурасхаал үлээбэ. Танин мүнөө һонин хөөрөлдөөн боложо, ашатай тухатай шийдэбэрлүүд абтаха байха. Ушар нимээшэ нүүдэл суглаануудыг ходо одоо эмхидхэжэ, шотаг шотагуудай нэгэ шууга, баян дүй дүршэлыг суглауула, бүхы республика соогуураа дэлгэрүүлэн тарааха ханхад.

Соведай гэшүүд суглаанай урда дээр Хуртага болон Ехэ-Цахир тосхонуудта хүрэхэдөө, хүүгэдэй эхэрлэнгүүдтэ, хургуулинуудта, магазинуудта, Соёлой байшануудта, музейнүүдтэ, медицинн пунктнуудта орожо, ажал хэрэгүүдтэйни танилсана байгаа. Закаменск хотодо «Горняк» гэжэ соёлой-спортын комплексн, наһаа гүйсөөгүйнүүдтэ бэе махабадые элүүрүүлгын түбэй, аймагай больницн дэргэдэхи элүүржүүлгын-хүмүүжүүлгын түбэй хүдэлмэритэй танилсаба. Хүүгэдэй поликлиникдэ, худалдаа наймаанай «Гермес» түбтэ, аймагай гимназинн хамтын байрада үрөө. Элүүр энхэ байдалай түбэй хүдэлмэрилэгшэд ажалынгаа дүй дүршэл тухай айлашадтаа хөөрбэ.

Социальна асуудалнуудаар аймагай захиргаанай толгойлогшын орлогшо Нина Николаевна Давалаева «2002-2005 онуудта эхэнэрнүүдэй байдалые найжаруулаха талаар Буряад Республикын Правительствон ажал ябуулануудай үсэбье Захааминай аймагта элүүрүүлгын ябаса тухай» элидхэл хэблэһэн, энэ хүдэлмэринн ашаг үрэ хэблэгшээр ябуулагдажа байһан тухай Соведай гэшүүд ойгожо хараһан байха юм. Зүгөөр суглаангай анхарал татаһан һайн юумэн тухай, нотагаархидайнгаа дүй дүршэл тухай элидхэлшэ хөөрөхын орондо аймаг доторхи байдалдаа шүүмжэлхы ёһоор хандажа, шийдэхэдэггүй асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулаһан байгаа.

Захааминай аймагта эхэнэрнүүд бүхы улад зоной 51,6 процентнэ солоно. Тиммээшэ мүнөө хүдэлмэрилэгүй эхэнэрнүүд эршүүлхээ бургагүй олон юм. Юрэдөөл, хүдэлмэрилэгшэд түрүүшын ээлжэндэ эршүүлхы ажалда абадаг байна. Ушарын гэхэдэ, тэдэнэр нарийлалгын амаралта абахагүй, үхнүүдэйнгээ хойноһоо харуулахын тула наагата хамшахагүй ха юм даа. Захааминай улад зоние ажаалаар хангалгын түбэй баримта хүдэлмэрилэгшэ ёһоор, ажал оложо халаа, удаан саг соо забхарлалга хэблэһэн 195 эхэнэрэй оройдоол 11-иннь ажалда ороһон байна. 64 эрэмдэг эхэнэр бүридхэлдэ абтэнихай. Энэ түб ажалгүй эхэнэрнүүдэ ондоо мэргэжэлдэ бүрэлдэ байгааһые наань, эдэнэй тоо хориногүй.

Эхэнэрнүүдэй ажалай эрхэ байдалые найжаруулаха шуухала. Жэшээнь, Закаменск хотын котельнидэ хүдэлдэг 19 хүнэй 16-иннь хангалтагүй муу эрхэ байдалда ажаллана гээд тэмдэглэгдэлтэй. «Сталь» гэжэ ООО хадаа аймаг дотор эхэнэрнүүдэй олоороо ажалладаг эмхи болоно. Энэ предпрятида хүдэлдэг эхэнэрнүүд гон таарамжагүй муу байдалда ажалладаг байна. Эхэнэр ажалладай салин хүлэһинишье гон бага - 400-һаа 600 хүрэтэр хүрэнг абадаг байха юм. Гэбшье ажалынгаа газар алдахагүйн тула

хүдэлхэ баатай болодог. Ушарын хадаа эдэнэй олонхид наһанайнгаа амаралта гараха дүтэлэнхэй.

Наһаа гүйсөөгүйнүүдэй ажаһуудалые найжаруулаха, тэдэнэй бэе махабадые элүүржүүлхэ түб аймаг дотор хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Хүндэ хүшэр, ядуу тулюур байдалда ороһон үхибүүдтэ туһааха гээшэ энэ түбэй гол зорилго болоно.

«БҮЛЭНҮҮДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ТҮБ»

гэһэн коммерческэбшэ муниципальна эмхи зургаание эмхидхэлгэ хадаа захааминайхидай ехэ туйлаалта болоно гээшэ. Наһаа гүйсөөгүй үхибүүдтэ, эхэнэрнүүдтэ медико-психологическа болон социальна-хуули ёһоной туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор энэ түб 2000 оной октябринн 31-дэ эмхидхэгдэн

байгуулагдаа һэн. Элүүр энхээр ажаһууа эрилтэ залуушуудта хүмүүжүүлхэ, архидалга болон хара тамхи таталгатай гэмсэхэ, али бүхы халдабарита үбшэнүүдые зайсуулан сараха, дорой муу байдалда ороһон бүлэнуудые нимэ байдалһаань гаргаха тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаха гээшэ энэ түбэй гол зорилго болоно бшуу.

2000 оной ноябрьһаа 2003 оной июль болотор энэ түб ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшээнь, социальна хүрлалсалай программаар аха классуудай хурагшадтай болон оюутад дунда 494 лекци уншагдаа, эхэнэрнүүд болон гүлмэр залуу басагад дунда 331 консультация, мүн 856 нюуса консультация үнгэргэгдөө, этигэл найдалай утаһаар 196 заабари зүбшэл үгтөө, элдэб үбшэнһөө, тэрэ тоодо халдабарита үбшэнһөө хэргүүлхэ, аргалуулаха талаар 18 мянган түхэригэй эм домууд үгтөө, нарай няха үхибүүд болон оро дэбдихэрһээ бодожэ шадахааяа болонһон үндэр наһатайшуудда гэртэнэ ошожо, 498 дахин туһа хүргөө. «СПИД тухай хөөрөлдэбди», «Ажабайдалдаа хара тамхи хэрэглэхэгүй», «21-дхи зуун жэлые хара тамхигүйгөөр, СПИД-гүйгөөр...» гэхэ мэтын темнүүдээр хото хүдөөгэй 6 ябуула үнгэргэгдэн, дунда хургуулинуудай директорнуудтэ, хүрлалсалай талые даагшадта зориулагдаһан 8 семинар эмхидхэгдэн байгаа. Тэршэлэн түбэй ажал ябуула тухай, элүүр энхэ байдал тухай 26 статья нотагай болон республикын сонинуудта толилогдобо, 2 дамжуула телевиденээр харуулагдаба.

Түбэй ажал ябуула нотагай бюджетһээ һомологдодог юм. Гадна энэ түб республикын ба улас хоорондын элдэб конкурснуудта эдэбхитэйгээр хабаадажа, грантнуудтаһы хүртэнхэй. Тиммээшэ тэрэ 180 мянган түхэригөөр 6 грант шүүһэн байна. Энэ хадаа түбэй жэлэй бюджетэй 30 процент болоно. Гэртээ хангалтагүй муу байдалтай

эхэнэрнүүдтэ зориулагдаһан нэгэ проект бэлдэгдэн байгаа.

Энэ түб хадаа албан зургаанууд хоорондын эмхи зургаан болоно. Тэрэ социальна асуудалнуудтай талаар аймагай захиргаанай толгойлогшын орлогшоодо сэхэ мэдэлтэй. Тус түб наһаа гүйсөөгүйнүүдэй хэрэгүүдтэ талаар аймагай түбтэй, хүрлалсалай хүтэлбэригтэй, больницатай, захиргаанай залуушуудай таһагтай, ажалай ба социальна хүжэлтын хэлтэстэй, залуушуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, эхэнэрнүүдэй зүблэнүүдтэй, республикын оршондо элдэб халдабарита үбшэнүүдтэ хэргүүлгын түбүүдтэй.

гэшүүдые угтахадаа, энээнни туйлаагүй ха юмта даа. Энэнь захааминайхидай үндэр соёл болбосоролтой байһые гэршэлнэ. Захааминай аймагта түрэ найр олоор наадагдана, залуу бүлэнуудтэй халаха хандарха ушар үсөөн байна. Энэнь тон һайн гээшэ.

- Захааминайхид түрэл хизаар нотагтаа дурагтай, эдэ бүхы ажал хэрэгүүд, ариуэн сээр байгаа, элдэб халдабарита үбшэнүүдтэ хэргүүлгэ үргэн шитэ зоной соёл болбосоролһоо дуудыдана гээшэ, - гэжэ Зүбшэлэлгын Соведай гэшүүн Вера Петровна Балданова тэмдэглэбэ. Захааминай эхэнэрнүүдтэй хүдэлмэринн дүй дүршэл тухай бүхы республика соогоо хөөрхын тула олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлүүдтэй бүлэг журналистнууды аймагта урихые В.П.Балданова дурдхаба.

Республикын Президентын дэргэдэхи Эхэнэрнүүдэй Зүбшэлэлгын Соведай хүдэлмэринн дүнгүүдые Леонид Васильевич ПОТАПОВ соглоходо, ингэжэ хэлэбэ:

Гансал Захааминай аймагта бэнэ, харин манай республикын бусад аймагуудта бии байһан бүхы һайн юумэ ажабайдалдаа нэбтэрүүлхэ ёһотойбди, уялгатайбди. Иимэ хараа боллоһоо абажа харахада, Соведай мүнөөдэрэй суглаан аша үрэ ехэтэй байба гэжэ тоолоноб.

Социально-соёлой халбарита захааминайхидай амжаһан дүй дүршэл тухай хөөрхын тула аймагуудай болон хотонуудай захиргаанай толгойлогшонорой нара бүрин зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхын тула хэн нэгэнэй кандидатурые тодорхойлохо ёһотойбди гэжэ Л.В.Потапов Соведай гэшүүдтэ зүбшэл үгэбэ. Захааминай аймагай Далахай тосхоной эхэнэрнүүдтэй Соведай хүдэлмэринн дүй дүршэл тухай Президент хөөрөөд, бүхы республика соогоо бүхы ажалша коллективүүдтэ, хуурын тосхонуудта эхэнэрнүүдтэй Соведаудые хэргүүлхэ шуухала гэжэ уряалаа. Закаменск хотын олзын хэрэг эрхилэгшэд Наталья Федотовна Будунова болон Светлана Николаевна Абрамзон гэгшэдэй хүдэлмэринн дүй дүршэл тухай Леонид Васильевич Потапов тогтожо хэлэбэ. Түрүүшынхнэ хүдэлмэринн газарай 40, харин хоёрдохин 19 хуури бэлдэ. Олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ ажалай габшагайшуудад ашар хандахаар саг хүржэ эрээ. Ушарын гээбэ, үнэн сэхэ ажаайнгаа түлөө ашаг олзо абажа, урмашуулагдаана гээшэ. Тэдэнэр олзын хэрэг ухамай хүбэлгэнөөр эрхилхэнэйнгээ түлөө нимэ ехэ ашаг олзо олоно ха юм даа. Олзын хэрэг эрхилэгшэд гэр байрын-коммунальна ажахын халбарита олошоруулагдаха ёһотой. Гэр байрын эзэдэй хани нүхэсэлүүдые (ТСЖ) эмхидхэн байгуулхын тула олзын хэрэг эрхилэгшэд улам эршэмтэйгээр, эдэбхитэйгээр ажаллаха зэргэтэй. Эндэ эхэнэрнүүдэй ухаан бодолоо гүйлгэхэ, хаба шадалаа гаргаха газар бии ха юм даа. Юрэдөөл, хадата Захааминай эхэнэрнүүд уула

урбуулахаар хабатай. Захааминай аймагта эршүүл зүблөөнүүдые үнгэргэдэг, харин эхэнэрнүүд хүтэлбэрилдэг, ажалладаг юм гэжэ Соведай суглаан дээрэ шоглоһоншые байна.

Тэршэлэн А.В.Потапов албанай хэрэгээр Захааминай аймаггай гурбан үдэрэй туршада ябалгынгаа дүнгүүдые соглоходо, бүхы республикын улад зоной хургаал абамаар дүй дүршэл эндэ бии байна гэбэ. Залуушуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, мүн таряшадай-фермернүүдтэй ажахынуудай залуу толгойлогшодые урилгатайгаар республикын семинар-зүблөөнүүдые эндэ, Захааминай үлгэн һайхан газар дээрэ эмхидхэхэ гэхэн бодол түрөөд байна гэжэ республикын Президент мэдүүлэе.

Эхэнэрнүүд болон үхибүүдтэй хуудал байдалые найжаруулаха талаар шэглүүлэгдэн хэмжээ ябууланууд энэ үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ Буряад Республикын Президентын дэргэдэхи Эхэнэрнүүдэй Зүбшэлэлгын Соведай нүүдэл суглаанай дүнгүүд элрхэйлэн харуулаба. Захааминай аймагай эхэнэрнүүдтэй зүбшэлэлгын совет аймагай захиргаанай толгойлогшын дэргэдэ эмхидхэгдэн байгуулагдаа юм. Республикын аймагуудта ажаһуудаг, наһанай амаралтада гараагүй хүнүүдтэ Россин хүндэт донорой хүнгэлэлтэнүүдые олгохо тухай асуудалые хаража үзөөд. Правительствон суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табихыен республикын Элүүрые хамгаалгын министрствэдэ даалгагдаа. Багсаамжалхада, коммунальна хангалгануудай түлөө, электрын элшэ хүсэ хэрэглэһэнэй түлөө 50 процент хүнгэлэлтэ олгохо, республикын нинсэлэлтэ хото ошоод бусахадаа, түлөөһэгүйгөөр ябахын түлөө, түлөөһэгүйгөөр аргалуулахын ба шүдэндөө протез табиуулахын түлөө хүнгэлэлтэнүүдые олгохоор хараалагдана. Захааминай аймагай ветеранууд болон эрэмдэг хүнүүдые санатори-курортнуудта аргалуулаха талаар мүнгэ зөөри татажа үгэхэ тухай асуудал хаража үзэхыен республикын Ажалай ба социальна хүжэлтэй министрствэдэ даалгагдаа.

Энэ нүүдэл суглаа эмхидхэлгэд бэлдэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ талаар Үндэһэтэнэй хэрэгүүдтэй ба нийгын, шажанай нэгдэлнүүдтэй харилсаа холбооной талаар хорооной түрүүлгшын орлогшо Светлана Николаевна Селивра, хорооной зүбшэлэгшэ Галина Александровна Дождикова ехэ ажал ябуулаа гээд тэмдэглэхэ шуухала. Соведай нүүдэл суглаае Захааминай аймагта үнгэргэхын тула хорооной мэргэжэлтэд эршэмтэйгээр хүдэлхэн байна.

Бата БОЛОТОВ.
Буряад Республикын
Президентын болон
Правительствын
хэлбэлэй албан.

Манай хөөрөлдөөн

ТОО, БАРИМТАНУУД ЮУ ГЭРШЭЛНЭБ?

Гүрэнэй статистикын комитетэй түрүүлэгшэ Л.А.Мунаевтай баяр ёһололойн урга тээ уулзаһан байнаб. Арбан дүрбэн жэл соо тэрэнэй хүтэлбэрлжэ байһан статистическэ албанай эмхиин байгуулагданаар 80 жэлэй ой гүйсэб. Тиимэһээ баяр ёһололоо угтажа байһан Буряад Республикын болон Россин Федерациин габыата экономист, статистикын отличник Л.А.Мунаев республикагамнай ехэ угха шанартай статистика тухай омогорхон хөөрэхэдөө, экономикые хүтэлбэрлэхэ ба уридшалан харуула гол хэрэгсэл байһан тухайн тэмдэглээ. Мүнөө үедэ Россин эрхим Гүрэнэй статистикын комитетүүдэй дунда мэдээсэлэй-угхалан шэнжэлэлгын шанарай талаар энэ комитет шалгарна.

- Леонид Алексеевич, өөр тухайгаа хөөрөжэ үгыт. Хайшан гэжэ статистикын ажалда ерээ нэмтэ?

- Би хадаа Усть-Ордаһаа гарбалтайб. Ленинградтай Н.А.Вознесенскийн нэрэмжэтэ финансво-экономическа институт дүүргээд, жэл соо Минфиндэ ажаллааб. Удаань ВСГТИ-дэ хүдэлөөд, аспирантурада хуража, кандидатска диссертацияа хамгаалан байнаб. Арбан жэлдэ экономикын кафедрада ажаллааб, хоёр жэл соо ифженерно-экономическа факультетдэ декан байгаа. Намтай хамта ерээдүйн министрүүд Н.И.Атанов, Т.Г.Думнова, Ю.С.Налетов болон республикыннай бусад мэдээжэ зон ажаллаа.

1990 ондо конкурсын гурим ёһоор энэ мүнөө үеынгөө тушаалда хунгаданһаа. Тэрэл жэлдэ правительствын бүридэлдэ оруулагдажа, республикынгаа Верховно Сөведэй сессеэр баталагдан байнаб. 1994 ондо, удаань 1998 ондо правительствын бүридэлдэ баһал оруулагдааб. Тиигэжэ хүүлэй 12 жэл соо республикын хүтэлбэрлэхэ хабаадаһан байнаб. 1995 онһоо 1999 өн хүртээр 15 хүнэй дунда Россин Гүрэнэй статистикын эмхинүүдэй хүтэлбэрлэгшэдэй Сөведтэ орооб.

- Тушаалда орожо байха үетнай экономикые хубилган шэнэжэлгын болон элдэб хубилаалтануудай хүндэ хүшэр шатаһай тулалдан байна...

- 1990 ондо Госкомстадта 700 хүн ажалладаг байгаа. Тиикэ үедэ

тон үнинэй, хуушарһан хэрэгсэлнүүдтэй нэмди, ядахын сагта калькуляторнуудые хүртэдэггүй нэн. Мүнөө үедэ 200 хүн ажаллана. Техническэ талаһаа хубилгаданһаа, мүн мүнөө үеын хэрэгсэлнүүдые олоор нэбтэрүүлһэнэй, тиикэдэ дээдэ мэргэжэлтэй зониие бэлдэһэнэй аша туһаар эдэ бүгдэ арга боломжонууд бии болгодоо гээшэ. Уласхоорондын стандартнуудтай адляар бидэ бүхы статистикаа тааруулан байнабди. Мүнөө үедэ хүдэлдэг зонийнгоо эрдэм нуралсалай талаар Россин эрхим арбан региональна комитетүүдэй тоодо манай комитет оролсоно. Харин техническэ талаһаа хангалһаа эгээл түрүү табан комитет соо тоологдоно. Манай албанай ажалшадтай 88 процентнь дээдэ хургуулитай. Мэргэжэлтэдэй болон нэгэ бодолтоной эбтэй хүдэлдэг коллектив байгуулагданхай, бүридхэлэймнай 97 процентнь эхэнэрнүүдо.

1999 онһоо Интернеттэй холбоотойбди. Бүхы зоннай, тэрэ тоодо аймагуудта хүдэлдэг мэргэжэлтэд Интернет-почтотой харилсадаг юм. 2002 онһоо электронно талаһаа бүридхэл хэхэдээ, нэн түрүүн STATEK гэхэн системэ хэрэглэгдэнэ, SPSS болон предприятиуудһаа саарһа документнүүдгүйгөөр технологи ашагладаг «Пермстат» гэхэн АРМ түхэлнүүдые шалган шэнжэлэхэ системэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна.

- Статистика ямар амжалта туйлаһан байнаб?

- Шухала асуудалнууд

шиидхэгдээ. Правительстватай нягта холбоотойгоор ажалланабди гэжэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб. Буряад ороной Президентэ баяр хүргэхэ байнабди. Леонид Васильевич ехэ тодорхойгоор, ехэ эдэбхитэйгээр статистика хэрэглэнэ. Тоогой саана хүниие хараха, тэрэнэй саана юун нюугданхайб гэжэ ойлгохо гээшэ илангаяа хүтэлбэрлэгшэ хүндэ ехэ шухала бшуу, тэрэнэй шиидхэбэри абалгада нүлөө үгэнэ. Тэрэшэлэн Президентын даабарьяр бидэ Росси соо эгээл түрүүн Россин Госкомстадтай баталан абahan хүн зоной хамтын олзо оршо хубаари тухай онол арга зохёонон байнабди. Республикын бүхы аймагуудта хубийн хамһаарийн ажакнуудые хараада абан, хүн зоной олзо оршо хубаари тухай ехэ хонин, онсо удхатай мэдээсэл энэ арга олгоһон байна. Энээнһээ уламжалан республикын аша үрэтэй социально-экономическа политика зохёон байгуулаха хэрэгтэ үрэ нүлөө энэнь үзүүлэ бшуу.

Тиикэдэ аймагуудта валова эд зөөрийн (продукци) тоо бүридхэлэй онол арга бии болгодоо. 2001 ондо гүрэн түрын албан зургаануудтай болон нютагай захиргаанай эмхинүүдтэй хамта ехэ ажал ябуулагдажа, бага предприятинууд шалгагдаа. Тиин бага предприятинуудай олзын хэрэг эрхилэлгын байдал, республикын экономикадо эзэлжэ байһан хуури тухай мэдээсэл абаха, ерээдүйн байдал,

тийн тэдэниие хэрэглэлгын аша үрэ сэгнэхэ арга боломжонуудые олгоо.

Буряад орондоо, Росси соо эгээл түрүүн регионой онсо шанар элирхэйлхэ, Буряадай болон тэрэнэй регионуудай социально-экономическа, демографическа байдал сагсоон дүүрэнээр шэнжэлхэ арга олгоһон региональна ба муниципальна статистиканууд байгуулагдаа.

Шэнэ статистическэ хүдэлмэринүүдые ябуулабди: сэнгүүдэй статистика, ажалай дэлгүүрэй, мүн хүн зоной ажабайдалай шанар шэнжэлэхэ, хойноһоонь шалгаха элдэб янзын онол аргуудта оролго...

Жэл бүри Буряад ороной засагай, нютагай өөһэдэн хүтэлбэрлэгын албан зургаануудта мэдээсэлэй талаар хангалгаар гүрэнэй захил бэлүүлэгдэнэ. Хүүлэй үедэ аша үрэтэй ажалынгаа түлөө Президентын болон Правительствын зүгһөө статистикын комитет үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

- Эгээл горитой ехэ статистическэ акци болохо Бүхэроссин хүн зоной тоо бүридхэл тухай хөөрэхээс мартаад байнаб.

- Эгээл үндэр хэмжээндэ тэрэ үнгэрөө, республикыннай хүн зоной 99 процентнь эндэ хабаадуулагдаа. Тоо бүридхэл тухай ехэ олон юумэ бэшэгдээ. 2002 оной октябрь һарада Буряад орондо 981 мянган хүн ажаһуугаа, харин 1993 оной тоо бүридхэлээр 1038 хүн тоологдоо. Тэрэшэлэн үнгэрһэн 13 жэл соо 5,5 процент зоноо гээгээ.

Хүршэнэртэй жэшээлбэл, Эрхүүгэй областдо 8,5 процентээр, Шэтын областдо 15,9 процентээр үсөөн болоо. Тиимэһээ манһаа ябаһан зоной тоо бага болоно.

Тоо бүридхэл бэшэһэнэй дүнгөөр бүхы регионуудай хүн зон үсөөрөө, зүгөөр Урда федеральна округтоо бэшэндэ. Гэбэшье эгээл олон хүнэй үсөөрһэн газарнууд гэхэдэ, Сибирийн Федеральна округ ба Алас-Дурна зүг.

- Та ямар нэгэ халбарине шэлэнэ, ехэ анхаралаа хандуулаһгүй гүт?

- Бүхы халбаринууд хоорондоо холбоотой, булта шухала. Республикын ажаһуулаһаа хэн тула социальна

халбарийн мүнөө үеын байдал миний ханаа зобооно, юу гэхэдэ, ажабайдалай шэнжэ шанартай сэхэ холбоотой. Тиигээдшье би өөрөө гурбэн хүүгэдтэйб, багамни 13 наһатай

- Хүүлэй статистика юу харуулаһб?

- Промышленна үйлэдбэрийн дэшээ урганиһинь харагданэ шэнэ ажалнууд бии болон салин дээшэлнэ. Илангаяа хүдөөдэ гэр байрын барилга эдэбхижээ, мүнөө Улаан-Үдэ хотодо барилга олошороо.

- Та статистическэ бүридхэл бэлүүлхэ талаар дүршэлөө нэмээхэ зорилготой олон ороннуудта ябаһан байнаб.

- Англи, Франци, Швеци, Германи, Люксембург, США олоһон байнаб. Эдэ ороннуудта хүнүүд статистическэ анкетэнүүдтэ ехэ харюусалгатайгаар хандадаг байна. Тэдэнэр өөһэдөө анкетэнүүдые бэшээд, статистическэ эмхи зургаануудта эльгээнэ. Тиикэ статистика тэдэнэй ажабайдала нүлөөлхэ гэжэ мэдэхэ хадаа тэдэнэр һайн дураараа хэрэгтэй мэдээсэл үгэнэ бшуу. Иигэжэ манай эндэхи хүн зоной зүбөөр ойлгодог һаань, ехэ дуратай байха нэмби.

- Нэгэ хирэ та политическэ байдалда ехэ эдэбхитэйгээр «яларан, толорон» байгаа бэлэйт?

- Тиимэ саг байгаа, «Наш дом - Россия» гэхэн хүдэлөөнэй политсовет толгойлдог нэм. Тэрэ үедэ гүрэнэй алба хаагшадта хоригдодоггүй байгаа. Мүнөө үедэ би ямаршье политическэ партида ородоггүйб. Нэгэнһинь талые баригшаб, энэ хадаа миний хубийн хэрэг.

- Гол ажалһаа гадна юу хэдэбтэ?

- Педагогикын болон эрдэмэй ажал ябуулаһаб. Улаан-Үдэдэ хотын вузуудта, колледжнүүдтэ экономическа мэргэжэлээр гүрэнэй шалгалтануудые шалган эрхилнэб.

- Танай уриа, уг зорилго, девиз?

- Ажал, ажал ба үшөө дахин ажал.

- Таниие үшөө дахин баяр ёһололоортнай амаршалан, элүүр энхэ байхые, зохёохы эршэтэйгээр, амжалтатай ажаллахыетнай хүсэнэб.

- һайн даа.

Людмила ОЧИРОВА хөөрөлдэбэ.

Хүүлэй хонин

УЛАСХООРОНДЫН СЕМИНАР

Европын Сөведэй, Россин Федерациин болон Буряад Республикын нуралсалай министрствэнүүдэй эмхидхэн «Россин Федерацида түүхын багшанарые хурган бэлдэлгын асуудалнууд ба хараа түсэбүүд» гэхэн уласхоорондын семинарай хүдэлмэри октябрийн 20-до Улаан-Үдэдэ нээгдэһэн байгаа.

Буряадай Президент Леонид Потапов семинарта хабаадагшадта хандажа, амаршалгын үгэ хэлэбэ. Тусхайлбал, тэрэ иигэжэ хэлээ: «Эрхэтэн ёһоной общество дотор, хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан дэлхэй дээрэ залуу үетэниие ажабайдалда бэлдэхэ гээшэ мүнөө үеын эгээл орёо шухала асуудалнуудай нэгэниинь мүн болоно. Энэ талаар хургуулида түүхэ заалга ехэ үүргэ дүүргэнэ. Түүхын багшанарые хурган бэлдэлгын асуудалнуудта уласхоорондын семинар үнгэргэлгэ тон шухала удха шанартай байһаниинь элитэ».

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛДО НОМОЛОЛГОНУУД ХЭРЭГТЭЙ

«Соёл болон искусство сахилга ба хүгжөөлгэ (2004-2007 онууд)» гэхэн Президентын программые бэлүүлгын үндэһөөр Буряад Республикын Соёлой министрство «Соёл болон искусствын халбаридэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлгэ ба номололгонуудай политика хүгжөөлгын асуудалнууд, хараа түсэбүүд» гэхэн республикын эрдэмэй-ажал ябуулгын I семинар 2003 оной октябрийн 30-31-дэ эмхидхэхэ байна.

Соёлой болон искусствын республикын, муниципальна эмхи зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдые номололгонуудай политика бэлүүлгын халбаридэ, бизнес-түсэблэгдэ ба мүнгэн хангай ажал ябуулгы хүтэлбэрлэгын мүнөөнэй түхэл маягуудаар, арга онолнуудаар хургаха гээшэ семинарай гол зорилго болоно.

Республикын болон муниципальна соёлой, искусствын эмхи зургаануудай хүтэлбэрлэгшэд, мэргэжэлтэд хоёр үдэрэй туршада эгээн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, дэлгүүрэй экономикын эрхэ байдалда саашанхи хүгжэлтын хараа түсэбүүдые тодорхойлох арга олохо байна.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэлбэлэй албан.

ТҮРЭНЭН ҮДЭРЭЙ ХОЙШОЛОН

Загарайн аймагай Горхон хууринай гэрнүүдэй нэгэн соо танигдаагүй хүнэй граната тэһэлһэн ушарһаа 1 хүн нүгшөө, 15 хүн шархатаа.

Аюулай хүжэрһэн шалтаган гэхэдэ, нүхэрэйнгөө түрэнэй үдэр тэмдэглэжэ байһан залуушуул үгэ буялагдаа, нэгэниинь граната тэһэлһэн байха юм.

Элдэб хэмжээгээр гэмэлгэһэн 15 хүниинь Шэнэ Бэрээн хууринай эмнэлгын газарта оруулагдаһан байгаа. Тиигэжэ энэ больниинь врач-анестезиолог Олег Лапшинай мэдээсэлээр: «Шархатагшадтай ами наһанай аюул усадхагдаа». Даб дээрэ мурдэлгын хүдэлмэринүүд эрхилэгдэжэ байххай.

ҮБНЭ ГАЛДАХА УШАРНУУД ОЛОШОРОО

Хүүлэй үедэ республика дотор үбнэ галдаха ушарнууд олоор бүридхэгдэнэ. Граждан оборонын болон онсо байдалай талаар Гүрэнэй хороной хэлбэлэй албанай мэдээсэлээр, үнгэрэгшэ долоон хоногой хүүлэй гурбан үдэрэй туршада дун хамта 730 центнер үбнэ шатаа. Тиигэжэ 230-гаад мянган түхэригэй хохидол ушаруула.

Аюулай ехэнхи хубийн Зэдэ тосхондо тохёолдоо. Тиин октябрийн 17-ой үдэр эндэ аяар 600-гаад центнер үбнэ галдагдан байна.

ХИТАД НОНГИНЫН ШАНАР МУУ

Эд хэрэглэгшэдэй эрхэ хамгаалгын хотын хүтэлбэрийн мэргэжэлтэд Улаан-Үдын дэлгүүрнүүд дээрэ табигданһаа ургамалануудые шэнжэлгын хэмжээг ябуулга үнгэргэбэ.

Тиигэжэ дүрбэн шухала түхэлэй овош Буряадай хүдөө ажакын академидэ шэнжэлэгдээ. Энэ хэмжээнэй дүнгөөр Буряад орондо ургуулагдаһан капуста, морхооб, свекло, хонгинын шаңар, харин Урда Казахстан болон Хитада асарагдан хонгинын дотороо хэмтээ үлүүгээр нитрат даһануудые бүридүүлһэн ушар элирүүлэгдээ.

ТҮЙМЭР САРАГДАА

Наушкы тосхоной мяханай комбинадай байһан соо хүжэрһэн түймэрһөө боложо, сэнгүүлэн хүргэдэ эд хэрэгсэл доторхи 300 кг аммиак гэхэн хорото бодос агаар руу дэгдэхэн гэхэн мэдээсэл тараһан юм.

Харин Граждан оборонын болон онсо байдалай талаар Гүрэнэй хороной хэлбэлэй албанай мэдээсэлээр, энэ түймэр сарагдаа. Галай хүжэрһэн газарта оршондо ажаһуудаг зоний ами наһанай аюул усадхагдаа гээд мэдээсэе.

Даша-Доржо БОЛОТОВ

Борис МОЛОСОЕВ:

Шухала хөөрэлдөөн

«ӨӨНЭДЫН ХҮСӨӨР ҮБЭЛЫЕ ҮЛҮҮ ЯДАЛТАГҮЙ ДАБАХАБДИ»

Буряад орон ержэ нютагжананһаа хойшо заха холын, хада-та Захаамин тухай олон дахин дуулахан байна. Тээд захагүй найхан хизаарыень өөрынгөө нүдөөр шэртэн үзөөд байхада, үльгэр домогто зураглагдадаг үзэсхэлэнтэ нютаг лэ гэхэһээ ондоо юумэн үгы хаш. Алтан шара намар гэшые хаял хараа ёһотойб.

Таряалан сабшалангуудые харахада, намарай ажал түлэг дундаа. Ургасаяа сүм хуряаха зорилготой ажалшад урагшаа дабшана. Тин бидэ албанайнгаа хэрэг дүүргэнгээ аймагай захиргаан ороһон байнабди. Нэн түрүүн, хүдөөгэй ажабайда-лаар һонирхон, аймагай хүдөө ажахын управленин дарга, аймагай толгойлогшын орлогшо Борис Лопсонович МОЛОСОЕВ-ТОЙ хэһэн хөөрэлдөөгөө дурадханабди.

Үндэр Баабайн оршомдо

- Борис Лопсонович, хэ-нэйше мэдэһээр, мүнөө зун үзэгдөөгүй ехэ ган гасуур, гүймэр тохёолдоо гэшэ ааб даа. Танай эндэхи байгаалида хэр нүдөөдөө, тэжээл бэлдэлгэ хэр ябанаб?

- Зүб даа. Тарилгамнайше хойшолуулагдаа һэн. Тин хуряалгадашые орой орообди. Гэбөшые сабшаламнай дундуур зэргын гараа. Үбһэ хуряалгын дунгууд яһала һайн, тодорхойлол, 129.420 центнер бэлдэгдээ. Нёдондонойхтой жэшээбэл, 87 процент болоно. Малай шэмэтэ тэжээл болохо силос 32.030 центнертэ хүрэнхэй. Бүхы дээрээ СПК-нууд нэгэ условно толгой малда 6,7 центнер тэжээлэй едннцэ бэлдэхэдэ байна. Таряа хуряалгын дунгууд нэгэ бага доошоо гээд тэмдэглэе. Мүнөө жэл 5.536 гектар талмайда ёһотой фото ургамал тарихан байлабди. Тодорхойлол, 3.168 гектарта - шэниисэ, 1.850-да - обёос, 301-дэ - ешмээн болоно. Мүнөө дээрээ 2.481 гектарай орооһон хуряагдаад байна.

Үшөө 2 мянган гектар таряалан хуряагдаха юм. Тин бэшые 1 гектарһаа 14.4 центнер шэниисэ, 13.3 центнер обёос, 13 центнер ешмээн абтажа байна гэшээ. Урда жэлэй дунгуудтэй жэшээбэл, холо доошоо унаагүй.

Ехэл хүндэхэн, хэсүүхэн байдалда тэжээл бэлдэлгэ үндэржэ байна. Тээд ажалшаднайше тохёолдоһон байдал тон хайнаар мэдэржэ, үрэгтэй дүнтэйгөөр ажаллаһанин хайшаалтай. Үдэш орой болотор ажахынуудай таряалан дээрэ ургаса хуряалгын комбайнуудай хүнжинөөн таһарнагүй. Тоһо түлишын талаар һайн хангаданхайбди. Энэ хэрэгтэ аймагаймнай захиргаан бюджетнэ ссуда һомолжо туһалаа. Заһабарилгын зэр зэмсэг баһал

үгтэнхэй. Комбайн, трактор болон бүхы техникэ хуушаранхай, хаа яагүйл тинмэ байдал ааб даа. Ургалан ургасаяа сүм хуряаха, ногооборышые ногоо үлэсхэгүй, монсогоршые ороһо гээхэгүй гэхэн зорилго табинхайбди.

Тинхэ зуура ганса мүнөө жэлэйнгээ ургасада һанаагаа зобонотойбди. Ерэхэ жэлэйнгээ таряалангай талмай бэлдэхжэ, 3.030 гектар паар гурба дахин хахалаад, дүрбэдэхисэ хахалха һанаан бии.

- Малай тэжээлһээ гадна огородой эдээнэй, хартаабхын ургаса ямар бэ?

- Нютагаархиднай хартаабхын баян ургаса хуряагаа. Зарим зон үлүү гараан хартаабхаяа наймаалжа, тэдхэмжэ олоно. Үржээлтэй ургаса абаха зорилготойгоор 40 центнер «Гранат» сортын хартаабха ажахынуудта тараагаа һэмди. Огородой ургамал уһалууритай хадаа яһала һайн ааб даа.

- Ажахынуудтай ажалшадтаа түдөөһыень хайшан гээд түлэнбэ? Мэргэжэл дээшлүүлгын ажал ябуулагдадаг гү?

- Гол түлэб ажалшаднай эд бараа, эдэе хоолоор түлөөһэ абадаг. Тээд һүүдэй үедэ Михайловкын, Хамниин СПК-нууд салин абадаг боложо байһанин хайшаалтай, урматтай.

Бидэ жэл бүхэндэ Буряа-дайнгаа эрдэмтэдые урижа, тусхай семинаруудые ябууддаг заншалтайбди. Мүнөө жэл БГСХА-гай растениеводства кафедринхид (ударидашань - М.Д. Дабеева) ержэ, хүдөө ажахын ажал хүдэсхэмжэ дээшлүүлгын, үржээлтэй, баян ургаса абаха талаар хургуули үнгэргөө. Тингэжэ Хамниин СПК-гай дэргэдэ шэниисын ургаса хайжаруулгын жэшээтэ таряалан таригдаа юм. Эндэ

БГСХА-гай оюутад хамһалсана, мүн Захаамин агротехническэ колледжын хуряагад хубитаяа оруулна гэшээ.

- Дээдэ хургуули дүүргээд, хүдөө нютаг ошожо хүдэлхэ зон үгы гэжэ хэлсэхээр үиннэй. Энэ асуудал хайшан гээд шиндхэгдэхэ? Залуу мэргэжэлтэдые дэмжэһэн программа хэр ябуулагдаһаб?

- Залуу мэргэжэлтэдые гэр байраар хангаха гэхэн республиканска программын ёһоор, хүдөө ажахыда хабаатай мэргэжэлтэдэй нэгэнинишые байраар хангадаагүй, харин бюджетнэ эмхин мэрэгжэлтэд (багшанар, эмшэд) туһаламжада хүртэнхэй. Үшөө тинхэдэ хүдөө ажахын ажалшадые дэмжэхэ үүргэтэй программа бии. Энээнэй хүсөөр 5 бүлэ тэдхэмжэ абанхай, гурбан бүлэ хүлэсжэ байна. Тээд залуу мэргэжэлтэ үсөөнөөр эринэ. Жэшээлхэдэ, Хамниин СПК-да агроном механик хоёр эринхэй. Михайловкада - зоотехник. Малай эмшэд олоор ердэг, эинишые мэдэжэ, юуб гэхэдэ, бюджетнэ эмхин болоно ха юм. Зарим нютагууд дээдэ хургуулигай, факультеттэй сэхэ хэлсээ ябууддаг болонхой.

Гадна манай хүдөө ажахын управлени залуу гэр бүлые дэмжэһэн өөрын тусхай програмтай. Залуу гэр бүлэ хүн зоной байраагүй, нютагжаагүй холын хууригуудые, урданай буусануудые эзэлжэ, адууна мал үдхэн, хубин шэнэ ажахынуудые байгуулаха зэргэтэй. Бидэ өөһэдэ талһаа тоһо түлишөөр, барилгын материалаар туһалабди. Туһаламжа 5 жэлээр үгтэнэ, зээлиэ гурбадахи жэлһээ эхижэ түлэхэ эрхэтэй. Энэ программаар 152 бүлэ мал ажалтай боложо, 300 гаран ажалтай хууринууд нээгдээ. Мүнөө дээрээ үшөө 72 бүлэ

ээлжээгээ хүлэсжэ байнхай. Тон түрүүн урьһаламжа абагшадтай нэгэнини хашараг, буруугаар, нүгөөдөн мүнгөөр гү бусаахадань, ондоо бүлэнуудтэ шэнээр урьһаламжа үгтэнэ. Тээд энэ программа орохо дуратайшуудда бултадань туһалха гэхэдэ, яаха аргагүй мүнгэн дуталдана. Тингэжэ бидэ дүнгэлтэ, дэмжэлтэ эрин, экономикын министрство мэдүүлгэ-проект эльгээгээбди. Энэ программа нэбтэрүүлһэн-һээ хойшо малай табан фермэ заһабарилабди, зарим тээнэ шэнээр бодхоогообди. Тээд ямар ажахы социальна объектүүдгүй байхаб даа. Тинмэһээ дунда 6 хургуули, тамирай 7 зал, соёлой гурбан байшан бодхоогдоо. Үшөөше заһабарилха, бодхоохо юумэн олон. Олон нютагуудтай телефоноор хангадана.

шэнэлэлгэ, заһабарилга болоно. Малшадтай байра байдал ямар бэ?

- Гол түлэб малшаднай өөһэдэйн хүсөөр байдалаа шэнэлдэг, заһабарилдаг. Һүүдэй үедэ бидэ долоон зерноток, гахайн гурбан байра, эбэртэ бодо малай табан фермэ заһабарилабди, зарим тээнэ шэнээр бодхоогообди.

Тээд ямар ажахы социальна объектүүдгүй байхаб даа. Тинмэһээ дунда 6 хургуули, тамирай 7 зал, соёлой гурбан байшан бодхоогдоо. Үшөөше заһабарилха, бодхоохо юумэн олон. Олон нютагуудтай телефоноор хангадана.

- Ажалшадтайнгаа, ажахынуудтайнгаа урагшатай ажаллахын тулада урмашуулгын ажал ябуулагдадаг гү?

4000 гаран эбэртэ бодо мал, үшөө адуун хүрэг ябадаг гэшээ. Тингээдые залуушуул элүүр элхэ байдал асаруу.

- Борис Лопсонович, малайнгаа тоо олон болгохо зуураа үүлтэр хайжаруулаха ажал хайнаар ябуулагдадаг гэжэ мэдэжэ.

- Тинмэ даа. Энэ хэрэгтэ эхэхэн анхарал хандуулагдадаг, ажалшые хэгдэдэг. Нёдондо жэл хальмаг үүлтэрэй 60 толгой буха асараа бэлэйбди. Эдэнээ лизинговэ гуримаар үмсын, фермерскэ ажахынуудта тараагаа һэмди. Буха абаһан ажахынууд жэл бүхэндэ 150 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй 2 залуу мал үгэхэ ёһотой. Тингэжэ гурбан жэлэй туршада абаһан бухануудтайнгаа түдөөһыень түлэнэ. Тэхэрюулгэдэһэн олзо оршоёо Михайловкын, Далахайн СПК-нуудта тэжээгээд, таряашанай ажахынуудта тараанабди. Мүнөө жэл Оренбургска областһоо 45 казах үүлтэрэй саган тархитай буха асаржа, дээрэ хэлэгдэһэн маягаар тараагаа, баһал тэхэрюулхэ зорилготойбди. Саашадаа үүлтэртэ ажахынуудые тогтоохо хүсэлт бии.

- Тинмэ тусхай мүрысөөн, конкурс үгы. Хүдөөгэй, таряашанай, хубин ажахынуудай хоорондо «Ажалаараа тэмсэлгэ» гээд ябуулагдадаг. Энээнэй дунгуудээр урмашуулгын шануудые барюулдабди. Нэгэ жэл мүнгэн шан, һүүдэнэ эд бараан, эдэб техникэ үгтөө һэн. Тинхэдэ ажалаараа алдаршанан мэдэжэ малшадтай, дарганарай шан байгуулаха һанаан бии даа.

- Хоорэдөөнэйнгөө дүн болгон, ерэхэ үбэлые хэр дабаха, ондо орохоор байнабта, хэлэжэ үгыг?

Һанаагаа зобохо юумэн үгы. Юуб гэхэдэ, бүхы ажахынуудтай хүрэхэ тэжээлэ яһала бэлдэхэбэ гэшээ. Тинмэһээ бидэ өөһэдэйн хүсөөр үбэлые гатаалха арга шадалтайбди.

Буряад Республикын Президентын хандалгын ёһоор, ядаруу байдалтай аймагуудта туһалха ёһотойбди. Мүнөө Сэлэнгын аймаг мэдүүлгэе орууланхай. Гансал хайшан гээд тэжээлээ зөөхэб, абаашахаб гэхэн асуудал зобоно. Түлбэринишые хэлсээнэй юм ааб даа.

- Һайн даа. Танай дэмбэрэлтэй ажалда амжалта хүсэе.

Бутид НАДЦАЛОВА.
Авторай фото.

НАҺАТАЙШУУЛДА – ДУЛААН АНХАРАЛ

Захаaminaар манай ябаха үедэ наһажаал зоной үдэр тэмдэглэгээд байгаа. Тингэжэ тэдэнэй байдлаар һонирхожо, анхарал, дэмжэлгэ, тэжээл тухай асууха дуран хүрөө һэн. Тин аймагай захиргаанай байшан соо ветерануудай советэй танхим олобоб. Үүдэнь нээжэ ороһоор, Дашанима Будаевич БУДАЕВТАЙ танилсаад хөөрэлдэбди.

- Дашанима Будаевич, мүнөө сагта наһажаал зоной байдал ямар гэшээб? - Бараг лэ байнабди даа. Миний үеын зон үлдэхэ даараха гэшые нилээд үзэһэн гэшээ. Тинмэһээ мүнөө сагай байдал муушалха аргагүйб. Тээд хүндэ хүшөр саг тохёолдожол байгаа бээ. Энэ тэрэ асуудалаар туһалха зорилготой манай совет шадаха зэргээрээ оролддог гэшээ. Манай советтэ жэлдээ 10 мянган түхэриг һомологдодог. Тэрэ мүнгээе

тааруулжа хубаагаад лэ, ядаһан, тулиһан зондоо үгэдэгбди. Ветеранууд тухай хуули зүб мөрөөр сахигдана гү, хүнгэлэлтэнүүд хараалагдана гү гэжэ шалгадабди. Агууехэ Илалтын 60 жэлэй ойе угтуулан ехэ ажал ябуулагдажа эхилэнхэй. Ветерануудай ой модотой гудамжа, хубисхалай хүшөө гэхэ мэтэ тогтоогдожо байна. 44 ветеран «Ока» түхэлэй хүнгэн машина абанхай. Юһэн хүндэ морин тэргэ үгтэнхэй. Үшөөше унаада хэрэгтэй зон бии. Аха аргаараа оролдонол гэшээбди.

- Наһажаал зоной үдэртэ зорюулан ямар хэмжээ ябуулганууд хэгдээб?

- Энэ үдэртэ дашарамдуулан тусхай декаданууд үнгэргэгдөө. Бидэ бүхы эмшэдтэ шалгуулха аргатай байгаабди. Үбшэн, үлбэр зондо врачнууд болон бусад мэргэжэлтэд гэртэнэ ошожо, туһаламжа үзүүлээ. Заншалта ёһоор наһатайшуул минитээр банида, үһэ

абадаг газарта ошоһон байна. Саг үргэлжэ наһатайшуулай гэртэ ажалай болон социальна управленин хүдэлмэрилэгшэд ошожо, ажабайдалыень харадаг, али нэгэн туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлдэг. Закаменск хотын ветерануудай байшанда ажаһууаашада аймагай мэргэжэлэй училищин болон агротехническэ колледжын оюутад, хургуулин шабинар концерт харуулаа.

Түбэй соёлой ордондо Закаменск хотын наһатайшуул уригдажа, уран хайшанай концерт хаража хужарлаа, мүн лэ аймагай түлөөлэгшэд амаршалһан байха юм. Үшөө тинхэдэ соёлой программын ёһоор, «Играй гармонь - звени частушка», «Супер-бабушка» гэхэн конкурсууд үнгэрөө.

Гадна «Дүхэриг-шэрээнүүд», зүблөөнүүд зарлагдаа һэн. Ганса мүнөө бэшэ, харин жэлэй туршада ори ганса үбгэд хүгшээдэ газаахи досоохи ажалыень

хэлсэхэ, гэр байрыень дулаалха, сэбэрлэхэ, түлээ залһыень бэлдэхэ талаар бүлгэмүүд байгуулагдажа, туһаламжын ажал ябуулагдадаг.

- Һайн даа. Ямаршые сагта наһажаал зондо багаханшые наа туһаламжа үзүүлдэгжэ, дулаан үгэ хэлэгдэжэ байха бээ.

Бутид НАДЦАЛОВА.
Авторай фото.

(Продолжение. Начало в №№ 27 (328), 28 (329), 29 (330), 30 (331), 31 (332), 32 (333), 33 (334), 34 (335), 35 (336), 36 (337), 37 (338), 38 (339), 39 (340)).

- Они же родственный народ, монголы, - сказал Алексей Скуратов, воин из 188-й дивизии, который служил в то время, когда уже по состоянию здоровья был демобилизован Ж. Тулаев; он был с Алтая и хорошо знал монгольский мир.

... В Болгарии в одном маленьком городе стояла 188-я дивизия. Однажды во дворе дома, куда поместили солдат, подходит к Скуратову молодой уже человек и пристально всматривается в него, оглядывая и всю фигуру. Алексей - высокий, ростом почти в два метра, богатырского телосложения - стоял перед ним и смотрел на подошедшего сверху вниз. И они познакомились, тот оказался художником-скульптором и в течение двух-трех дней сделал несколько эскизов-набросков с натуры советского воина-богатыря. Потом, когда уже прошло довольно много времени после войны, в Болгарии была воздвигнута многометровая скульптура-памятник воину-освободителю с названием «Алеша».

Однажды в санатории «Белокуриха» А. Скуратов жил в одной палате с одним учителем, который при туристической поездке в Болгарию, посетил памятник «Алеша». И рассказал историю создания его: про скульптора и молодого воина. Так был найден через много лет человек, при жизни ставший символом Победы, дружбы народов, и про него пела и Россия, и Болгария - кто из тех времен не знает популярнейшую песню «Алеша»!

Он был приглашен в Болгарию. Показывали фильм, как стоит перед гигантской скульптурой «Алеша» сам, живой, стройный, совсем не постаревший мужчина Алексей Скуратов.

И он среди ветеранов дивизии был самым молодым. Как-то не верилось, что он фронтовик.

Обладал острым юмором, живо реагировал на происходящее, особенно вглядываясь в Тулаева-младшего, шумотного, с неожиданными поступками и словами.

... Ехали мы по украинской степи. Все смотрели на возделанные поля и восхищались хорошими всходами зерновых.

«Мы в Бурятии решили кормовую проблему, - вдруг произнес громко, на весь автобус, младший Владимир Тулаев. - Скрестили капусту с кукурузой, получили новую культуру - кукурузку, имеющую кочаны, не обхватить их руками, и у них ботва, что не дотянешься до самого верха...»

Сказал и был невозмутим. Раздались возгласы удивления... Все с любопытством повернулись к рассказчику.

Только один человек, сохраняя спокойствие, произнес без проявления эмоций:

- У нас на Алтае тоже решили эту проблему. Скрестили корову с медведем. Она зимой спит, сосет лапу - и никаких кормов не надо...

Автобус затрясся от всеобщего хохота... Не смеялись только Скуратов и Тулаев, оба и без того довольные...

«Да, неординарный был человек твой отец, - сказал К.С. Корсунь, закончивший войну капитаном, заместителем начальника разведки дивизии. - Впервые я увидел Тулаева, стоя в карауле у знамени дивизии. Вошел Тулаев. Глаза его загорелись добрым огоньком, глядя на нас, новеньких... На его груди блестела Золотая Звезда. Невольно я сразу напрягся, ощутил какую-то силу в себе...».

Так, сам став Героем, он тут же своими действиями, примером звал других на подвиг... Человек-легенда...

«Далеко от Старой Руссы до Байкала... Но Тулаев защищает свою Родину», - писал Илья Эренбург. Писатель, чье слово в годы войны звучало как наказ, как напутствие, как совет воину... Его слово обращалось и к тем, которые оказались не по своей воле нашим врагом, и к солдату - союзнику, статьи его писались и для большой политики, для создания необходимого международного престижа советскому воинству и нашей стране. То, что он писал о Тулаеве, говорит о том, что труд бурятского снайпера имел и международный большой смысл. Вспомним, что полковник Борсоев был награжден президентом США Рузвельтом орденом «Легион заслуженных офицеров»...

Незабываемы те украинские дни. Но на пятый день были отменены мероприятия. И нам, гостям из Бурятии, дали автобус в направлении Одессы, сопровождение из двух молодых офицеров.

Прошел слух, что произошла ава-

народов шире стали внедряться в общественную жизнь и быт народа. Особенно общепотребительной стала письменность на старомонгольской графике. «Общепотребительная» - говорим потому, что многие исследователи склонны считать, что буряты вообще стали народом письменным только с конца XVII века, приняв старомонгольскую графику. Данное утверждение противоречит тому, что сейчас не вызывает возражения, что буряты (эхириты, булугаты, хонгодоры, хори) испокон веков являлись частью монголов, которые имели письменность (да и старомонгольскую) только не с конца XVII века. Появление дацанов только расширило употребление письменности, когда знание стало распространяться не только через устную передачу, но и через книги. Письмо перешло от указаний, повелеваний, выгравированных на деревянных и металлических дощечках, высеченных на камнях, к изложению учений бога о мироздании, о человеческом общечеловеческом бытии.

рия, мы подумали, что в соединении. Как-то не так тепло попрощались мы, чувствовалось какое-то напряжение.

«Война еще не позабыта, и в мире нет спокойствия», - промелькнула в голове мысль.

Потом мы в Москве узнали, что взорвался реактор на Чернобыльской АЭС.

По пути в Одессу мы удивились тому, что везде в столовых, магазинах свободно продавались водка, вино и пиво.

Мы удивились, что же здесь с антиалкогольной борьбой... Кто мог подумать, что экстренно были приняты защитные меры от радиационного поражения.

Да непонятен, загадочен и непредсказуем наш мир...

Но, уверен, что всегда будут у нас герои, и поэтому - спокойствие и благополучие.

О НАЦИОНАЛЬНОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ И НАЦИОНАЛЬНОМ САМОСОЗНАНИИ

БУРЯТСКУЮ национальную интеллигенцию в период ее зарождения и начального этапа развития можно разделить на две группы: раннюю - полностью ориентированную на Восток (с XVI века в связи с появлением на территории нынешней Бурятии ламаистской церкви) и последующую - западного направления на основе русского просвещения (с начала XIX века).

Раньше, до демократических преобразований в стране, не было принято рассматривать представителей ламаистской церкви как интеллигенцию. Теперь нынешняя бурятская интеллигенция с полным правом относит их к людям, которые впервые всецело посвятили себя к интеллектуальному виду труда. Культура, философия, искусство, литература и архитектура центрально-азиатских

Д. БАНЗАРОВ.

Неся в себе глубоко национальное мировоззрение, бурятская интеллигенция по сути своей раздвинула границы его: в XVIII и XIX вв. были переведены на бурятский язык этого времени (на основе старомонгольской графике) многие произведения религиозно-философского характера индийских, китайских, тибетских и монгольских мыслителей, в т.ч. «Панча-тантра», «Аржа Буржа хаан», «Шэдитэ хуур», «Бэгэжмидэй туухэ» и др.

Основатель первого в Бурятии дацана - Цонгольского (1741 г.) Дамба Доржи Заяев получил блистательное богословское образование в Тибете. Это одно из подтверждений того, что с самого начала представители бурятской интеллигенции восточного толка были высокообразованными людьми своего времени.

В XIX в. стало проникать в народ через приходские училища (первое приходское училище было открыто у бурят в 1804 г. в Балаганске по ходатайству тайши балаганских бурят Назари Хубаева, тайши идинских бурят Партаса Чегурин, шуленги 14 класса Бошко Малакшинова и Богдана Хуреганова). Произведения русских писателей западного естествознания переводились на бурятский язык. Впервые был проделан опыт использования русской графике для письма.

В 1881 г. при Иркутской учительской семинарии были открыты три школы: русская, для иркутских, для забайкальских бурят. Но за 28 лет (1872-1900 гг.) семинарию окончили из 304 человек только 23 бурята. Этот факт говорит о том, что бурятская интеллигенция западного направления была немногочисленна, хотя имела гораздо раньше яркие личности таких, как Д. Банзаров, Г. Гомбоев, А. Бобровников.

Раздвигая свои национальные границы о мироздании, о человеческом обществе, входя в русло общечеловеческой мыслительной деятельности, бурятская интеллигенция ставила перед собой задачу определения места бурятского народа в мировой истории. К первым произведениям в этой области надо отнести прежде всего родословные записи и хроники таких авторов, как Соржо лама Эрхэтын, эмчи багша Сахиин, лама Цэбээнэй, Д. Дарбаев, Т. Тобоев, Ш. Хобитуев, Д. Ломбо-Цэрэнгов, Д. Гэм-

ско-монгольской школы в 1832 году дало большой толчок к просвещению бурят. Учителями были и буряты, прошедшие обучение у английских миссионеров, прибывших в Забайкалье в 1819 г. по поручению Лондонского библейского общества. Д. Банзаров был направлен после окончания этой школы в Казань по ходатайству селенгинского тайши. Известную роль в развитии просвещения сыграло частное обучение, начавшееся еще до открытия приходских училищ. Об этом свидетельствует наличие образованных людей из бурят в конце XVIII и в начале XIX вв. Например, Федор Санжиханов в 1790 г. был определен учителем монгольского языка в Иркутское главное народное училище.

Поездка делегации хоринских бурят в 1703 г. к императору Петру I и последующие акты по землепользованию, буряты, которые были приняты царем благодаря усилиям бурятской знати, имеют интересную историю и последствия, некоторые из которых существуют и ныне.

В области вероисповедания особую роль сыграло «Положение в ламаистском духовенстве в Восточной Сибири 1853 г.», составленное генерал-губернатором Муравьевым-Амурским, которому предшествовала 30-летняя дискуссия в правительственных кругах, были отвергнуты 4 законопроекта, что свидетельствует о большой борьбе бурятской знати - светской и духовной. Борьба ламаизма с христианством на бурятской почве прямо показывает о развивающемся национальном самосознании.

Начало XX века дало особый импульс развитию и расширению интеллигентской среды бурятского народа. А. Доржиев, П. Бадмаев, Ц. Жамцаранов, М. Богданов и другие представители национально-освободительного движения расширили диапазон деятельности интеллигенции. Путешествие Г. Чинбикова в Тибет, перевод французского романа о Чингис-хане на монгольский язык, строительство дацана в Санкт-Петербурге, влияние бурят на общественно-политическое движение, попытки реформирования ламаизма в Бурятии, вводя в

пирон, Цэдэб-Жаб и Николай Сахарова.

В родословных записях и хрониках, например, поиски предков выходят к общенациональным истокам (родословные записи Т. Толон, Д.-Ж. Ломбо-Цэрэнов, Сайнцаг Юмова, Цэжаб Цэрэнов, Цэдэб-Жаб Сахарова) и в отдельных произведениях - к Тибету и Индии. (Родословные записи В. Юмсунова и Ш.-Н. Хобитуева).

Во-вторых, особое значение имели историко-этнографические работы М. Хангалова и др., научные исследования, особенно Д. Банзарова, Г. Гомбоева, которые не потеряли ценность и поныне.

Особое влияние на формирование национального самосознания оказала деятельность представителей из других сфер интеллектуального труда, как лечебно-врачебная, инженерная, землеустроительная и т.д. Например, деятельность врача Ф. Хуреганова относится к концу XVIII и началу XIX в. Если лечебная теория и практика Востока к тому времени были уже как бы освоенным делом в бурятской среде, то становление представителя народа в ряд с русскими врачами означало многое: народ может освоить секреты русской культуры и науки, народ может занять равное с русским народом место в едином обществе.

Также большой вклад внесли в формирование национального самосознания знать - родовая, административная, духовная. Защита своих интересов в составе Российской империи в области землепользования, властных структур и вероисповедания не могла обойтись без представителей интеллигенции, которая и была высшей бурятской знатью.

Развитие сети школ шло благодаря стараниям тайшей, шуленг и на их средства. Государство не третило ни одной копейки на просвещение в бурятской среде. Открытие Троицкосавской войсковой рус-

его круг и достижения западной философской мысли, в т.ч. марксизма, даже открытия Эйнштейна, многое другое говорит об активности бурятской интеллигентской мысли.

Весной 1907 года первым парламентарием России из бурят стал Бато-Далай Очиров, старшина агинских бурят. Он стал членом II Государственной Думы. Он еще в 1905 г. в составе монголо-бурятской делегации ездил в Петербург с целью добиваться восстановления Степных Дум и права посылки от монголо-бурятского населения в Государственную Думу. А Степные Думы были упразднены в 1901-1902 гг. министром Плеве как «государство в государстве». Так была отменена идея местного самоуправления и общинно-родовой демократии, реализованная в Уставе Сперанского 1822 г.

(Продолжение следует.)

Понедельник, 27

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.10 «Человек и закон»
10.00 Новости
10.20 Х/ф «3000 миль до Грейслэнда»
12.40 Следствие ведет Колобков
13.00 Новости
13.10 «Город женщин»
14.00 Х/ф «Расплата»
16.00 Новости
16.20 «Фабрика звезд-3»
16.30 «Угадай мелодию»
17.00 Т/с «Берег мечты»
18.00 «Большая стирка»
19.00 Вечерние новости
19.30 «Шутка за шуткой»
20.00 «Земля любви, земля надежды», т/с
21.00 Жди меня
22.00 Время
22.30 «Убойная сила: Второе дно», т/с
23.40 Криминальная Россия. Палачи. Часть 2-я
00.10 «Театр кукол» с Михаилом Леонтьевым
00.40 Искатели. «Колдун Петра Великого»
01.10 Звезды эфира. Кинопанорама Алексея Каплера»
01.40 «Русский экстрим»
02.10 Х/ф «Привидения»

«Россия»

06.00 «Доброе утро, Россия!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
06.10, 6.45, 07.15, 07.45, 08.15, 08.45, 09.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 Х/ф «Любовник»
11.40 «В Городке»
11.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 «Короткое замыкание». Ток-шоу
13.50 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
14.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу Елены Яковлевой
16.30 Т/с «Леди Босс»
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
17.40 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с «Бандитский Петербург». Фильм 3-й «Крах Антибиотика»
19.10 Т/с «Ундина»
20.00 Т/с «Комиссар Рекс»
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.30 Вести-Бурятия

КАНАЛ «РОССИЯ»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.55 Т/с «Всегда говори всегда»
23.00 Т/с «Баязет»
00.00 «ВЕСТИ+»
00.20 «Трофейные немцы»
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.30 «Народный артист»
01.40 «Футбол России». Спортивная программа
02.15 «Синемания»
02.45 Х/ф «Король танцует»
04.35 «Дорожный патруль»

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
Из фонда БГТРК.
КАНАЛ «РОССИЯ»
05.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

НТВ

06.55 Программа передач
07.00 Утро на НТВ
09.50 Гарик Сукачев в программе Павла Лобкова «Растительная жизнь»
10.25 «Без рецепта». Доктор Бранд
11.00 «Сегодня утром»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Намедни»
13.00 «Сегодня»
13.30 Х/ф «Мусорщик»
15.35 «По праву»
16.00 «Сегодня»
16.35 «Хорошего человека должно быть много». Ток-шоу «Принцип домино»
18.00 «Сегодня»
18.30 Т/с «Кодекс чести», 14 серия
19.35 «Внимание: розыск!». Гробовые деньги
20.00 «Сегодня»
20.35 Т/с «Агентство «Золотая пуля». Дело о серийном убийце-1»
21.45 Т/с «Черный ворон-2», 5 серия
23.00 «Сегодня»
23.40 «Красная стрела»
23.55 Т/с «Клиент всегда мертв», 10 серия (США)
01.15 Т/с «Агентство «Золотая пуля»
02.20 «Сегодня»

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 «Морк и Минди»
07.30 Программа
08.00 «Приключения Вуди и его друзей»
08.30 «Друзья»
09.00 «Завтра будет завтра»
17.00 «Дорогая, я уменьшил детей»
18.00 «Друзья»
18.30 «Томми-оборотень»
19.00 «Зачарованные»
20.00 Осторожно, модерн-2
20.30 Истории в деталях
21.00 «Завтра будет завтра»
22.00 Кино на СТС: «Человек эпохи Возрождения»
00.30 Детали
01.00 «Энтерпрайз»

Ариг Ус

07.55 «Глобальные новости»
08.00 М/ф «Маугли», 1 с., «Ивашка из дворца пионеров»
08.15 М/с «Ох уж эти дети», 40 с.
08.40 М/с «Дикая семейка Торнберри», 40 с.
09.00 М/с «Эй, Арнольд»
09.30 Мамина школа
09.45 Формула успеха. Погода. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери
11.05 Х/ф «Добро пожаловать, или Посторонним вход воспрещен»
12.50 М/ф «Лебеди Непрядвы»
13.15 М/с «Ох уж эти дети»
13.35 М/с «Котопес»
Перерыв до 17.00
17.00 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич», 10 с.
18.00 Победоносный голос верующего

18.30 М/с «Губка Боб Квадратные Штаны»
19.00 «Время денег»
20.00 АО «ВИК» представляет: «Знакомые незнакомки»
20.30 «Восточный экспресс». Погода
20.50 Формула успеха
21.00 «Окна»
22.00 «Дом». Погода
23.00 Х/ф «Пришельцы». Жизнь без риска

Тивиком

07.20 «Лоск». Погода
07.30 «Школьное ТВ»
08.00 «Коты-самураи»
08.25 Fox Kids на REN TV. «Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерс»
08.50 Fox Kids на REN TV. М/с «Близнецы судьбы»
09.30 «Неделя»
10.30 «24»
10.50 «Малкольм в посреднике»
11.20 Х/ф «Часовой механизм» (США)
13.25 «Дикая планета»
14.00 «Истинная любовь»
14.55 «Диалог со всем миром»
15.30 «24». «Лоск». Погода
15.50 «Нхт-2»
16.55 Fox Kids на REN TV. М/с «Супершоу братьев Марио»
17.20 М/с «Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерс»
17.45 «Маска»
18.10 Х/ф «Женщины, которым повезло», 1 с.
19.55 «Лоск». Погода
20.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
20.30 «24»
20.55 «Футурама»
21.20 «Инструктор»
22.30 «24». «Лоск». Погода
23.10 Х/ф «Пауки-2» (США)
01.25 «24»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Вторник, 28

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.10 «Земля любви, земля надежды», т/с
10.00 Новости
10.20 «Убойная сила: Второе дно», т/с
11.30 Т/с «Тайны третьего рейха», 1 с.
12.40 Дисней-клуб: «Ким Пять-с плюсом»
13.00 Новости
13.20 «Город женщин»
14.00 Х/ф «Убить шакала»
15.30 Документальный детектив. «Расстрел «Робинзона». Дело 2003 года»
16.00 Новости
16.20 «Фабрика звезд-3»
16.30 «Угадай мелодию»
17.00 Т/с «Берег мечты»
18.00 «Большая стирка»
19.00 Вечерние новости
19.20 «Кумиры». Нина Еремина
19.50 «Земля любви, земля надежды», т/с
20.50 Т/с «Побег»
22.00 Время
22.30 «Убойная сила: Пеленашка», т/с
23.40 «Спецназ. Секрет старинного креста»
00.30 Ночное «Время»
00.50 «На футболе» с Виктором Гусевым
01.20 «Сканер»
01.50 «Фабрика звезд-3»
02.20 Х/ф «Критическое состояние»

КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 Т/с «Всегда говори всегда»
10.45 «Не сучАЙ!» с Михаилом Евдокимовым
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 «Короткое замыкание». Ток-шоу
13.50 Т/с «Баязет»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу Елены Яковлевой
16.30 Т/с «Леди Босс»
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
17.40 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с «Бандитский Петербург». Фильм 3-й «Крах Антибиотика»
19.10 Т/с «Ундина». 2003 г
20.00 Т/с «Комиссар Рекс»
21.00 ВЕСТИ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.55 Т/с «Всегда говори всегда»
23.00 Т/с «Баязет»
00.00 «ВЕСТИ+»
00.20 «Оружие России. Под Андреевским флагом»
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
01.30 «Народный артист»
01.40 Х/ф «Прибытие» (США)
03.50 «Дорожный патруль»
04.10 Т/с «Ангелы Чарли» (США)
05.00 Т/с «Титаны» (США)

НТВ

06.55 Программа передач
07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с «Черный ворон-2»
11.00 «Сегодня утром»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Их нравы» с Дмитрием Захаровым
12.15 Ток-шоу «Страна советов»
13.00 «Сегодня»
13.35 Х/ф «Опасные друзья»
15.35 «По праву»
16.00 «Сегодня»
16.35 «Женская логика». Ток-шоу «Принцип домино»
18.00 «Сегодня»
18.30 Т/с «Кодекс чести», 15 серия
19.35 «Территория выживания»
20.00 «Сегодня»
20.35 Т/с «Агентство «Золотая пуля». Дело о серийном убийце-2»
21.45 Т/с «Черный ворон-2», 6 серия
23.00 «Сегодня»
23.40 «Красная стрела»
23.55 Т/с «Клиент всегда мертв», 11 серия (США)
01.10 Т/с «Агентство «Золотая пуля»
02.15 «Сегодня»
02.50 Гордон
03.45 «Кома. Это правда»

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 «Морк и Минди», х/ф
07.30 Программа м/ф
08.00 «Приключения Вуди и его друзей», м/ф
08.30 «Друзья», т/с
09.00 «Завтра будет завтра»
Перерыв до 17.00
17.00 «Дорогая, я уменьшил детей», х/ф
18.00 «Друзья», т/с
18.30 «Томми-оборотень», т/с
19.00 «Зачарованные», х/ф
20.00 Осторожно, модерн-2
20.30 Истории в деталях
21.00 «Завтра будет завтра», х/ф
22.00 Кино на СТС: «Солдаты удачи»

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Table with clothing items and prices. Includes categories like 'Бельевой трикотаж', 'Трикотаж мужские', 'Колготки эластик', etc. Prices range from 58 rubles to 90 rubles.

00.00 «Секс в большом городе», х/ф
00.40 Детали
01.10 «Энтерпрайз», х/ф

Ариг Ус

07.30 «Восточный экспресс». Погода
07.50 «Глобальные новости»
07.55 М/ф «Маугли», 2 с.
08.15 М/с «Ох, уж эти детки», 41 с.
08.40 М/с «Дикая семейка Торнберри», 41 с.
09.00 М/с «Эй, Арнольд», 41 с.
09.30 «Восточный экспресс». Погода
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 «Завтрак с Дискавери»
11.05 Х/ф «Пришельцы»
13.15 М/с «Ох, уж эти детки»
13.40 М/с «Котопес»
Перерыв до 17.00
17.00 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич», 11 с.
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с «Как говорит Джинджер», 1 с.
18.45 К 74-летию сельскохозяйственного колледжа им. М. Ерманова
19.00 «Запретная зона»
20.00 «Будни» (прямой эфир)
20.30 «Восточный экспресс». Погода
20.50 Формула успеха
21.00 «Окна»
22.00 «Дом»
23.00 Х/ф «Пришельцы-2»

Коридоры времени. Жизнь без риска
01.15 Т/с «Первая волна», 47 с.

Тивиком

07.50 «Лоск». Погода
08.00 «Коты-самураи», м/с
08.25 Fox Kids на REN TV. «Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерс»
08.50 Fox Kids на REN TV. М/с «Близнецы судьбы»
09.20 «Другая жизнь», т/с
10.30 «24»
10.50 «Малкольм в посреднике», т/с
11.20 Х/ф «Пауки-2» (США)
13.30 «Дикая планета»
14.00 «Истинная любовь», т/с
14.55 «Очевидец»
15.30 «24». «Лоск». Погода
15.50 «Инструктор», т/с
17.00 «Супершоу братьев Марио», м/с
17.25 М/с «Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерс»
17.45 «Маска», м/с
18.15 Х/ф «Женщины, которым повезло», 2 с.
19.55 «Лоск». Погода
20.00 М у з ы к а л ь н ы е поздравления
20.30 «24»
20.55 «Футурама», м/с
21.20 «Инструктор», т/с
22.30 «24». «Лоск». Погода
23.10 Х/ф «Белый олеандр» (США)
01.35 «24»

Среда, 29

первый канал

07.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.05 «Земля любви, земля надежды», т/с
10.00 Новости
10.05 «Убойная сила: Подземка», т/с
11.10 Т/с «Тайны третьего рейха», 2 с.
12.40 Дисней-клуб: «Чудеса на виражах»
13.00 Новости
13.20 «Город женщин»
14.00 Х/ф «Последнее дело Вареного»
15.30 Новые чудеса света. «Асуанская плотина»
16.00 Новости
16.20 «Фабрика звезд-3»
16.30 «Угадай мелодию»
17.00 Т/с «Берег мечты»
18.00 «Большая стирка»
19.00 Вечерние новости
19.20 Смехопанорама Евгения Петросяна
20.00 «Земля любви, земля надежды», т/с
20.50 Т/с «Побег»
22.00 Время
22.30 «Убойная сила: Чертовое колесо», т/с
23.40 «Закрытое досье. Смерть изгнанника»
00.30 Ночное «Время»
00.50 «Формула власти». Федеральный канцлер ФРГ Герхард Шредер
01.20 «Большие гонки»
01.50 «Фабрика звезд-3»
02.20 Х/ф «Невиновный»

«Россия»

06.00 «Доброе утро, Россия!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
06.10, 07.15, 07.45, 08.45 Вести-Бурятия
06.45, 08.15, 09.10 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 Т/с «Всегда говори «всегда»
10.45 «Сам себе режиссер»
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 «Короткое замыкание».

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ●

Четверг, 30

первый канал

07.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.05 «Земля любви, земля надежды», т/с
10.00 Новости
10.05 «Убойная сила: Чертовое колесо», т/с
11.10 Т/с «Тайны третьего рейха», 3 с.
12.40 Дисней-клуб: «Базз и его команда»
13.00 Новости
13.20 «Город женщин»
14.00 Х/ф «Охота на единорога»
15.30 «Снежный человек. Русский след»
16.00 Новости
16.20 «Фабрика звезд-3»
16.30 «Угадай мелодию»
17.00 Т/с «Берег мечты»
18.00 «Большая стирка»
19.00 Вечерние новости
19.20 Просто смех!
19.50 «Земля любви, земля надежды», т/с
20.50 Т/с «Побег»
22.00 Время
22.30 «Убойная сила: Аномальная зона», т/с

ПСИХОТЕРАПЕВТ

кандидат
медицинских наук
ГАСЬКОВ В.С.

**Лечение от алкоголизма,
табакокурения,
неврозов.**

**Поликлиника больницы
скорой помощи.**

Ежедневно - с 16 до 18 ч.
Суббота - с 10 до 14 ч.
Тел.: 37-18-55.

13.50 Т/с «Баязет»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
«Что хочет женщина». Ток-шоу Елены Яковлевой
16.30 Т/с «Леди Босс»
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
17.40 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с «Бандитский Петербург». Фильм 3-й «Крах Антибиотика»
19.10 Т/с «Ундина». 2003 г
20.00 Т/с «Комиссар Рекс»
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
«Спокойной ночи, малыши!»
21.50 Т/с «Всегда говори «всегда»
23.00 Т/с «Баязет»
00.00 «ВЕСТИ+»
00.20 «Авритет с Дмитрием Киселевым»
00.50 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.05 «Народный артист»
01.20 Х/ф «Тревожное воскресенье»
03.05 «Дорожный патруль»
03.20 Т/с «Ангелы Чарли» (США)
04.15 Т/с «Титаны» (США)
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
05.00 Из фонда БГТРК
КАНАЛ «РОССИЯ»
05.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

НТВ

06.55 Программа передач
07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с «Черный ворон-2»
11.00 «Сегодня утром»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Кулинарный поединок. Иванушки International»
12.20 Ток-шоу «Страна советов»
13.00 «Сегодня»
13.35 Х/ф «Презумпция невинности»
15.35 «По праву»
16.00 «Сегодня»
16.35 «Герой нашего времени». Ток-шоу «Принцип домино»
18.00 «Сегодня»
18.30 Т/с «Кодекс чести», 16 серия, закл.
19.35 «Чистосердечное признание»
20.00 «Сегодня»
20.35 Т/с «Агентство «Золотая пуля». Дело о порнографии»

23.40 «Человек и закон»
00.30 Ночное «Время»
00.50 Ударная сила.
«Последняя преграда»
01.20 Максим Никулин в программе «Форганг»
01.50 «Фабрика звезд-3»
02.10 Х/ф «Бег на месте»

«Россия»

06.00 «Доброе утро, Россия!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
06.10, 07.15, 07.45, 08.41 Вести-Бурятия
06.45, 08.15, 09.10 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 Т/с «Всегда говори «всегда»
10.45 «Комната смеха»
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 «Короткое замыкание». Ток-шоу
13.50 Т/с «Баязет»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
15.30 «Что хочет женщина». Ток-шоу Елены Яковлевой
16.30 Т/с «Леди Босс»
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
17.40 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
18.00 ВЕСТИ
18.10 Т/с «Бандитский Петербург». Фильм 3-й «Крах Антибиотика»
19.10 Т/с «Ундина». 2003 г
20.00 Т/с «Комиссар Рекс»
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.55 Т/с «Всегда говори «всегда»

21.50 Т/с «Черный ворон-2», 7 серия
23.00 «Сегодня»
23.40 «Красная стрела»
23.55 Т/с «Клиент всегда мертв», 12 с. (США)
01.10 Т/с «Агентство «Золотая пуля»
02.25 «Сегодня»
02.55 Гордон

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 «Морк и Минди», х/ф
07.30 Программа м/ф
08.00 «Приключения Вуди и его друзей»
08.30 «Друзья»
09.00 «Завтра будет завтра»
17.00 «Дорогая, я уменьшил детей»
18.00 «Друзья»
18.30 «Томми-оборотень»
19.00 «Зачарованные»
20.00 Осторожно, модерн-2
20.30 Истории в деталях
21.00 «Завтра будет завтра»
22.00 Кино на СТС:
«Турбулентность. Страх полета»
00.00 «Секс в большом городе»
00.40 Детали
01.00 «Энтерпрайз»

Ариг Ус

07.30 Восточный экспресс.
Погода

07.50 Глобальные новости
07.55 М/ф «Маугли», 3с.
08.15 М/с «Ох, уж эти детки»
08.40 М/с «Дикая семейка Торнберри»
09.05 М/с «Эй, Арнольд»
09.30 Восточный экспресс.
Погода
09.50 Формула успеха. Жизнь без риска
10.00 Завтрак с Дискавери
10.30 Х/ф «Пришельцы-2 Коридоры времени»
13.15 М/с «Ох, уж эти детки»
13.40 М/с «Котопес»

Перерыв до 17.00
17.00 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич», 12 с.
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с «Как говорит Джинджер», 2 с.
19.00 «Время денег»
20.00 «Будни» (прямой эфир)
20.30 Восточный экспресс.
Погода
20.50 Формула успеха
21.00 «Окна»
22.00 «Дом». Погода
23.00 Х/ф «Не в деньгах счастье». Жизнь без риска
01.30 Т/с «Первая волна»

Тивиком

07.50 «Лоск». Погода
08.00 «Коты-самураи»

08.25 Fox Kids на REN TV. «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
08.50 Fox Kids на REN TV. «Близнецы судьбы»
09.20 «Классика юмора»
10.30 «24»
10.50 «Малкольм посредине»
11.20 Х/ф «Последний свидетель» (Канада)
13.30 «Дикая планета», док. фильм
14.00 «Истинная любовь»
14.55 «Такая профессия». Телеигра
15.30 «24». Погода
15.50 «Инструктор», т/с
17.00 Fox Kids на REN TV. «Супершоу братьев Марио»
17.25 Fox Kids на REN TV. «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
17.45 «Маска»
18.15 Х/ф «Женщины, которым повезло», 3 с.
19.55 «Лоск». Погода
20.00 «Музыкальные поздравления»
20.30 «24»
20.55 «Симпсоны»
21.20 «Инструктор»
22.30 «24». «Лоск». Погода
23.10 Х/ф «Катастрофа в Лос-Анджелесе» (США)

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
БУРЯТГАЗ
ПРЕДЛАГАЕТ УСЛУГИ
АВТОВАДЕЛЬЦАМ

Установка газобаллонного оборудования
на все виды бензинового автотранспорта
(гарантийное обслуживание в течение 6 мес. или 10 тыс. км пробега)

Заправка а/м сжиженным газом (5,5 руб/л)

ДИАГНОСТИКА
Компьютерная
диагностика инжекторных
а/м (ВАЗ, ГАЗ, иномарки)

г. Улан-Удэ, ул. Гурульбинская, 21 тел. 22-50-22, 22-44-11 (бух)

23.00 Т/с «Баязет»
00.00 «ВЕСТИ+»
00.20 «Исторические хроники» с Николаем Сванидзе. «1905. Граф Витте»
01.15 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
01.30 «Народный артист»
01.40 Х/ф «Опасные связи» (США)
04.10 «Дорожный патруль»
04.25 Т/с «Ангелы Чарли» (США)
05.15 Т/с «Титаны» (США)

НТВ

06.55 Программа передач
07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с «Черный ворон-2»
11.00 «Сегодня утром»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Квартирный вопрос. Летят утки»
12.15 Ток-шоу «Страна советов»
13.00 «Сегодня»
13.35 Х/ф «Акселератка»
15.35 «По праву»
16.00 «Сегодня»
16.35 «Независимые дети». Ток-шоу «Принцип домино»
18.30 «Тайзан». Ц-Б. Бадмаев
18.50 «Твой шанс». Прямой эфир
19.00 «Канувшие а небытие...»
19.15 Право собственности
19.35 «Цыгане». Профессия - репортер
20.00 «Сегодня»
20.35 Т/с «Агентство «Золотая пуля». Дело о прокурорше в постели»
21.45 Т/с «Черный ворон-2», 8 с.
23.00 «Сегодня»
23.40 «Красная стрела»
23.50 «К Барьеру!». Ток-шоу Владимира Соловьева
01.05 Т/с «Агентство «Золотая пуля»
02.15 «Сегодня»
02.45 Гордон
03.30 Т/с «За гранью возможного» (США)

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 «Приключения черного мустанга», х/ф
07.30 Программа м/ф
08.00 «Приключения Вуди и его друзей», м/ф
08.30 «Друзья», т/с
09.00 «Завтра будет завтра», х/ф
17.00 «Дорогая, я уменьшил детей», х/ф
18.00 «Друзья», т/с
18.30 «Томми-оборотень»
19.00 «Зачарованные», х/ф
20.00 Осторожно, модерн-2
20.30 Истории в деталях
21.00 «Завтра будет завтра», х/ф
22.00 Кино на СТС:
«Турбулентность-3»
00.00 «Секс в большом городе», х/ф
00.40 Детали
01.00 «Энтерпрайз», х/ф

Ариг Ус

07.30 «Восточный экспресс». Погода
07.55 «Глобальные новости»
08.00 М/ф «Маугли», 4 с.
08.15 М/с «Ох уж эти детки»
08.40 М/с «Дикая семейка Торнберри»
09.00 М/с «Эй, Арнольд»
09.25 «Восточный экспресс». Погода
09.45 Формула успеха
10.00 Завтрак с Дискавери
11.05 Х/ф «Рыжая Соня». Жизнь без риска
13.10 М/ф «Бобик в гостях у Барбоса»
13.15 М/с «Ох уж эти детки», 3 с.
13.40 М/с «Котопес», 29 с.
Перерыв до 17.00
17.00 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич», 13 с.
18.00 Победоносный голос верующего

18.30 Жизнь без риска
18.35 Формула успеха
18.45 «Бизнес-экспресс»
19.00 «Запретная зона»
20.00 Т/с «Графиня де Монсоро», 16 с. 2 ч.
20.30 «Восточный экспресс». Погода
20.50 Формула успеха
21.00 «Окна»
22.00 «Дом». Погода
23.00 Х/ф «Усатый нянь»
00.45 Т/с «Первая волна», 49 с.

Тивиком

01.15 «24»
07.50 «Лоск». Погода
08.00 «Коты-самураи», м/с
08.25 Fox Kids на REN TV. «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
08.50 Fox Kids на REN TV. М/с «Близнецы судьбы»
09.20 «Дружная семейка», т/с
10.30 «24»
10.50 «Малкольм посредине», т/с
11.20 Х/ф «Катастрофа в Лос-Анджелесе» (США)
13.25 «Дикая планета», док. фильм
14.00 «Истинная любовь», т/с
14.55 «Все для тебя»
15.30 «24». «Лоск». Погода
15.50 «Инструктор», т/с
17.00 Fox Kids на REN TV. М/с «Супершоу братьев Марио»
17.20 Fox Kids на REN TV. Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры»
17.50 «Маска», м/с
18.15 Х/ф «Женщины, которым повезло», 4 с.
19.55 «Лоск». Погода
20.00 Музыкальные поздравления
20.20 «Радар-спорт»
20.55 «Симпсоны»
21.20 «Инструктор», т/с
22.30 «24». «Лоск». Погода
23.10 Х/ф «Ценный груз»
01.15 «24»

Пятница, 31

первый канал

07.00 Телеканал «Доброе утро»
09.00 Новости
09.10 «Земля любви, земля надежды», т/с
10.00 Новости
10.20 «Убойная сила: Аномальная зона», т/с
12.40 «Твинисы»
13.00 Новости
13.20 «Город женщин»
14.10 Х/ф «Конец Любавиных»
16.00 Новости
16.20 «Фабрика звезд-3»
16.30 «Угадай мелодию»
17.00 Т/с «Берег мечты»
18.00 «Последний герой»
19.00 Вечерние новости
19.30 Документальный детектив. «Грабители похожие на ОМОН. Дело 2003 года»
20.00 «Основной инстинкт». Ток-шоу Светланы Сорокиной
20.50 «Поле чудес»
22.00 Время
22.30 «Фабрика звезд-3»
23.50 Что? Где? Когда? Финал осенних игр
01.00 Х/ф «В поисках галактики»
02.50 Х/ф «Два Джейка»

«Россия»

06.00 «Доброе утро, Россия!»
06.10, 07.15, 07.45, 08.45 Вести-Бурятия
06.45, 08.15, 09.10 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
09.45 Т/с «Всегда говори «всегда»»
10.45 «Аншлаг»
11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
12.00 ВЕСТИ
12.30 Вести-Бурятия
12.50 «Мусульмане»

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 •

Суббота, 1

первый канал

07.00 Новости
07.10 Х/ф «Рыцарский замок»
08.50 «Ералаш»
09.00 «Твинисы»
09.20 Играй, гармонь любимая!
10.00 Слово пастыря
10.10 Здоровье
11.00 Новости
11.10 «Смак»
11.30 «Артистка Усатова Нина». Фильм из цикла «Интересное кино»
12.30 Просто смех!
13.00 Новости (с субтитрами)
13.10 История с географией. «Гений трагических предсказаний»
14.10 Программа передач на вчера
14.50 «Путешествия натуралиста»
15.15 Дисней-клуб: «Геркулес»
15.50 Умницы и умники
16.30 Х/ф «Третий Бетховен»
18.30 Криминальная Россия. «Палачи». Часть 2-я
19.00 Вечерние новости
19.10 Джеки Чан, Жан-Клод Ван Дамм, Рутгер Хауэр, Дольф Лундгрэн в экстремальном шоу «Трюкачи»
20.30 «Кто хочет стать миллионером?»
20.50 «Последний герой»
22.00 Время
22.30 «Смешные люди»
23.30 «Золотой граммофон»
00.30 Х/ф «Герой»
02.20 Триллер «Летучие мыши»

«Россия»

07.00 Х/ф «Запасной игрок»
08.20 «Дракоша и компания»
08.45 «Золотой ключ»
09.05 «Русское лото»
09.35 «Море плавание Солнышкина». М/ф
09.50 «Большая перемена»

13.00 «Вся Россия»
13.15 «Москва-Минск»
13.30 «Колоссальное хозяйство»
13.50 Т/с «Баязет»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

15.10 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
15.30 «Комната смеха»
16.30 «Мой серебряный шар. Жена Сталина». Ведущий - Виталий Вульф
17.25 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

17.40 Вести-Бурятия (на бур. яз.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
18.00 ВЕСТИ
18.10 «В поисках приключений»
19.10 Т/с «Ундина»
20.05 «Вторая половина». Супер-шоу
21.00 ВЕСТИ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

21.30 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
21.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.55 «Народный артист»
22.50 «Кубок юмора-2003»
00.45 Результаты голосования - «Народный артист - Ваш выбор!»
01.00 Х/ф «Хэллоуин. Воскрешение» (США)
02.45 Х/ф «Состояние сердца» (США)
04.30 «Дорожный патруль»
04.45 Т/с «Ангелы Чарли» (США)
05.35 Т/с «Титаны» (США)
06.15 Канал «Евроньюс» на русском языке до 01.55

НТВ

06.55 Программа передач
07.00 Утро на НТВ
09.50 Т/с «Черный ворон-2»
11.00 «Сегодня утром»
11.20 Погода на завтра
11.25 «Фактор страха»
12.20 Ток-шоу «Страна советов»
13.00 «Сегодня»
13.35 Х/ф «Тайна «Черных дроздов»»
15.35 «По праву»
16.00 «Сегодня»
16.35 «Не хочу жить среди людей». Ток-шоу «Принцип домино»

10.15 «Ха». Маленькие комедии
10.30 Результаты голосования - «Народный артист - Ваш выбор!»
10.45 «Утренняя почта»
11.20 «Не скучАЙ!» с Михаилом Евдокимовым
12.20 «Сам себе режиссер»
13.15 «Крутой маршрут»
14.15 «Клуб сенаторов»
15.00 ВЕСТИ
15.20 РОДНОЕ КИНО. «Увольнение на берег»

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

17.00 В песне - душа народа
17.15 «ОТТИНись». Программа для молодежи
17.35 Право собственности
17.50 Курьер
17.55 Буряад орон
18.20 Профессионалы
18.35 Гороскоп
18.40 Примите поздравления

КАНАЛ «РОССИЯ»

19.00 Бенéfис Бедроса Киркорова «Юбилей в кругу семьи»
21.00 ВЕСТИ
21.25 «Зеркало»
21.50 «Честный детектив». Авторская программа Эдуарда Петрова
22.20 «Аншлаг»
23.20 Х/ф «Сердцеедки» (США)
01.45 Х/ф «Роковое влечение» (США)
04.10 Футбол. Чемпионат России. «Рубин» (Казань) - ЦСКА. Трансляция из Казани. 2-й тайм
05.10 «Горячая десятка»
06.05 Т/с «Клоун» (Германия)

НТВ

07.20 Программа передач
07.25 Х/ф «Универсальный солдат» (США)
09.00 «Сегодня»
09.15 Погода на завтра
09.20 «Улица Сезам»
09.45 «Та-ра-рам!»
09.55 «Без рецепта». Доктор Бранд

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

18.30 Родник тепла
18.55 Урок бурятского языка
19.00 «Кроссворд-шоу - «Ключ»»
19.10 Будьте здоровы

НТВ

18.00 «Сегодня»
18.30 Т/с «Она написала убийство» (США)
19.30 «Национальная безопасность». «Браунинг» на именины». Расследование НТВ
20.00 «Сегодня»
20.35 «Свобода слова»
21.55 Х/ф «Универсальный солдат» (США)
00.10 Супербокс. Шейн Мозли против Рауля Маркеса
01.05 «Ночные музы»
01.40 «Стиль от...» Ренаты Литвиновой
01.55 «Такая жизнь?»
02.25 «Ночная афиша»
02.40 Т/с «За гранью возможного» (США)

СТС - «БАЙКАЛ»

07.00 «Морк и Минди», х/ф
07.30 Программа м/ф
08.00 «Приключения Вуди и его друзей», м/ф
08.30 «Друзья», т/с
09.00 «Завтра будет завтра», х/ф
17.00 «Дорогая, я уменьшил детей», х/ф
18.00 «Друзья», т/с
18.30 «Томми-оборотень»
19.00 «Зачарованные», х/ф
20.00 Осторожно, модерн-2
20.30 Истории в деталях
21.00 «Бедная Настя», х/ф
22.00 Кино на СТС: «Азартные игры»
01.15 Детали

Ариг Ус

07.30 «Восточный экспресс». Погода
07.50 «Глобальные новости»
07.55 М/ф «Маугли», 5 с.

СТС - «БАЙКАЛ»

10.30 «Обозреватель»
11.00 «Кулинарный поединок. Италия-Россия»
12.00 «Квартирный вопрос. Рассвет в розовой гостиной»
12.55 Спорт «Лотто 6 из 49»
13.00 «Сегодня»
13.15 Погода на завтра
13.20 «Дикий мир». Экспедиция Тимофея Баженова
14.05 Х/ф фильме «Расскажи мне о себе»
16.05 Своя игра
17.00 «Сегодня»
17.20 Алика Смехова. «Женский взгляд» Оксаны Пушкиной
18.00 «Коллекция Даниэлы Стил. Все только хорошее», 1 с. (США)
19.05 «Совершенно секретно. Тайны «золота партии»»
20.00 «Личный вклад»
21.00 Х/ф «Крысиный угол»
22.55 Х/ф «Бонни и клайд» (США)
01.20 «Ночные музы»
01.55 «Стиль от...» Ренаты Литвиновой
02.05 «Просто цирк»
02.35 «Про дизайн»
03.05 Т/с «За гранью возможного» (США)

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 «Бесконечная история», х/ф
14.00 Кино на СТС: «Дэрил»
16.10 Скрытая камера
17.00 О.С.П.-студия
18.00 Истории в деталях. Специальный выпуск
18.30 «Улицы разбитых фонарей», т/с
19.45 Кино на СТС: «Азартные игры»
22.00 Кино на СТС: «Близнецы»
00.15 Кино на СТС: «Пятница, 13-е», фильм 3

Ариг Ус

07.55 Восточный экспресс. Погода

08.15 М/с «Ох уж эти детки»
08.40 М/с «Дикая семейка Торнберри»
09.00 М/с «Эй, Арнольд»
09.30 «Восточный экспресс». Погода
09.50 Формула успеха
10.00 Завтрак с Дискавери
11.05 Х/ф «Усатый нянь». Жизнь без риска
12.50 М/ф «Миллион в мешке»
13.15 М/с «Ох уж эти детки»
13.40 М/с «Котопес»

Перерыв до 17.00

17.00 Т/с «Любовь и тайны Сансет Бич», 14 с.
18.00 Победоносный голос верующего
18.30 М/с «Как говорит Джинджер»
18.45 К закону «Об объектах культурного наследия»
19.00 «Время денег»
20.00 Т/с «Графиня де Монсоро», 17 с. ч.1
20.30 «Восточный экспресс». Погода
20.50 Формула успеха
21.00 «Окна»
22.00 «Дом». Погода
23.00 М/ф «Кто боится монстров»
00.10 Х/ф «Донни Дарко». Жизнь без риска
02.40 Т/с «Первая волна»

Тивиком

07.20 «Лоск». Погода
07.30 Радар-спорт

Advertisement for OAO "BuryatAutoService" featuring a car and text about services and parts.

08.15 «Неизвестная планета»
08.40 Т/с «Новая жертва»
09.40 Х/ф «Моя родня»
10.05 Восточный экспресс. Погода
10.30 Формула успеха
10.40 Шоу Бенни Хилла
11.00 Завтрак с Дискавери
12.00 Т/с «Первая волна»
12.55 Наши песни
13.05 Х/ф «Донни Дарко»
15.25 «Фигли-мигли»
15.55 «Каламбур»
16.30 Т/с «Женские шалости», 9 с.
17.00 «Москва: инструкция по применению»
17.30 «Жизнь в Слове»
18.00 Комедия «Саша плюс Маша»
18.30 Формула успеха. Погода
18.45 М/с
19.00 «Запретная зона»
20.00 Микс файт: бои без правил
20.30 Т/с «Графиня де Монсоро», 17 с. 2 ч.
21.00 «На ночь глядя»
21.45 Бизнес-экспресс
22.00 «Дом». Финал
23.00 Х/ф «Мой папа с холодным носом»
01.25 Москва: инструкция по применению
01.55 Х/ф «Порнографическая связь»

Тивиком

08.00 «Лоск». Погода
08.20 «Дикая планета», д/ф
09.15 Fox Kids на REN TV. «Хитклиф»
09.40 Fox Kids на REN TV. «Суперпоросенок»
10.00 М/с «Битлборги»
10.25 «Футурама», м/с
11.30 «Дятлов's», м/с

12.05 «Очевидец» с Иваном Усачевым
12.40 «Ведьмак», т/с
13.50 Проект «Отражение»: «Вирус-убийца»
14.30 «24». «Лоск». Погода
14.50 Х/ф «Искатели приключений» (Франция-Италия)
17.00 «Дружная семейка», т/с
18.00 «Музыкальные поздравления»
18.30 Х/ф «Без компромиссов»
21.00 «Неделя»
21.55 «Бес в ребро», т/с (Англия). «Лоск». Погода
22.30 «Дятлов's», м/с
23.00 Матч российской Премьер-лиги. «Сатурн-REN TV - «Зенит»
01.00 «Классика юмора»
01.30 «24»
01.50 Х/ф «Необратимость»

Advertisement for Kamstrom featuring various construction materials and contact information.

Воскресенье, 2

первый канал

07.00 Новости
07.10 X/ф «Рысь выходит на тропу»
08.30 «Короли смеха». Олег Попов
09.00 «Твинисы»
09.20 Служу Отчизне!
09.50 Дисней-клуб: «Легенда о Тарзане»
10.10 «В мире животных»
11.00 Новости
11.10 «Непутевые заметки»
11.30 Пока все дома
12.10 Дог-шоу
13.00 Новости
13.10 Последний проект Юрия Сенкевича. «Если завтра на Марс»
13.40 «Дачники»
14.00 Смехопанорама Евгения Петросяна
15.15 Дисней-клуб: «Мышиный дом»
15.40 Татьяна Дороница и Олег Ефремов в фильме «Еще раз про любовь»
17.30 Лариса Долина, Филипп Киркоров, Владимир Винокур в праздничном концерте
18.30 Звезды в воскресном «Ералаше»
19.00 Времена Форда в супербоевике Стивена Спилберга «Индиана Джонс и Храм судьбы»
22.00 Времена. Воскресный выпуск
22.40 Наша Рената Литвинова и Михаил Ефремов в фильме «Небо. Самолет. Девушка» (2002 год)
00.30 Бокс. Бои сильнейших профессионалов мира. Флойд Мэйуэзер - Филипп Ндоу
01.30 X/ф «Полет мечты»
03.30 Реальная музыка

«Россия»

07.00 X/ф «Сказка о потерянном времени»
08.20 «Дракоша и компания»
08.45 «Мир на грани»
09.10 «Военная программа» Александра Сладкова
09.30 «Студия «Здоровье»
10.05 «ТВ Бинго шоу»
10.25 Вести-Бурятия
КАНАЛ «РОССИЯ»
11.05 «В Городке». Отчет за октябрь»

11.40 «Сто к одному». Телеигра
12.30 «Вокруг света»
13.25 «Диалоги о животных»
14.15 «Парламентский час»
15.00 ВЕСТИ
15.20 X/ф «Спросите Синди» (США)
17.15 Звезды России в игре «Форт Боярд»
18.55 Большой праздничный концерт с участием Ларисы Долиной, Валерия Леонтьева, Лаймы Вайкуле, Витаса и других
20.00 «В Городке»
21.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
22.00 «Специальный корреспондент»
22.25 Фильм Александра Рогожкина «Кукушка»
00.30 X/ф «15 минут славы»
02.50 X/ф «На грани разрыва» (США)
04.30 Т/с «Семь дней» (США)
05.20 Из фонда БГТРК.

НТВ

07.15 Программа передач
07.20 X/ф «Удар из космоса (США)
08.50 «Лотерея АвтоВАЗа»
09.00 «Сегодня»
09.15 Погода на завтра
09.20 Т/с «Голубое дерево» (Аргентина)
10.00 «Винни-Пух и день забот»
10.20 Лотерея «Шар удачи»
10.30 «Едим дома» с Юлией Высоцкой
11.10 Карелия и Апатиты. Программа Павла Лобкова «Растительная жизнь»
11.45 «Военное дело»
12.20 «Апельсиновый сок». Программа Владимира Соловьева
12.55 Играем в «Кено»
13.00 «Сегодня»
13.15 Погода на завтра
13.20 «Все сразу!»
14.05 X/ф «Эркюль и Шерлок против мафии»
15.55 Вкусные истории
16.05 Своя игра
17.00 «Сегодня»
17.20 «Их нравы»
18.10 «Коллекция Даниэлы Стил. Все только хорошее», 2 с. (США)
19.15 «Преступление в стиле «модерн». Гангстеры с Выборгской»
19.50 X/ф «База «Клейтон» (США)
22.00 «Намедни»
23.30 «Фактор страха»
00.25 X/ф «Все люди делают это»
02.30 «Журнал Лиги чемпионов»

СТС - «БАЙКАЛ»

12.00 Утро с Киркоровым
13.00 О.С.П.-студия
13.45 Кино на СТС: «Близнецы»
16.00 Скрытая камера
17.00 «Кресло», шоу Ф. Бондарчука
18.00 Истории в деталях. Специальный выпуск
18.30 «Улицы разбитых фонарей», «Ловушка для «Мамонта»
19.30 Скрытая камера
20.00 Самый умный. Телеигра
22.00 Кино на СТС: «Красная планета»
00.15 «Супер!», шоу В. Стрельникова
01.15 Кино на СТС: «Состояние»

Ариг Ус

08.00 Шоу Бенни Хилла
08.15 «Неизвестная планета»
08.40 Т/с «Новая жертва»
09.40 «С утра пораньше». Погода
10.15 Формула успеха

10.30 Каламбур
11.00 Завтрак с Дискавери: «Охотник на крокодилов»
12.00 Комедия «Саша плюс Маша»
12.30 Москва: инструкция по применению
13.05 X/ф «Мой папа с холодным носом»
15.25 Фигли-мигли
15.55 Каламбур
16.30 Т/с «Женские шалости», 10 с.
17.00 «Шоу Бенни Хилла»
17.30 «Благая весть» с Риком Реннером
18.00 «Саша плюс Маша», комедия
18.30 «Моя родня»
19.00 «Школа ремонта»
20.00 «Классика бокса на ТНТ»
21.00 Запретная зона. Погода
22.00 «Дом». Дайджест. Формула успеха
23.00 X/ф «Луна пустыни»
01.15 Шоу Бенни Хилла
01.50 X/ф «После бури»

Тивиком

08.20 «Лоск». Погода
08.30 «Дикая планета»

09.25 Fox Kids на REN TV. М/с «Хитклиф»
09.50 Fox Kids на REN TV. М/с «Суперпоросенок»
10.15 «Битлборги», м/с
10.35 «Симпсоны»
11.35 «Вовочка-3», т/с
12.10 «Мировые розыгрыши»
12.45 «Ведьмак», т/с
13.55 «Военная тайна»
14.30 24, «Лоск». Погода
14.50 «1/52». Спортивное обозрение
15.05 X/ф «Полынь трава горькая»
17.00 «Музыкальные поздравления». «Лоск»
17.35 «Школьное ТВ»
18.05 «Лучшие шоу мира»
18.30 Урмасом Оттом
19.00 «Другая жизнь», т/с
20.10 X/ф «Без компромиссов»
22.30 Проект «Отражение»: «Вирус-убийца»
Документальный фильм REN TV
23.00 X/ф «Конвейер звезд» (США)

БГТРК ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ

«Тур-Лайн» менеджер по туризму со специальным образованием. Тел.: 21-42-34.
Магазину «Стройматериалы» - продавец. Тел.: 43-31-53.
Забайкальскому предприятию МЭС «ФЕК ЕЭС» срочно: инженер-куратор, инженер-сметчик. Требования: высшее образование, стаж не менее 5 лет, знание ПК. Обращаться: ул. Сахьяновой, 5, 2 этаж, 7 кабинет. Тел.: 29-30-12.
Пекари. Ул. Красной звезды, 31. Обучение + работа. Тел.: 21-41-48.
Срочно повар. Тел.: 22-94-88.

УСЛУГИ

Металлические двери, решетки, гаражные ворота, сейфовые двери. Св-во 15081. Тел.: 42-28-41, 25-29-09.
Ремонт холодильников на дому. Тел.: 640-911. (Лиц. №98 ОВД Селенгинского района РБ)

СУПЕРПОХОДИТЕ.

Тел.: 22-44-07. (Лиц. 510). Современное лечение алкоголизма, табакокурения, прерывание заповей. Поликлиника №2, ост. Саяны, ежедневно. (Лиц. МЗ РБ № 1074).

Автоперевозки. Японский рефрижератор (5 т). Тел.: 22-60-87, 64-74-06. (Лиц. № ГСС 03 000828).

Загрантрудоустройство. Лиц. 15203 РФ 228. Тел.: 25-67-32.

Салон ритуальных услуг по ул. Добролюбова, 6 - свидетельства о смерти, гробы от 700 руб. до элитных, памятники мраморные от 2400 руб. до элитных, венки от 70 руб., автоуслуги, поминальный зал и др. Тел.: 26-50-33.

АВТО ПРОДАЮ

А/м «Сузуки Эскудо», 1994 г./в. Тел.: 45-87-26.

А/м «Королла-Универсал», 1997 г./в. Тел.: 22-87-06.

А/м «Крузер». Тел.: 44-99-88.

А/м «Тойота-Карина», 1991г/в. Тел.: 22-60-12.

А/м «Тойота-Королла», 1996 г/в, суперсалон, РФ-5 месяцев. Тел.: 42-88-40.

А/м «Тойота-Корона», 1992 г/в. Цена 120 тыс. руб. Торг. Тел.: 41-12-46.

РАЗНОЕ

Куплю переднюю левую дверь от а/м «ВАЗ-2101» или а/м «ВАЗ-2106». Тел.: 43-54-33, 23-29-07.

СУПЕРМАРКЕТ

Курсы по подготовке водителей категории «В», «ВС». Тел.: 25-92-32, 26-05-12. П. Загорск, ул. Заиграевская, 3.

РАЗНОЕ КУПЛЮ

Башенный кран. Тел.: 23-28-49, 37-02-81.

Трактор «ДТ-75». Тел.: 65-27-43. Перегонной в большом количестве. Тел.: 21-20-98.

Сварочный аппарат 380 вольт. Тел.: 44-56-60.

Акции «Бурятзолото». Тел.: 62-86-30.

Видеокамеру «Panasonic M-3000». Тел.: 48-90-47. (После 19.00).

Струю, желчь медведя. Тел.: 26-49-91.

Щенка таксы рыжего. Тел.: 21-99-72.

ПРОДАЮ

Бенгальские свечи, хлопушки, новогодние фейерверки по московским ценам. Пиротехническое шоу любых масштабов. Ул. Толстого, 23. Тел.: 22-38-30.

Норковый свингер. Недорого. Тел.: 43-50-22.

Спутниковую антенну. Тел.: 26-90-72.

Шкуры соболей, рысьи фабричной выделки. Тел.: 22-26-41.

Шубу каракулевою. Тел.: 45-56-06.

Щенков французского бульдога. Тел.: 37-13-72.

Щенков пекинеса. Тел.: 48-26-80.

Перевезем крупногабаритный груз на любое расстояние, услуги тралом. Тел.: 44-93-16.

Требуются водители категории Е, автокрановщики, сторож. Тел.: 44-93-16.

Продаю кузов ВАЗ-2101 с до-

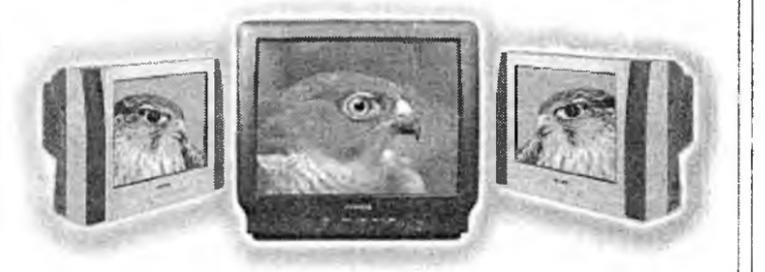
Внимание! Викторина «Охота с «СОКОЛОМ!»

Издательский дом «Буряад үнэн» и Торгово-промышленная компания «Сокол» проводят подписную кампанию на первое полугодие 2004 года на газеты «Бурятия» (ежедневная), «Бурятия-7» («толстушка»), «Буряад үнэн-Дүхэрэг», «Бизнес-Олзо», «Уран-үгэ», «Спорт-Тамир».

Призовой фонд - три цветных телевизора марки «Сокол».

В розыгрыше призов можете принять участие вы, уважаемые наши читатели и подписчики, а также организации, предприятия, учреждения, районные узлы почтовой связи, сельскохозяйственные кооперативы.

Для участия в лотерее нужно прислать до 20 декабря копии подписных абонементов, договоров, соглашений о подписке по адресу: 670000, г.Улан-Удэ, ул.Каландаришвили, 23, Издательский дом «Буряад үнэн», тел.: 21-50-52, факс 21-54-54.

Каждую неделю в нашей газете Вы сможете прочесть материалы, посвященные истории телевидения и телевизионной техники в нашей стране. Те, кто внимательно прочтет эти материалы, без труда смогут ответить на вопросы нашей викторины, которые будут опубликованы 14 ноября. 10 победителей получат фирменные футболки от компании «СОКОЛ» и купоны на 10%-скидку при покупке техники «СОКОЛ» в магазине «Видео»: ул. Гагарина 35, тел. 26-03-76.

ПРИЕМ И ОБРАБОТКА ТЕЛЕВИЗИОННОГО СИГНАЛА

Знаете ли Вы, что в 50-е годы для передачи междугородних телепрограмм использовались в основном кабельные и радиорелейные линии связи, однако в то время существовала и самолетная ретрансляция. В 1957 году этот способ применялся для трансляции программ VI Всемирного фестиваля молодежи и студентов из Москвы в Ленинград, Минск, Киев и Смоленск.

С октября 1957 года, с началом космической эры, на службу телевидения стали искусственные спутники Земли. В 70-е годы была реализована программа «Орбита» - трансляция с помощью спутников телепередач для жителей Сибири и Дальнего Востока. С середины 1980-х годов началось развитие кабельного телевидения. В последнее время развитие телевидения связано с увеличением количества спутников, а также с применением новых технологий, в частности, световодов в качестве кабеля. При современных способах передачи телевизионного сигнала вопрос качественного приема становится задачей телевизионной антенны и тюнера, а за обработку сигнала отвечает видеопроцессор.

В качественных современных телевизорах используется цифровой тюнер. В нашей стране тюнер должен обладать повышенной чувствительностью, т.к. огромная территория России не всегда позволяет качественно ретранслировать телесигнал в отдаленные уголки страны или в районах сельской местности, так называемые «зоны неуверенного приема».

Российские телевизоры «СОКОЛ» сделаны с учетом этих особенностей: в них установлен чувствительный цифровой тюнер, позволяющий настроиться на максимальное число каналов. При настройке каналы в телевизоре «СОКОЛ» автоматически запоминаются и им присваиваются имена - эти функции очень удобны при настройке. В разных телевизорах количество каналов памяти разное: в большинстве моделей «СОКОЛ» их 60, в серии «Люкс» - 100.

Далее сигнал обрабатывается: проходит систему идентификации стандарта, преобразуется в сигналы красного, зеленого, синего цветов и подается на кинескоп. В телевизорах «СОКОЛ» благодаря системе обработки сигнала SECAM Precision поступивший с тюнера сигнал не перекодирован, как в большинстве импортных телевизоров, а подается сразу, без искажений, на видеопроцессор. С этого года в телевизорах «СОКОЛ» используется монокристалльный видеопроцессор УОС, управляемый по цифровой шине. УОС - первая в мире интегральная схема с полным набором функций телевизионной системы, выпущенная Philips Semiconductors. Она объединяет в себе телевизионный видеопроцессор, декодер телетекста и контроллер управления. Наличие цифровой шины позволяет иметь многофункциональную регулировку параметров изображения, которая дополняется наличием 8 предустановленных режимов. При этом значительно повышается надежность телевизора. Так что отличный прием сигнала и качественное изображение гарантируется.

кументами. Тел.: 43-75-47.

Продаю 3-комн. н/благ. кв. на 2/2 дома в центре, рядом гараж, огород, кладовая. Тел.: 22-03-25.

Продаю Краз-256 (самосвал). Тел.: 26-42-67.

СПК «Пригородный» реализует капусту со склада по ценам ниже рыночных. Обращаться по адресу: п. Сотниково, ул. Партизанская, 15, с 8 до 17 часов без выходных. Тел. 28-81-10.

"Радио Бурятии - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

С 27 по 2 ноября 2003 года

27, понедельник

6.10 - Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ"
6.37 - 6.45 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
6.45 - 7.00 - Передача "ЭЛҮҮР ЭНХЭ ЯБАЯ" - "БУДЕМ ЗДОРОВЫ".
7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 - "АНФАС".
7.40 - 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН". Радиожурнал "Мир Севера": Легенды и были баргузинских звенков.
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
19.27 - Объявления.
19.30 - Республиканские известия на русском языке.
19.45 - 20.00 - "РОДИТЕЛЬСКИЙ ЧАС".

28, вторник

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - "КАК ЖИВЕШЬ, ВЕТЕРАН?": Отчет Председателя республиканского Совета ветеранов М.Ц.Гармаева о поездке в Москву на совещание по организации работы первичных Советов ветеранов.
7.45 - 8.00 - Передача "ОРЬЕЛ" - "ВЕРШИНА".
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
19.27 - Объявления.
19.30 - Республиканские известия на русском языке.
19.45 - 20.00 - "РАДИОБИБЛИОТЕКА".

29, среда

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - Программа "ВЫБОР".
7.45 - 8.00 - "ТООНТО НЮТАГ".
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ.
19.30 - Республиканские известия на русском языке.
19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ на бурятском языке.

30, четверг

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - Передача из цикла "БУДЕМ ЗДОРОВЫ".
7.40 - РАЗГОВОР НА АКТУАЛЬНУЮ ТЕМУ.
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
19.10 - Республиканские известия на бурятском языке.
19.27 - Объявления.
19.30 - Республиканские известия на русском языке.
19.45 - 20.00 - Передача из фондов радио.

31, пятница

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - Программа "ВСТРЕЧИ".
7.45 - 8.00 - "ГУЛАМТА".
13.00 - 13.10 - ДНЕВНОЙ ВЫПУСК НОВОСТЕЙ.
13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА". Музыкальная программа по заявкам радиослушателей.
19.10 - 20.00 - Информационная программа "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА". Объявления.

1, суббота

7.10 - 8.00 - Информационная программа "ВЧЕРА, СЕГОДНЯ, ЗАВТРА", объявления.
9.10 - Программа "МЭНДЭ АМАР, МИНИИ БУРЯАД ОРОН" - "УТРО БУРЯТИИ".
9.45 - 10.00 - Программа для детей "РОДНИЧКИ".
13.10 - 14.00 - Канал "МУЗЫКАЛЬНАЯ ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ".
19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ".

2, воскресенье

7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ".
9.10 - 10.00 - Канал для школьников "ЭДИРШҮҮЛ".
11.10 - 12.00 - Литературно-художественная программа "АЛТАРГАНА": к 75-летию народного писателя Бурятии Ц.Жимбиева; Встреча с поэтами литературного объединения "Гамюн".
13.10 - 14.00 - Программа для молодежи "ВОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ".

АГЫМНАЙ ТАЛЫН АЛТАН ГУРГАЛДАЙ НЭН

АЛДАРТА ДУУШАНАЙ НЭРЭДЭ ХҮРТЭБЭ

Россин габыята артист Болот БОРОЕВ тухай

Дурасхаал

Агын искусствын хургуулига СССР-эй арагай артист, М. Глинкын нэрэмжэтэ дуушагай бүхэсоюзна конкурсын лауреат Ким Иванович БАЗАРСАДАЕВАЙ нэрэ олголын ёһолол октябрь нарын эхээр Ага хуурига болобо. Буряад суута дуушанаймнай хүнды түмэр шэнги хүнхинэмэ найхан, баргаастай бүүгүүн бажаганаме бас хоолойнь тоонто нотатайнь — аглаг найхан Агын нодэ алдгата үргэн талын хүр хүсье, үндэһэн арагайнь сэсэн мэргэн ухаан боголье, нугаршагүй зоригые бэсэдэ шэнгээһэн гээшэ.

Угловдэр, октябриин 24-дэ, үдэһын 5 сагта Буряагай филармониин байшан соо бэлигтэй дуушан Россин габыята артист Болот БОРОЕВОЙ гэрэлтэ дурасхаалга зориулагдгана үдэшэ үнгэргэгдэхэнэ. Тэрэ үдэшэ Буряагай оперо болон баледэй академическэ театрай дуушаг, Болот Бороевтой сугтаа хүдэлхэн нүхэдэнь уужамхан талынгаа дуунуудые хангюурдаха, дурасхаалай дулаахан үгэнүүдые хэлэхэ байха...

Болот Бороев гэхэдэ, Сагаан-Уула нютаг, Агын тала зүрхэндэһни ханагдгатаг. Болот Бороев гэхэдэ, тэрэнэй дуулахан дуунууд шэхэндэмни ханхинадаг. Болот Бороев гэхэдэ, үндэр тэгшэ бэетэй, үнжэгэн сагаан шарайтай, энэбхилхэн харасатай дууша хүбүүнэй дүрэ шарай нодэндэһни харагдгатаг.

Би Болот Бороевые үнхэнэй таниха хүм. Аяар гуша гаран жэлэй саада тээ багшанарай институтай оюутан болоод байхадамни. сугтаа нурадаг нүхэдэй Бата Баяртуев, Цыден Оборов, Базарсада Цыденов, Владимир Цыдендоржиев болон бусад Болот Бороевтой «уршагта ябаданууд» тухай үбэлэй хүнийн утада үлгэрлэн, домоглон хөөрэлдэдэг бэлэй. Тийхэдэ Болотой зоримгой зангайе, шэртэнэн шанга бэетэйе, шуран түргэн ябадалтайе онсолон тэмдэглэжэ, тэрэнэй болоһон шог зугаата үйлэ хэрэгүүд тухай бага дэбэргэн татаад ярилдажа, эльгэлэн энээлдэн нуудаг нэн.

Тэрэ үедэ Болот Володя гэжэ ород нэрэтэй бэлэй. Тээд үнхөөрөө али нэрынь эжы абань алтан дэлхэйдэ анха түрэхэдэнь үгэнэн юм гэжэ би мүнөө болотор мэдэгшгэжүйб.

Болот Бороевтой дуушан болохо харгы замынь ороё уташы, годирхой бэдрхэйшы байгаа. Тэрэ дуушан болохынгоо урда тээ олон тоото хургуулинуудые, ажал хүдэлмэринүүдые нэлгээд үзөө. Нютагтаа дунда хургуули дүүргээд, Болот хэдэн жэлэй туршада Шэтын хүдөө ажахын техникумдэ, Львов хотын сэрэгэй училищиде нураһан байна. Тэрэнэй удаа Болот дээдэ нэрлэгдэһэн хүбүүдээр Буряагай багшанарай институтай нураһан байгаа. Тэрэнэй яажы института ороһониин һонирхолтой. Үетэн нүхэдэһини үнэн зүбөөр хөөрөө наань, тэрэ ушарынь иимэрхүү юм. Львовой сэрэгэй училищиде эрхэн Болот Буряагай багшанарай институтай түүхэ болон хэлэ бэшгэй факультетэй декан байһан Сергей Шагжиевич Чагдуровта орохо эрээд, ингэжэ хэлэбэ ха: - Сергей Шагжиевич, танай тархи ялан халсархайтай байна, миинишыше баһа тиймэ юм. Эгээл тиймэлээ та намайе институтта абатгылаши даа. Тийгээдыше би дуу дуулаха дуратай хүм. Танай эгээл дуратай «Байгалай долгинууд» ансамблиетнай дэлхэй дүүрэн суурхуулжа шадаха хүн гээшэбэ, - гээд, Болот деканай сонхын ханхинаса буряад арадайнгаа дуу шэнхинууджэрхихэн юм ха. Тийгэжэ Болот дээдэ хургуулиин оюутан болобо.

Тээд удангүй тэрэниие холын харгы гэхэ гү, али Номгон далайн долгинууд дуудажа, тэрэ «Байгалайнгаа долгинууды» оржиго, океан далайе эсхэжэ, заһаһа губшурдадаг матрос болоо бэлэй.

Болодой зоримгой зангайе гэршэлхэн үшөө нэгэ ушар дурдабал, тэрэ богонихон сагай туршада Улаан-Үдэдэ байхадаа, оперо болон баледэй театрай бүхы артистнартай, тодорхойлол, алдар суута дуушадааа эхилээд, адаг захын хатаршан хүртээр танилсажыше, нүхэсэжыше үрдихэн юм. Тийхэдэ тээд арбаад жэлэй үнгэрхэн хойно тээд театртаа солист боложо хүдэлхээ зүрхөөрөө таананшые байжа болоо.

Тэрэ гэнэн саһаа хойшо хоёр-гурбан жэл үнгэрөөд байхада, манай «Байгалай долгинууд» ансамбль Агын округто концерт наада харуулхыа ошоо нэн. Тийхэдэ би Болот Бороевтой Могойто станциин гостиница соо танилсаа бэлэйб. Тийхэдэ Болот Номгон далайнаа түрэл нотагаа амаралтада эрээд ябаа гээшэ нэн ха. Түрэл ансамблиинхидтэ уулзаһан болодой хүжинишые гээшэн аргагүй байгаа. Тэрэ хэдэн үдэрэй туршада бидэнтээ хамтаржа, наада харуулалсана, дуунуудаа дуулаһан юм.

Эгээл тийхэдэ Болодой дуушан болохо хүсэлын диилэжэ, тэрэ аяар хорин таба «фатайдаа Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиде» оод, удаань Москвагай консерватори дүүргээ нэн.

Дуушан болоод байхадаа, Болот айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаа. Консерваторини хүлээр Буряагай оперо болон баледэй академическэ театрай солист боложо, оройдоол хоёр жэл үнгэрхэнэй хүлээр Буряад Республикын габыята

артист, үшөө гурбан жэл үнгэрхэнэй хүлээр Буряагай арагай артист, мүн лэ баһа гурбан жэл үнгэрхэнэй хүлээр Россин габыята артист гэнэн нэрэ зэргэнүүдтэ удаа дараалан хүртөө бэлэй. Тийхэдэнь түрэл ансамблиинхидынь, үетэн нүхэдэһи үнэн зүрхэнөө баярлаа нэн. Мүн Болодой эрхим дуушан байһынь тэрэнэй үшөөшые олон нэрэ зэргэнүүд гэршэлэнэ. Тэрэ дуушадай Бүхэроссин конкурсын гурба дахин лауреат болоһон юм. Эгээл дээдэ зэргын артист болоһынь энэһинээ ондоо юун гэршэлхэб?!

Болот Бороевтой уянгата тенор хоолойнь СССР-эй бүхы хото городуудта, нууриин тосхонуудта аунда дуратайшуул шагнаһан байха. Мүн тэрэнэй бэлиг талааниие Монголой, Японой, Хитадай, Франциин, ФСГ-гэй, Голландиин, Бельгииин, Австриин, Турциин, Испаниин, Канадын хүн зон үндэрөөр сэгнэхэн юм. Тийгэжэ тэрэ дэлхэй дээрэ мэдээжэ дуушан болоһон алдартай.

Болот Бороев хорин жэлэй туршада Буряагай оперо болон баледэй Ленинэй орденго академическэ театрта хүдэлхэдөө, дэлхэй эрхим оперонуудай дээжэһээ олон арбаад ороё шанга партинуудые гүйсэхэһэн юм. Тэдэһини зарим нэгые тоолобо, П. Чайковскиин «Иоангтаа» Водомоной, Д. Пуччинини «Чио-Чио-Санда» Пинкертоной, Д. Вердини «Травиатада Альфредэй», Д. Россинини «Севильскэ цирюльнигтэ» граф Альмавивай, Р. Леонковаллын «Паяцада» Арлекинэй, Д. Вердини «Дон Карлоста» граф Лермогой, А. Бородини «Игорь тайжада» Владимирай, М. Мусоргскиин «Хованщинада» Стрешневэй, П. Чайковскиин «Евгений Онегиндэ» Ленскиин гэхэ мэтэ болоно. Тэрэ наадаһан партинуудайнгаа дүрэ зурагые тои гүнзгегөөр харуулхын тула гоё найхан тенор хоолойгоо, артистынгаа бүхы бэлиг шадабарие хүсэд дүүрэнөөр хэрэглэжэ шададаг байгаа. Тэрэнэй бэлиг шадабари тухай Монголой, Хальмагай, Яхадай, Москвагай, Ленинградтай, Киевэй, Алма-Атын болон бусад хото городуудай театр шэнжэлэгшэд үнэншэмэ зүбөөр бэшэхэн юм.

Мүн Болот Бороев опереттэнүүдтэ дуулаха дуратай нэн. Тийгэжэ тээд А. Александровой «Малиновкада болоһон түрэ хуримда» Андрейкын, Ж. Оффенбахай «Хүхэ хахалда» Принциин, И. Штраусай «Цыганай барондо» Баринкайгай партинуудые гүйсэхэжэ «олон тоото шагнагшадай зүрхэ сэдхэхэдэ хадуутгаа.

Гадна дуушан буряад оперонуудташые хабаадаха золтой байгаа. М. Фроловой «Энхэ-Булад баатарта» Ульгэршэнэй, Б. Ямполовай «Шэдитэ ноуссада» Байрай, мүн лэ баһа тэрэнэй зохёһон «Сильнее смерти» гэнэн оперодо Дашын дүрэнүүдые буряад харагшадтаа хүргэжэ шадаа.

Россин габыята артист Болот Бороев оперонуудтаа гадна, концертнүүдтэ дуулаха тои дуратай нэн. Тэдэһини концертнэ репертуар захагүй ехэ бэлэй. Ородой болон хилын саанахи оперонуудтаа аринууд, уянгата найхан романснууд, ород болон буряад композиторнуудай дуунууд, буряад арагай урданай дуунууд Болодой зохёохы замые шэмгээдэг байгаа.

Бэлигтэй дуушаннай уян сэдхэлтэй хүбүүн бэлэй. Шэмэрүүн сагай шэрүүн хүйтэниие тэрэнэй зүрхэн тэсэнгүй тогтошоо. Тэрэ гэнээр түхэрэн жэл үнгэрбэ.

... Болот Бороев гэхэдэ, Сагаан-Уула нютаг, Агын тала зүрхэндэһни ханагдгатаг. Болот Бороев гэхэдэ, тэрэнэй дуулаһан дуунууд шэхэндэһни ханхинадаг. Болот Бороев гэхэдэ, үндэр тэгшэ бэетэй, үнжэгэн сагаан шарайтай, энэбхилхэн харасатай дууша хүбүүнэй дүрэ шарай нодэндэһни харагдгатаг...

Дондок БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Агын Буряагай автономито тойрогой Захиргаанай толгойлогшо, Россин Федерациин Гүрэнэй Советэй гэшүүн Б.Б. Жамсуев үгэ хэлэжэ, энэ ёһололые нээхэдэ, Агын искусствын хургуулига нотагайнгаа суута хүбүүнэй - СССР-эй арагай артист, Агын хүндэтэ эрхэтэн Ким Иванович Базарсадаевай нэрэ олго тухай Захиргаанайнгаа тогтоолые сонсоһон уншахадань, нэрэмэ алыга ташалган болобо.

Алхана буурал баабайһаа түшэлгэтэй, Онон хатан эхэһээ үргэлтэй Ага нютаг оюун ухаатай, найхан хоолойтой, бэлиг ехэтэй хүнүүдээрээ алдаршанхай юм. Алхана уулаһаа Адуун шулуун хүртээр хабтайн номжыдэг эдлин баян, энхэ тайбан алтан үлгы Ага нотагаһаа Буряад оройной түүхэ домогой, соёлой, искусствын, эрдэм ухаанай, хэлэ бэшгэй, уран зохөөлой, арагай гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын, бэсын тамрай хүгжэлтэдэ ехэ хубитала оруулан хүнүүд олондаа. Тэдэнэр бултадаа эхэ-нотаг Агая аяар холуур суурхуулжа ябадаг лэ.

Энэрхы дулаахан хандасаараа, урин нагай үгөөрөө инаг гансаа ядэр бүри дүнгэжэ, дэмжэжэ үбэһэн наһанайнь нүхэр - врачфониятр, Буряад Республикын габыята врач Серафима Даниловнагай уулзахадамнай, ингэжэ хөөрөбэ:

Үндэр нэрэ зэргэтэй, хүндэтэ айлшад олоороо эржэ, үрэлэй найхан үгэнүүдые хэлээ. Эдэнэй дунда Агын автономито тойрогто Россин Федерациин Гүрэнэй Дүүмын депутат, СССР-эй арагай артист, профессор И.Д. Кобзон, Советскэ Союзай Герой Руслан Аушев, СССР-эй арагай артист Д.Ц. Дашиев, Россин Буддын шажанай Заһалта Сангхын дидхамба, пост М.Р. Чойонов, манай басаган - дуушадай уласхоорондын конкурсын лауреат, Агын тойрогой соёлой габыята хүдэлмэрилэгшэ Эржена Базарсадаева болон бусад эдэнэй дунда байба.

Холуур гастрольдо ябананайнгаа хүлээр, илангага харин ороноудһаа бусажа эрхэдээ, Ким Иванович түрэл тоонто Ага нотагаараа ябаха дуратай нэн. Тэндэ тэрэ уянаган хүхэдтээ, түрэл гарлануудтаа уулзажа, эльгэлэн хөөрэлдэхэдөө, хүсэ шадал нэмэдэг, зориг ородог байһан юм. Манай Ким ямаршые тушаалтай, нэрэ зэргэтэй, ямаршые наһанай, үндэһэ яһанай хүнүүдээр адли тэгшэ нүхэсэдэг нэн. Ойгоһондойнь, дэмжэлхэнэйнь түлөө хүнүүд тэрэниие хүндэддэг байгаа, - гэжэ Серафима Даниловна наһанайнгаа нүхэр тухай дулааханаар дурсана.

Ким Базарсадаев өөрынгөө түрүүшын баһа, олон дуушадые хургажа гаргаһан Ахасаран Линховоной нэрэмжэтэ залуу дуушадай уласхоорондын конкурсно урма баяртайгаар Ага нотагаа ерэдэг байгаа.

Бидэ Ким Ивановичаараа омогорхохо эрхэтэйбди. Тагай хоолой хадаа эдлин найхан, баян тарган газарайтнай бэлиг, буряад арагай прагуу найхан хоолой болоно, - гэжэ СССР-эй арагай артист, Гүрэнэй Дүүмын депутат Иосиф Давыдович Кобзон үгэ абахадаа хэлэбэ. - Энэ дурасхаалта найхан үдэр Агын искусствын хургуулида Ким Иванович Базарсадаевай нэрэ олгожо байһанмай ехэ дэмбэрэлтэй найхан, нагын хэрэг болоно. Ким Базарсадаевай хоолой ой ухаанда орошогүй үндэр ехэ, уянгата найхан байгаа. Тэрэ оройнойгоо, мүн дэлхэйн элдэб оройнуудай ехэ ехэ театрнуудай тайзангууд дээрхээ хангюурдахадаа, агууежэ Эхэ оройноо, түрэл хизаар нотагаа дуулан магтадаг байгаа бшуу. Ким Иванович искусствата, театрта хизааргүй дуратай, үнэн сэхэ хүн байһан юм. Тэрэнэй иимэ шэг шарай, шэнжэ шанар маанадай ухаан бодолдо, зүрхэ сэдхэлдэ хэтэдэ үлэхэл.

Буряагай оперо болон баледэй академическэ театрта олон жэлдэ сугтаа хүдэлхэн Дугаржаб Цыренович Дашиев үгэ хэлэхэдэ, «Ким Иванович бидэ хоёр уянаган нүхэдэ байһан гээшэбди. Түрэл театрайнгаа тайзан дээрэ олон жэлдэ сугтаа ажаллахадаа, дэлхэйн, оройдой классикын болон үндэһэн оперонуудай олон рольнуудта наадажа, ороё хүшэр партинуудые гүйсэхэдөөбди гэжэ хэлэхэ аргатай. Бидэнэр бултадаа Ким Ивановичай оюун бэлигтээ, мэргэжэл шадабаринаа хургаал абадаг байгабди. Тиймэхээ аха нүхэрэймнай дурасхаал маанадта хэтын хэтэдэ хургаал жэшээ боложо үгэхэл», - гэжэ мэдүүлэбэ.

Саһадаа Советскэ Союзай Герой Руслан Аушев, Забайкалин сэрэгэй округой сэрэгшэдые командалагша байһан, армин полковник Войтенко болон бусад үгэ хэлэхэн байгаа.

Энэ ёһололой түгэсхэлдэ суута дуушанай дурасхаалда зориулагдгана найндэрэй концерт болобо. Эдир дуушад болон габыата артистнууд, тусхайлбал, СССР-эй арагай артист Дугаржаб Дашиев, Ким Ивановичай басаган Эржена Базарсадаева, СССР-эй арагай артист Иосиф Кобзон болон бусад концертэдэ хабаадаа. Иосиф Давыдович концертын түгэсхэлдэ хэдэн дуу дуулажа, сугларшадай зүгһөө халуун алыга ташалгаар үдэшгэхэ зуураа, ингэжэ хэлэбэ: «Ким Ивановичай маанадтаа хамта ябана, зүрхэнэймнай сохижо байгаа сагта тэрэ бидэнэй дурасхаалда хэтэдэ үлэхэл».

Бата-Мүнхэ ЖИГИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Россин габыята артист Болот БОРОЕВ, СССР-эй арагай артист Ким БАЗАРСАДАЕВ.

Хэжэнгын Хоца НАМСАРАЕВАЙ нэрэмжэтэ дунда хургуулиин 90 жэлэй ойн баярта

Үндэрхэн Шалсаанын үбэртэ
Үндэһөө табин хүгжэгшэ,
Ургажа ябаа үетэнөө
Урйалан, урйалан угтагша

Эрхэ бэрхэ хүүгэдээ
Эрдэм тээшэ хүтэлэгшэ,
Эрдэни мэтэ хургаалаа
Эдир шабинартаа түхөөжэ

Хүн зондоо хүндэтэй
Хүнгэн бэшэ ажалаа
Хүндэш гэжэ нэлгэнгүй
Хүдэлжэл байдаг багшанартай

Ерэн наһа наһаашые наа,
Ехэ дабаа дабаашые наа,
Залгаа, залгаа үетэнөөр
Залуу байхань болтогой!

Холын саһаа суурхана
Хэжэнгын дунда хургуули.

Холын саһаа суурхана
Хэжэнгын дунда хургуули.

Холын саһаа суурхана
Хэжэнгын дунда хургуули.

Холын саһаа суурхана
Хэжэнгын дунда хургуули.
Елизавета БАЛЬЖИРОВА.

Хэзээ хэзээнхээ абарга хүсэтэйшүүл тухай араг зомнай хэлсэжэ, домог түүхэ болгон хөөрөжэ, үеһөө үедэ гамжуулдаг заншалтай. Мүн зугааша, шогууша хүнүүд най зон нүхэдөө гүхэриглүүлэн, һонин һорьмой хөөрөөгөө дэлгэн баясуулдаг гээшэл. Тиимэһээл тус хуугаһаая бүхэшүүлгэ, мүн шог угын гээжэдэ зориулая.

АБАРТЫН АША ТАБЬЯА

Дүшэ гаран жэлэй саана Үвснуурай аймагай «Наадамда» 15 наһатайхан Хорлогийн БАЯНМОНХ түрүүшынхией бүхэ барилдаанда хабаадажа, илалта туйлаһан түүхэтэй юм.

Энэл илалтын баярай мэдэрэл эдир хүбүүндэ үшөө шэнэ хүсэл, хаба шадал нэмээжэ, саашанхи хуби заяандань нилээд ехэ нүлөө үзүүлэ. 1962 онһоо эхилээд, арбаад жэлэй хугасаа соо «Арсалан», «Нашан», «Заан» гэхэн барилдаанай нэрэ хүндэнүүдтэ хүртэһэн юм. 1968 ондо Монголой мэдээжэ бүхэ Д.Дамдиние диилэжэ, барилдаашадай эгээл эрхим «Абарга» гэхэн нэрэ солодо хүртөө бэлэй. Тэрэл жэлдээ Мехикодэ үнгэргэгдэһэн Олимпиадада хабаадаһан юм.

Монголой бүхэ барилдаанай мурьсөөнүүдые хараха дуратайшуул мүнөөшье болотор һанана бээ, тэрэ 1969 оной

тулалдаа. Тиихэдэ мурьсөөнэй түгэсхэлэй уулзалгада Ж.Монхбат Баянмонхтой 2 час 18 минутын туршада тулалдаһан юм. Хоёр шамбай барилдаашадай хэнииньсье сахариха тэмдэггүй байхадань, судьянар илагшын нэрэ элирүүлэнгүй тус тулалдаае болоулһан юм. Ерэхэ жэлдэ Хорлогийн Баянмонх 60 наһатай болохонь. Баян намтарайнь олонхи жэлнүүд хэзээшье спортдо зориулагдаһан гээшэ.

33 жэлэй хугасаа соо «Наадамда» 10 дахин илаһан, 26 дахин Монголой дүрбэн эрхим барилдаашадай тоодо ороһон. Үнгэргэгдэһэн 227 тулалдаанайнгаа оройдоол 23 уулзалгануудта шүүгдэһэн юм.

Гадна 1975 ондо Минскдэ болоһон бүхэдэлхэйн чемпионатда Баянмонхын Харальд Бютнерые диилэһэн агшам зуура мүнөөшье нюдэндэм үзэгдэнэ. Тиихэдэ гансал

Баянмонхһоо бэшэ бусад зон зүүдэндээшье үзөөгүй байгаа хаш, энэ уулзалгын түгэсхэл. Харальд Бютнер Советскэ Союзай чемпион В.Гулоткинине диилээд, түрүү һуури эзэлхэ гэхэн түгэс эрмэлзэлтэй байгаа. Тездэ тулалдаанай үедэ эдбхи үүсхэл гаргаагүй Х. Бютнерые 1:12 тоогоор шүүгээд, алдарта илалта туйлаа һэн. Тэрэ чемпионатда Монголой барилдаашад үнэхөөрөөл ехэ амжалтануудые туйлаа бэлэй. Тэдэнэр 2 алтан, 1 мүнгэн, 1 хүрэл медальнуудта хүртэһэн гээшэ.

Хоёр үдэрэй һүүлээр тэрэл Минск хотодо самбо барилдаагаар тулалдаан үнгэргэгдэхэ байгаа. Монголой самбист хорилгынгоо үедэ үбдөөд, мурьсөөндэ хабаадахагүй гэхэн эмшэдэй хориулдаа хүртөө. Монголой самбын суглуулагдамал команда Баянмонхые тус мурьсөөндэ хабаадахыень

Монголой Президент П. Очирбат республикынгаа Ажалай Герой гэхэн нэрэ хүндые барилдаашанда олгоһон юм. Гадна 1972 ондо «СССР-эй спортын габыята мастер» гэхэн нэрэдэ хүртэһэн байна.

...Он жэлнүүд үнгэрэ. Эхэ, эсэрын нэрэ нэрлүүлжэ үри хүүгэд үндыжэ, мүнөө үедэ Гантогтох хүбүүнийнь уласхоорондын спортын мастер болонхой. Баясгалан басаганайнь нүхэр - Сухбат хүрэгэнийнь «Наадамай» хоёр дахин чемпион болоһон, мүн лэ «Абарга» гэхэн хүндэлэлэй солодо хүртэһэн гээшэ. Тездэ эдэнэр эсэрынгээ хаба шадалда хамтаараашье арай хүрэхэгүй бээ.

дурадхаа бэлэй. Гүрэнэйнгөө нэрэ хүндые хамгаалжа, Баянмонх самбын мурьсөөндэ хабаадажа, дахяад түрүү һуурида гараа, тиигэжэ хэдыхэн үдэрэй туршада хоёрдохиёо бүхэдэлхэйн чемпион болоһон юм.

Энэ ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Х. Баянмонх Эхэ оронойнгоо «Сүхэ-Баатар» гэхэн дээдын орденоор шагнагдаһан байна.

Гүрэн түрынгөө спортын хүгжэлтэдэ ехэхэн хубитаа оруулаа. Спортдо эрхим дүнгүүдые харуулаһанайнь түлөө

Агууехэ барилдаашан Монголдоо бүхэшүүлэй дээдын гургуули нээгээд, тэрэнэй ректор болоһонхой. 2001 ондо «Барилдаанай профессор» гэхэн нэрэ хүндэдэ хүртэһэн, «Абартын» зурхэ сэдхэхэдэ үшөөл олон хүсэл бодолнууд мүндэлһөөв.

Геннадий МАНЖУЕВ, Уласхоорондын спортын мастер.

МААМАЙН СЭНГЭН

Маамайн Сэнгэн гэжэ бар хүсэтэй, ехэ ангууша, бэээр мантагар томо хүн манай уужам Юрөөгэй нэгэ буландэ, Наран гэжэ һууринда гэр бүлөөрөө хубисхалай урда ажалануудан юм. Нэгэтэ холын түрэлнүүд болохо хоёр хүбүүдтэй Астайн ара хүбшөөр агнаһаа гарабад ха. Ангуушадай нэгэ добуунай орой дээрэ гаража ябахадань, урдаһаань ойн эзэн баабгай баһа энэ добуун өөдэ гэххэлжэ ябаба. Нэгэ мэдэхэдэ, булта уулзашабад.

Эдэ гурбанай нэгэниинь баабгайе буудахадаа, үхэл газарыень тудажэ шадангүй, хоёрдохиёо буудажэ үрдээгүй байгарнь, шархатаһан бартахы ехэ муухайгаар хашхараад, тэдэн тээшэ сэхэ ерэхэдэнь, хоёр нүхэдэнь айһандаа зугадашабад. Бартахы Сэнгэниие альгадахадань, буунь холо шэдүүлжэ, өөрөө унангүй, хүл

дээрээ тогтожо, добтолжо ороһон бартахитайгаа носолдожо эхилбэ. Энэ добуун нэгэ талаһаа эгсэ хабсагайтай байгаа. Ушаргүйгөөр носолдоһоор, тэдэ үнөөхи энэ хабсагай тээшэ дүтэлбэ хэбэртэй. Сэнгэн баабгайгаа шэхэдээд, дээрэ дороо оролсоһоор хабсагай туласа хүрөөд, хоюулан энэ хабсагайһаа халихамнай гү, али юун болохонь ааб гэжэ ехэшье бахардангүй дотороо бодоһоор һэн. Сэнгэн хүн хадаа, нэгэ ухаань оложо, һамбаашалжа, хабсагайн эрмэгтэ дүтэлжэ ерэхэдэ, баабгайнгаа шэхэ-нүүдые ойро зуура һуларуулжа, ехэ шангаар сээжэ руунь үдхэлжэ, хабсагай руу халыһан юм гэлсэдэг. Нюур амаа таһа һабардуулжа, гарайнгаа нэгэ шуу яһые, хабиргануудаа таһа хазуулан, юрэдөөл амиды газар үлөөгүй байгаа. Аза боложо, хоёр хүлнүүдын гэмтээгүй байжа,

арай гэжэ балгаандаа хүрэхэ ерэхэдэнь, хоёр нүхэдэнь гайхангаар харалсажа, «яагаад амиды үлэжэ ерэхэб» гэхэндэл угтажа байгаа. Арай гэжэ балгаандаа орожо хэбтэхэдэнь,

нүхэдэнь һабир-шэбир гэлдэжэ, Сэнгэмнай намайе гансаарымни баабгайтай орхижо, абарха гэжэ оролдонгүй тэрбедэжэ зугадабат гэжэ хэлэхэ, гэртээ ерээд, хүн зондо энэ ушар тухай дуулгаха

Нютагай домогуудһаа

байха гэжэ хоёр нүхэдэнь хөөрөлдэжэ болоо, зүгөөр «үгы хэхэ» гэхэншүү үгэ Сэнгын шэхэндэнь дуулдахадал гэбэ. Сэнгэ хоёр нүхэдөө дуудажэ асараад, өөрөө муу гарнуудтаа буугаа абажа: «Буунуудаа асаржа, миний хажууда табигты!» - гэжэ захиралта үгэбэ. Һүүлдэнь, тэрэ хоёроо моридтонь мордохуулаа: «Урдамни түрүүлжэ гэр тээшэ ябагты!» - гэжэ захирба. Тиигэжэ хоёр нүхэдөө урдаа туугаад, орой үдэшэ гэртээ ерэхэн юм ха.

Хэрбээ Сэнгэнэй иимэ шийдхэбэри гаргаагүй һаань, Сэнгэнэй Астайн арада хороогоод, баабгайда барюулжа наһа бараба гэлдэжэ ерэхэ байгаа ха юм. Ой соо болоһон энэ ушарые Сэнгэн гэртээ ерээд, нэгэшье хүндэ хэлэдэггүй байгаа. Эмшэлүүлжэ эдэгээд, гэрэйнгээ ажалуйа хоорондо үтэлтэрөөл агнуурияа хээд лэ ябаһан гэдэг.

Сэнгэнэй хүбүүн Будажаб уг дамжажа, баһал ехэ хүсэтэй, шиираг хүн байһан ха. Сэрэгэй албандэ ябахадань, олон хүнүүдэй үргэжэ даадаггүй ехэ хүндэ тогоо үргэжэ, бээ гэмтээгээд, гэртээ табигдажа, 1942 ондо наһа бараһан юм. Албандэ ошохонгоо урда адуушанаар хүдэл, г байгаа. Моридые ургалжа баригагүй, хашаагай нэгэ буландэ адуунай шахасадажа байхадань, ямаршье дошхон мориинь һүүлһэнь татажа, ууса дээрэнь һуулгажархөөд, бодожо үрдээгүй байтарнь, даб гэжэ хүзүүндэнь аһалдажа, хүзүүгын тэбэрээд: «Хазар асарагты», - гэжэ дуугарха. Энэ моринойнгоо тархида хазар углажа, номгон мориндол хүтэлөөд гаргадаг байгаа. Хүсэтэй хүнһөө адагууһан мал айдаг юм гэлсэдэг, нээрээшье тиимэ байжа болоо ха.

К.БУДАЕВ.

Нютаг нуга бүхэндэ хөөрүү хүнүүд биш ха юм даа. Эдэ зоншье мэдэжэ байгааг, юун тухай хугалаар хөөрөхыень ехэтэ һонирхон, үгэ галишнь өөдэнь үргэн, хүхээн хүтжөөн шагнан һуухаш. Нэгэ нүхэрэйнгөө хөөрөөе бэшэжэ абанаһаа гурагдахамни.

Үсгэлдэртөө шандаганда уяһан табан зуугаад урьһаа эрьежэ, хоёр хүлэйнгөө хойшоо харатар, гуталайнгаа ула сооротор модон соогуур шандагашалжа ерээб. Мүнөө-нэйш шандагад ухаатай боложо, уяһан урьһыемни сүмөөхэнөөр хажуу тээшэнь болгоод, хажуугаарнь гаража ябашаһан байгаал, солигуудшын. Нэгэл хилар шандаган урьһыемни харангүй торошоһон байгад. Тэрээгээрээ зуугаад тарган бууза хэжэ, гэртэхинээрээ налайтараа эдэлээ гээшэбди.

Халюутын метр үргэн горхо

ХӨӨРҮҮ ХҮНЭЙ ЯРЯАНЬАА

зайжа заһаһалжа ябахадань, горхоной оёор харагдаһаа болитороо заһаһаар гүүрэ-шэнхэй, урга тээн метр зэргын тула заһаһан дахууланхай үгсэжэ байгаа. Түргэн урдань ороһоор улаан бургаһаар гүр томожо табяга, тэдэ заһаһадаа баранинь барижа абааб.

Ямаан һахалтай онигорхон нюдэтэй үбгэжөөл үхибүүдтэ хөөрэнэ: «Минишни нюдэн залуудаа мориной нюдэн шэнги бэлтэгэр байгаа юм. Мүнөө үтэлжэ, һарабшалжа, хара хараһаар нюдэмни онишоо», - гэхэдэнь, үхибүүд үнэншэнхэй һуугаад һэн.

Урданишнь бишни залуудаа басагадые шарга гээрээ хэбтүүлжэ бастарылаад, гэртээ асарагша һэм даа. Мүнөө тездэ һамга абаха сүлөө саг олдоногүй. Холын һамга абажа яаха юм.

Нюһатайшье һаа, нютагай басаган дээрэ бэшэ гү?

Залуудаа мондогойгоор шанһан зуун үндэгэ мэрэгшые гэнгүйгөөр эдигшэ һэм даа.

Нэгэ булганай арһаар арбан малгай оёхыень захилхээд ерэхэб.

Баабгай гээшэш балай хүсэгүй амитан гээшэл даа. Баруун һабарынь бажууһамни дороо һуужа үгөөл, хөөрхэй.

Урай сарта һая телефоной биш боложо байхага, колхозой контородо нэгэ хүйхэр орожо ерээд, хүн зоной һуухага, телефон үргэһэн бэээрээ нэгэ-хоёр мушхаад зугаална гээшэ.

- Зай, Владимир Ильич, һонин юун бэ? Бзетнай һайн гээшэ гү? Мүнөөхи план ГОЭЛРО гээшэмнай бүтэжэ байна бээ? М-даа. Минишни бэе гэмгүй, һайн гээшэ. Колхозой ажалшагай зүгһөө мэндые хүргэнэб, - гээд хөөрөөгөө дүүргэбэ. Тэндэнь һууһан нэгэ хүн: - Ленин багшамнай буряадаар мэдэхэ байгаа ха юм, - гэхэдэнь. - Мэдэхэ даа мэдэхэ. Минишни һайн нүхэр, - гээд, гаража ябаһоо һэн гэлсэгшэ.

Баргажанһаа һамга асархадаа, Болдөөһоо (Култук) Баргажан хүрэтэр Байгал далайе утаашань буурал морёороо

ошожо ерэхэдэ, тамаруулаа, абаад ергэшэ һэм. Ёһотой морин байгаал даа.

Зүүдээрээ олоһон Дулматайб, зүүгээр оёһон дгэлтэйб даа бишни.

Мянган түхэригөө магазин соо унагаагаад, эшэжэ абаагүйб. Дахяад мянган түхэриг гарган архи абахадань, хүнүүд урдаһаамни бэлтэжэ харашоод байгааг һэн.

Э.СОДНОМОВ.

АЛТАЙН АРАДТА ТУҮХАЛАЯ!

Газарай дорьбоһонһоо ехээр хохидоһон Алтайн Республикын ажаһуугшадта туһалхые Бурядай Правительство урыална.

Тиигэжэ Правительствон болон өөрингөө үмэнгөө Республикын Президент Леонид Потапов министрствэнүүдэй, олонийтын болон үйлэдбэрийн эмхинүүдэй толгойлогшонорто, хэдийн хэрэг эрхилэгшэдтэ нэгэ үдэрэйнгөө салын хохидогшодто туһаламжа болгон дамжуулхыень урыалан хандаба.

Байгша харын эхээр болоһон газарай хэдэн түлхисын дүнгөөр Алтайн дүрбэн аймагта 99 гэр байранууд бутаран хосороо, мүн 226 гэрнүүд элдэб хэмжээний хандаралда дайрагдаа.

Энээнһээ гадна, 20 хургуулн, 6 эмнэлгын газариууд хохидоо юм. Мүн хэдэн аймагуудые зайн галаар хангалга таһалдаһан тухай тэмдэглэлтэй.

Даша-Доржо БОЛОТОВ.

ЁНО САХИБАЛ, ЁРО ХАЛДАХАГҮЙ

(Эхининь сентябрийн 18-най, октябрийн 16-най дугаарнуудта).

Олон хүн байгаа хаа, тэдэнгэртэ «та, та баригты» гэдэдэг ёно гурим байгаа юм. Тэдэнэй эгээ ахань хилсэмэн болон мяхан табагуудһаа эдихэ эдэс хооло абаха эрхтэй байгаа. Эгээ аха хүн тэдэ табагуудһаа айлай галда үргэдэг юм. (Оролуу эдэсэлхынгээ урда бурхандаа хэрээһэлэн мүргэдэг гэшэ).

Угөөнэй шүүдэр соо хонидоо болон үхэрнүүдээ бэлшээридэ гаргадаггүй юм. Ушар юуб гэхэдэ, үхэр мал балшаруутажа, (ногоон томо сохонууд хоротой бааһаа гаргадаг юм) тагалсагаһын халаа эдээрлэн хабдажа, туруунуудын унадаг байгаа.

Ухибүүд пезиэнэй үүдэндэ согоор гү, али галаар наадажа болохогүй. Ушар юуб гэхэдэ, өөһэдөө галда шатажа, мүн түймэр гаргажа болохо.

Муу муухайгаар ама алдажа огто болохогүй. Ушар юуб гэхэдэ, һүүлдэнь тэрэ хүн хэлэгшэ, ама алдагша үгээ элдэдэг юм.

Харгыда гү, али аян замда абажа ябаһан эдэс хоолоһоо орон дэлхэйдэ, хада уулын эзэндэ үргэхэ ёһотой.

Эхэнэрнүүд үгөөгүүр шанаһан сайнгаа, хаһан хүгэйнгөө дээжэ, эрэ хүн архин, эдэс хоолой дээжэ орон дэлхэйдэ үргэдэг ёһо заншал бии юм. Боро хараанаар гү, али үдэшлэн ямаршые юумэнүүдэй дээжэ үргэжэ болохогүй.

Хүнтэй золгоходоо, дүүн аха хүнийнгөө хоёр тохоног дороһоо дүнгэн баридэг.

Амһартын гү, али тогтоной оёорой юумэ хангир янгир хюһажа, тэрэнээ хүндэ бү табгал. Ушар юуб гэхэдэ, хэлэгшэ аматай, улаан хэлэгшэ амитание урдаа оруулдаггүй хүн: «Нохойдоо үлөөһэн үлэгдэлөө намда хэбэш!» - гэжэ хэлүүлжэ болохон!

Эмээлэйнгээ урда бүүргые урагшань, хойто бүүргые хойшонь харуулаад таби. Ушар юуб гэхэдэ, хэзээ нэгдэ урда хойто бурядууд нэгдэхэ ёһотой гэнэн удхагай.

Харгышени хүндэлэн (энгэр сээжэ рууи) ан арыгатай, мориной, аянай шубуудай болон хамбын гараа хаа, аян замдаа һайн, хэрэгшени бүтэсэтэй ябахан. Хэрбээ тэдэ бүхы амита баруун гар рууш, харгыеш хүндэлэн гараа хаань, аян замшени урагшагүй, хэрэгшени бүтэсэгүй байха. (Баруун гар тээшэш гараа хаань, «Ногоон Дара-Эхин тариш уша»).

Хэрбээ үхэлэн хүнине хүдөөлүүлжэ ябаһан урдаһаань ерээ хаань, хэрэгшени бүтэсэтэй байха. Харин харида үгтэһэн басагые хүргэжэ ябагшадтай урдаһаань ерээ хаань, хэрэгшени бүтэсэгүй байха. Тиихэдэ үхэлэн хүнине хүдөөлүүлэгшэдэй үнгэртэр, малгайгаа абаад, зогсохо ёһотойш. Ушар юуб гэхэдэ, наһа барагшые таниха мэдэхгүйшые хаа, тэрэниие хүндэлбэ гэшэш.

Хүшэн малай мяханай өөхэн шара, залуу малайхи сагаан байдаг. Боро хараанаар гү, али үдэшлэн гэрнээ хог шорой болон бусад юумэ гаргажа, гасаһаа түлэе, уһа гэртээ оруулжа болохогүй.

Ухибүүдэй шүүдэнэй унахадань, тэрэниень өөхэндэ ороогоод, нохойдо үгүүлэгты. Ухибүүн унаһан шүүдөө нохойдо үгэхэдөө: «Муу шүүдэһени абаад, ороондонь өөршгөө һайн шүүдэ үгөөрэй» гэжэ хэлэхэ ёһотой.

Газаа шаазгайн шаханахада: «Муу юумэ бэшэ, һайн юумэ дуулга. Һайхалай - һайхалай» гэжэ хэлэгты.

Үдэшэ орой ухибүүдые бархируулжа болохогүй. Тиимһээ али болохо аргаар аргадагты.

Үбшлөөгөй аад, ханаа бү алдагты! Ушар юуб гэхэдэ, оорөө гү, али дутышени түрэл үбшлэжэ, наһа баража болохо.

Жэл бүхэндэ бэшэ, харин олон жэлэй үнгэрһэн хойно: «Нютагаа, тоонтоёо ханааб» - гээд, тоонтодоо олоһон хүн хүхэ ногоон дээрнэ хүльбэрөөд, архин сэржэм үргэдэг гэшэш. Энэ ёһо заншал тон буруу. Тоонтоёо хүндэлхэ гээ хаа, хараани хольн газарһаа сэржэм үргэгты. Ушар юуб гэхэдэ, тоонтоёо тэрэ хүнине (газар дороо) татажа абадаг.

Сагаалганай болоходонь, хүнүүд түрэл гаралайнгаа, нотаг нутынгаа болон тосхон һууринайнгаа эгээл үндэр наһатай хүнүүдые золгодог юм.

Ухибүү хоёр һаратай болотороо нэрэгүй байдаг. Заримдаа гэртэхидын болон түрэлхидын шэхэндэ хажар, ханагдаадуулдаггүй: «Нэрэгүй», «Хэншые бэшэб»,

«Бааһата» гэхэ мэтэ нэрэнүүдые ухибүүдтэ үгэдэг. Ушар юуб гэхэдэ, ухибүүдэй тогтохогүйдэ нимэ нэрэнүүдые үгэдэг ёһо заншал бии юм.

Ухибүүндэ нэрэ үгэхэдөө, гэртэхидын дасан оножо, үзэл үзүүлээд, ламын үгтэһэн түбэд нэрэнүүдые ухибүүндэ үгэдэг гэшэш. Зарим ушарта түрэл гаралайн гү, али нотаг нутын үндэр наһатай үбгэн болон хүгтэн нарай нялхада нэрэ үгэхэдөө: «Миний ута наһа наһалхыншени тула нэрээе шамда үгтэб» - гэдэг юм. Ушар юуб гэхэдэ, ухибүүд нэрэдэ таараха таарахагүй гэжэ байдаг. Ехэнхидэ ухибүүн оорынгоо нэрэе бээдэ даажа, нэрэнгээ удхаар ябадаг гэшэш.

Урдандаа эхэнэрнүүд болон эрэнүүд дүнгэтэй болотороо архи болон тамхи амандэа хэлдэггүй байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, нимэ айлай ухибүүн үбшэндэ дарагдахагүй хүдэр бээтэй, хурса болон һонор ухаагай хүн болодог. Мүнөө үедэ залуунууд тамхи гатаа, архи уула. Хүнэй болон эхэнэрэй умай соо бии боложо байһан нялхын бээ тамирта, органуудта архин ба тамхиний хоронуудай нүлөө үгэжэ муудхаадаг тухай нургаал заабари хэлэгшэн талын хүн тэдэндэ шортоол хараалгад үлэгшэ. Тиимһээ гэртэхидынь, багшанарын болон эмшэд тэдэндэ энээн тухай ойлгуула байгаа.

Худын болон худагын түрүүнүүдэй урдань бүхэлээр шанаһан түрүү мяхануудые (төөлэй болон ууса) табидаг гэшэш. Ушар юуб гэхэдэ, үгэ хэлэхэдэ бэрхэ тэдэнэр түрүү мяхануудые хүндэ яагаад залахаб гэжэ ёһо заншал мэдэхэ ёһотой. «Баян худагай, баян худагтай болооб. Хэзээ намда алтага үгэхэ гэшэб?» - гэжэ түрэ найрта һууһан хоёр-гурбатайхан басаган намда хэлэгшэһэн һэн. Худын болон найрай түрүү (тамадаа) үбгэншые гү, али залуушые хүн байдаг ха юм. Хэзээнэй худын түрүү «алтан худа» болошоо юм?

Ухэр мал, хонин болон ямаа гаргаха, шарууһалхада, мүнөө мяхатай яһыень һүхөөр таһар саһибад болохотой. Урдандаа һүхөөр таһар саһибад хорюултай байгаа.

Айланууд хадамда гараһан түрэлэйнгөө басагадта үүсынгээ уурсые үлөөдэг, айшаалхадань, тэрэнээ бусад мяхантай хамта бэлгэдэг байгаа.

Гэртэхидэйнгээ хуримдаа бэлдэтэр, хадамда гараха гэжэ байһан басаган хани басагадта болон түрэл гаралнуудтаа хоногоор айшаалжа, шарууһа гаргуулжа хүндэлүүлдэг, харида яажэ бээ абажа ябаха тухай түрүү эзэйд хэлэгшэн заабари нургаануудые шагнадаг, мэдэхгүй юумэнүүдээ тэдэнһээ хуража абадаг байгаа.

Хадамда гараһаа байһан басаганай нааданда хани басагадын болон залуушуул сугларжа, түгдэг носоогоод, найр наада хэдэг ёһо заншал буряад арадта бии байһан юм.

Хадамда гараһаа байһан басаганай хурим болон харида мордолго онсо тусгаар ёһо гуримаар үнгэрэдэг байгаа.

Эхэнэр, эхэ хүн архидалга, хаарта наадалга болон муу ябадалыень дурдажа, ухибүүдэйнгээ хажууда үбгээе хаража болохогүй. Ушар юуб гэхэдэ, ямар хэмэршые хаань, ухибүүдэйнгээ хажууда түрэн эсэгыень хүндэлхэ ёһотой.

Эхэ хүнһээ хамаг бүхы юумэн дуулдадаг гэшэш. Тиимһээ хубүүдэйнгээ хажууда бэринүүдээ, бэринүүдэйнгээ хажууда хубүүдээ, басагадэйнгаа хажууда хурьгдөө муушалжа огто болохогүй. Ушар юуб гэхэдэ, хэрбээ муушалбал, тэдэнэйнгээ эбыень болон харилсааень таһалхаш.

Гарма-Доди ДАМБАЕВ, хэлбэлдэ согсолон бэлдэбэ. (Үргэлжэлэһын хожом гараха).

XVII ЖАРАНАЙ УҮН ХАРАГШАН ХОНИН ЖЭЛ НАМАРАЙ ҺҮҮЛ ХАРА НОХОЙ НАРА

Буряад литэ	2	3	4	5	7	8	9
Европын литэ	27	28	29	30	31	1	2
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Лара понед.	Мягмар Марс вторник	Лагба Меркури среда	Пүрбэ Юпитер четверг	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббото	Нима Наран воскр.
Үнгэ Үдэр	харагшан тахья	хүхэ нохой	хүхэгшэн гахай	улаан хулгана	улаагшан үхэр	шара бар	шарагшан туулай
Мэнгэ	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон
Һуудал	хада	огторгой	хин	гал	шорой	түмэр	огторгой

Гарагай 2-то шэнын 2 (октябрийн 27).

Харагшан Тахья, 1 сагаан мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр.

Энэ үдэр бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, бүлын эд зөөри арибадхалгаар даллага абаха, аюудхал хэхэ, буянта хэрэгүүдые үүсэхэ, дайсадай муу хараалай нүлөө зайлуулхын үдэ дошхон бурхадтай тархиануудые уншаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэхэ зуура энэ үдэр үхибүү хүдэ оруулха, бага хүүгэдые гэрнээ холо эльгээхэ, холын замда мордохо, харюусалга ехэтэ шиидхэбэри абаха, наһа барагшын бэе хайлуулха, эд зөөри гаргашалха, балин шатааха мэтын үйлэнүүдэ хорюултай.

Бэри буулгаха тухай, наһа барагшые хүдөөлхэ тухай асуудалнуудаар дасанда хандагты.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, хэрүүл болохо.

Гарагай 3-да шэнын 3 (октябрийн 28).

Хүхэ Нохой, 9 улаан мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр.

Бальжиниматай (буян хэшэгтэй) маша һайн үдэр байна.

Иймэ үдэр буянта ямаршые хэрэг үйлэдэжэ болохо юм. Энэ үдэр бурханда мүргэхэ, зальбарха, гүнзэгы бисалгал хэхэ, бурхадта, сахюусадта, тэнгэринэртэ, лусуудта үргэл үргэхэ, гүрэм уншуулаха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Нохой үдэр хүнэй үһэ абахагүй юм гэнэ.

Гарагай 4-дэ шэнын 4 (октябрийн 29).

Хүхэгшэн Гахай, 8 сагаан мэнгын, хийдэ һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, сахюуса тахиха, Аюушын һахил хүртэхэ, гантрын тарнинуудые уншаха, дасан (дуган) бариха, шажанай һайндэр хэхэ, баярта үдэрөө тэмдэглэхэ, амгалан байдалай түлөө үргэл үргэхэ, даллага абаха, хэлсээ баталха, зохёохы нжалай бүхы янза эрхилхэ,

худалдаа наймаа хэхэ, олзын хэрэг эрхилхэ, зурхайда һураха, модоор дархалха, сан табиха, хурим түрэ хэхэ, үри шэриэе бусааха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэхэ зуура хүншүү гаргаха, газар малтаха, эм найруулха, үнэтэй юумэ хүндэ бэлгэхэхэ, хүнине үзэн ядаха мэтын үйлэнүүдэ сээртэй.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, хоолой үбдэхэ гэнэ.

Гарагай 5-да шэнын 5 (октябрийн 30).

Улаан Хулгана, 7 улаан мэнгын, галда һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, зальбарха, Наранда, һарада, бусад юртэмсэнүүдтэ шүтэхэ, гал тахиха, үзэгтэ һураха, зурхай шудалха, буян үйлэдэхэ, дайсаные дараха, тангаригаа болоулха, сэргэ бурхан бүтээхэ, дасан (дуган), мүргэл шүтэһэнэй бусад зүйлнүүдые бүтээхэ, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, бисалгал хэхэ, түмэр хайлуулха мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Зүгөөр замда гараха, хүншүү гаргаха, ном оршуулха, мал үүсэхэ, үхибүү үргэжэ абаха, шуһа ханаха, төөнэхэ мэтын үйлэнүүдые сээрлэхээр.

Бэри буулгаха тухай, наһа барагшые хүдөөлхэ тухай асуудалаар дасанда хандагты.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, эд зөөри арьбажаха, мал үдэхэ.

Гарагай 6-да шэнын 7 (октябрийн 31). Энэ һарада 6-най үдэр үгы, забһарлаба.

Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгын, шоройдо һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, тэнгэри, лусууд тахиха, түмэрөөр, модоор дарха хэхэ, бурханай шэрээдэ Мандал табиха, муу үйлэ буруудхаха, ламые бараалхаха, худалдаа наймаа эдэбхижүүлхэ, уранай ажал эрхилхэ, нүгэлөө панманшалха, эм найруулха, ада шүдхэр зайлуулха, бэе эмшэлүүлхэ мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэбшые мал үүсэхэ, хони хурьга ондоо тээшэн үгэхэ, үри шэриэе бусааха, хүнине үзэн ядаха, хэрүүл шууяа үүдэхэхэ

мэтын үйлэнүүдтэ муу.

Бэри буулгаха тухай, наһа барагшые хүдөөлхэ асуудалнуудаар дасанда хандагты.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, хэрүүл шууян болохо.

Гарагай 7-до шэнын 8 (ноябрийн 1). Дүйсэн үдэр.

Шара Бар, 5 шара мэнгын, түмэртэ һуудалтай үдэр.

Нохой һарада Бар үдэр дайралдахадаа, тон муу, модон хохи үдэр гэгдэдэг.

Гэбшые дүйсэн үдэр хадань юрын шанартай гэжэ тоолоод, хэдэг ажалаа хэжэ үнжэхэдэ болохо гэнэ.

Дасан (дуган) бодхоохо, тэдэниие арамнайлаха, номлол хэхэ, тэрэниие шагнаха, гэр бариха, абаһанаа бусааха, наһа утадхалгын ёһо бүтээхэ, модо сабшаха, бурхан, сахюуса тахиха, шэнгэ газарта гэр бариха мэтын үйлэнүүдтэ гэмгүй.

Зүгөөр үхибүү хүдэ оруулха, бага хүүгэдые гэрнээ холо эльгээхэ, худаг малтаха, замда гараха, гэрнээ хэрэглэл гаргаха мэтын үйлэнүүдтэ муу.

Бэри буулгаха тухай, наһа барагшые хүдөө табиха тухай дасанһаа асуугты.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, наһан ута болохо.

Гарагай 1-дэ шэнын 9 (ноябрийн 2).

Шарагшан Туулай, 4 ногоон мэнгын, огторгойдо һуудалтай үдэр.

Бурханда мүргэхэ, номлол хэхэ, бурхадта, сахюусадта, лусуудта үргэл үргэхэ, субарга болон мүргэл шүтэһэнэй бусад зүйлнүүдтэ үргэл хэхэ, үгэлгэ үгэхэ, гүрэм уншуулха, ехэ хүнине бараалхаха, шуһа ханаха, төөнэхэ мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Гэхэ зуура үхибүү хүдэ оруулха, бага хүүгэдые гэрнээ холо эльгээхэ, нүүхэ, худалдаа наймаа хэхэ, үбшэ аргалжа эхилхэ мэтын үйлэнүүдтэ һайн.

Бэри буулгаха тухай, наһа барагшые хүдөөлхэ тухай асуудалаар дасанда хандагты.

Энэ үдэр хүнэй үһэ абаа хаа, үбшэн хүрэхэ.

Манай хөөрлөөн

ШЭНЭ ТУШААЛДАА ШЭН БЭЛИГТЭЙ ХҮДЭЛЫТ

Буряадаг гүрэнэй хүүхэдэй «Ульгэр» театрай директор, Буряад Республикын Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Надежда Баторовна ШАГДЫРОВАТАЙ хаяхана уулзажа, ерэхэ жэлэй сезонной хараа түсэбүүдтэйни, ямар шигэлтэйгээр ажалаа ябуулха хүсэлтэйб гэжэ хонирхоһон байнаб.

- Надежда Баторовна, та директорэй тушаалдаа конкурсын дүнгөөр томилогдоот гэжэ мэдэнэбди, амаршалнабди. Саашанхи ажаалайнгаа уг зорилго, түсэбөө хоорэжэ үгыт. Би Соёлой министрствын эмхидхэгээр «Ульгэр» театрай эрхим директор гэхэн конкурсно хабаадажа, тэрэнэй дүнгөөр байгша оной июнийн 9-нөө хүдэлжэ эхилэб. Театрай залуу коллектив уридшалап хараалхан уран хайханы зохёохы ханал бодолтой. Намтай хамта бэлигтэй ахмад режиссер Э.Б. Жалцанов, ахмад уран зураашаар, хүүхэдэй хэдэг хомор мэргэжэлтэдэй нэгэн болох О.В. Акимова хүдэлнэ. Литературна танагай даагнаар мэдэжэ журналист, драматург Г.Т. Башкуев хүдэлнэ. Хүүгэдтэ зориулжа, «Чипполины шэнэ ябадалнууд» гэхэн зүжэг бэшэнхэй, ноябрийн 14-дэ табигдаха. Харгалтайд хүдэлдэг, минин орлогшо Ч.Ц. Яжинова, ахмад администратор С.Б. Люшеева, М.С. Дарханова ехэ

найдамтай ажалшад юм. Театрайнай харагшад - хүүгэд ха юм даа, эдэ зоноороо хэлээ ойлголсодог, угтадаг, сэсэрлигүүдээр, хургуули хударнуудаар, холо ойрын тосхонуудаар зүжэгүүдые табихаар хэлээ баталдаг ажалтай хүдэлмэрилэгшэд.

Тэрэшэлэн «Ульгэр» театрайнгаа хүндэтэ нэрэ зэргыень үргэхэ, ургажа байһан хүүгэдэ хүмүүжүүлэн хүгжөөхэ гэшнэ манай уялга. 37-дохи театрайнгаа хаһа эхилхэдэ, театрайнгаа ордоние шэнэдхэжэ, вестибольһээ эхилээ, фойе хүртэгэр мүнөө сагай эрилтээр гоёохо хүсэлтэйбди. Газаахи талмайгаа Шэнэ жэлдэ зориулан зохёохобди. Энэ бүхы шэнэдхэгэдэмнай Соёлой министрство, Улаан-Үдэ хотын захиргаан, олон тоото спонсориуд, тоолобол, «Лот» фирмын генеральна директор О.Ю. Коршунов, «Электросвязини» хүтэлбэрилэгшэ С.П. Борголов, «Славия-тех» фирмын генеральна директор А.Г. Зыбинов, «Шеврон» фирмын генеральна директор В. Хабитуев, «Фактор» фирмын дарга Ю.Д. Цыбинов, ОАО «Зол» фирмын дарга А.А. Асалханов, «КамАЗ» авто-түбэй генеральна директор М.Д. Доржиев, тусхай нюурай үйлэдбэрийн хүтэлбэрилэгшэд Н.С. Иванова, В.Г. Хабусов, Н.Т. Зыкова болон бусад хүтэлбэрилэгшэд түсэб зорилгодомнай туһа хүргэһэн байна. Эдэ хүндэтэ зоңдоо хайн хайхание, омгогтой, олзотой саашадаа ябахыень хүсэжэ, баяраа мэдүүлэнэбди.

Шэнэ театральна сезон нээлгын үдэр «Ульгэр» театр ерэхыень октябрийн 31-дэ уринабди.

- Надежда Баторовна, тание шэнэ тушаалдаа эршэтэйгээр, шуумайн хүдэлжэ, аза талаантай, ажабайдалдаа жаргалтай, элүүр энхэ, хайн хайхан ажаһуухыетнай хүсэнэбди.

Соёлма БАЙМИНОВА хоорэлдэбэ.

Зураг дээрэ: Н.Б. Шагдырова

ТҮБЭНГИР ХООЛОЙГООР ТҮБИМЕ СУУРЯАТУУЛАН...

Тээмэндэ "Дыхание земли" гэжэ нэрлэгдэһэн түбэнгир хоолойгоор дууладаг зоной искусствын II уласхоорондын фестивалине Арадай уран бэлигтэй түбэй (РЦИТ) ажалшад үндэр хэмжээндэ үнгэргэжэ, шагнашадтай хайшаал магтаалда хүртэһэн байна.

Тэрэ үедэ ВСГАКИ-гай эмхидхэһэн "Байгалай уулзалганууд" гэхэн баһал заншалта болоһон уласхоорондын фестиваль-симпозиум эмхидхэгдэһэн байжа, тэндэ хабаадагшад бэлигтэй дуушадтай Гала-концерт баярлан, омогорхон хараһан, шагнаһан, түбэнгир хоолойгоор дууладаг артистнуудай бэлиг сэгнэһэн юм.

Бидэ энэ "Дыхание Земли" фестивалине түлөө гол харюусалга дааһан РЦИТ-гэй гол мэргэжэлтэ С.Д. Доржиевтай уулзажа, ехэ хонирхолтой хөөрлөө эмхидхэбди. Хэд эндэ хабаадаб, манай республикын дуушадые хэн хурганаб, ямар шиндхэгдээгүй асуудалнууд энэ фестивалине үедэ гаранаб, бусад асуудал Сергей Доржиевичта табиһан байнабди. Харюунынь уншагнашадтайнгаа анхаралда дуралханабди.

С.Д. Доржиев -РЦИТ-гэй фольклороор гол мэргэжэлтэ, "Наран-Гоохон" гэхэн фольклорно ансамблин хүтэлбэрилэгшэ:

- Анхан 2000 оной декабрь харада эгээл түрүүшын фольклорно фестиваль Улаан-Үдэдэмнай үнгэргэгдэжэ, түбэнгир хоолойгоор дууладаг зон, мүн уртын дуу дууладаг дуушад мурьсөө. Харин энэ хая болоһон II фестивалинемнай Россин Федерациин Соёлой министрство дэмжэжэ, тусхай программа оруулжа, мүнгэ зөөрээр хангаһан байна. Түрүүшын фестивалда Ондар Бадь-Доржу (Тыва Республика), баһал энэ республикын "Чангы-хая" ансамбль эрхимлэжэ, лаурсалууд болоо бэлэй.

Тинхэдэ энэ хаяхан эмхидхэгдэһэн "Дыхание Земли" гэхэн хоёрдохи уласхоорондын фестивалда ганса түбэнгир хоолойгоор дууладаг дуушад хабаада, тэрэшэлэн тэрэ үедэ "Байкальские встречи" фестиваль боложо байгаа, тинмэхээ удха шанарынь дээшлээ. Тинхэдэ анха

түрүүшынхичээ хакас артистнууд, тэрэ тоодо Евгений Улугбашев хабаадаб.

Энэ фестивальной 7 хоног соо үнгэргэгдэжэ, баян программатай байгаа. ВСГАКИ-да болоһон оюуталтай уулзалгада фестивалинемнай бэлигтэй дуушад хабаадажа, түбэнгир хоолойгоор дууладаг зоной элдэб олон янзын онол арга харуулжа, тэдэниие сэхтэ хонирхуулаа. Монголой, Тувагай ондоо хургуули (хургаха арга) бии байна.

Урданай ёһоор дуулахаһаа гадна мүнөө үсын фонограмма доро италян, бусад арадай хүгжэм доро монгол дуушан Нэргүй Наранбадрах эшхэрэн хагад дуулажа, шагнашадтай халуун альга ташалгаар угтагдаа. Энэ хадаа шэнэ нэгэл болоно. Илангаяа залуушуудла сэхтэ хайшаагдана. Урданайхаараа арадай инструментын дэмжэлгэ доро дуулаһан артистнууд бүри олон байба.

Манай республикын 18 хүниие, тэрэ тоодо 2 басагалды РЦИТ-дэ суглуулжа, оройдоол 2 харын туршада түбэнгир хоолойной хургуулин олон хэшээл үнгэргэһэн Тываһаа ерэхэн,

бэлигтэй багша Владимир Серенович Сояида баярые хүргэбди. Байгалиһаа үгтэһэн бэлигтэй эхин үгдэһэн манай зонодо бин, тинмэхээ оролдобол, түбэнгир хоолойгоор дуулаха аргатай байна. Улаан саг соо хургаха гэхэдэши, ехэ мүнги хэрэгтэй, спонсориудые олохо хэрэгтэй байна.

Мүнөө аяншалагшадтай олошорхо үедэ түбэнгир хоолойгоор дууладаг зонойе хургаха шухала шуу.

Тус фестивалине журин бүридлэдэ түрүүлэгшэ, "Монгол хоомэй" эблэй вице-президент, академик Б. Одсүрэн, "Ай-херей" гэхэн фольклорно бүлэгтэй уран хайханы хүтэлбэрилэгшэ, Тывагай габьяата артист В.С. Соян, Алтайн, Буряад оройноймнай мэлэжэ зон оройно байба.

Тыва Республикын Тимур Кара-Саяда Гран-пригэй шан фестивалине кубок гарай бэлэгтэйгээр барюулагдаа. I патын дипломдо, алтан медальда Нэргүй Наранбадрах (Монгол орон), тинхэдэ I шатын дипломдо, мүнги медальнуудтайгаар "Ай-херей" бүлэг (Тыва Республика), II шатын дипломдо Сумьяабазар Загда-Очирто (Монгол), Монгол-оол Ондарта (Тыва) хүртөө.

Харин I шатын дипломууд бэлэгүүдтэйгээр "Алтай Кап" (Алтайн Республика), "Тыва кызы" (Тыва) ансамбльнуудай гэнүүдтэ барюулагдаба. Тинхэдэ III шатын диплом, хүрэл медальнуудтайгаар Болот Байрышевта, Эмиль Теркишевта (Алтайн Республика), Евгений Улугбашевта (Хакасия), мүн хабаадалгын диплом, Сергей Бадмацыреновтэ (Буряад Республика), "Кун сарданата" гэхэн хүүгэдэй ансамбльда (Саха-Яхад Республика), тэрэшэлэн диплом, тусхай бэлэгтэйгээр Чодууру Тумаалта (Тыва) хүртэһэн байна.

Саашадаанье энэ уласхоорондын фестивалине заншалта болгожо, бэлигтэй залуушуудые түбэнгир хоолойгоор дуулажа хургаха, заажа үгэхэ ехэ түсэбтэйбди. Үнгэрһэн фестивалинемнай дэмжэһэн бүхы зонодо, туһалхан Соёлой министрствэдэ халуун баярые хүргэбди.

Бэлигма ОРБОДОЕВА хоорэлдэбэ. Зурагууд дээрэ: Н.Наранбадрах, С. Загда-Очир,хабаадагшад; Б. Байрышев.

30 октября 2003 года в Бурятском театре драмы состоится открытие концертного сезона театра танца «Бадма Сэсэг». Начало в 19.00 час. Справки по тел.: 21-18-83. Билеты в кассе театра.

БАЯР ХАМАЕВ урина Ноябрьн 3-най үдэһын 18 сагта Ярууная суурхуулан бэлигтэй залуу композитор Баяр Хамаевай зохёохы үдэһэ Буряад драмын академическэ театрай тайзан дээрэ үнгэргэгдэхэнь. Ирагуу хайхан дууныудые бэшлэг Баяр Хамаев нотагаархидаа, дуунда дуратайшуудые концертлээ урина.

Эмхидхэгэй булэг.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директор - ахмад редактор А.А.АНГАРХАЕВ.

Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, И.Б.ДАГБАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Ф.П.БОТОВА, Ц.Э.ДОРЖИЕВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), Н.Д.НАМСАРАЕВ (генеральна директорэй I-дэхи орлогшо-ахмад редакторай орлогшо), Т.В.САМБЯЛОВА (секретариады хүтэлбэрилэгшэ-генеральна директорэй орлогшо), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), А.Д.ЭРДЫНИЕВА (харюусалгата секретарь), танагуудые даагшад: В.Г.ГОМБОЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВА, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахмад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), ген. директорэй I-дэхи орлогшо-ахмад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахмад редакторай орлогшоной - 21-64-36, 21-33-61, редакторай орлогшын - 21-54-93, секретариады болон полтикын - 21-63-86; соёлой болон гүүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершинь» журналуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюуталдай ажабайдалай болон олонитын хүдэлмэрийн, «Одон» журналай редакци - 21-50-52; мэдээсэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93; рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97; компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерини - 21-23-67.

Редакцида оройно материалнууд шүүмжэлэгдээдэггүй, мүн авторнуудтан бусаагдадаггүй.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрэнүүдэй бэшэлые хазгайруулан ушарга авторнуудын харюусалгатай. Редакциин ханамжа авторайхнтай адли бэшэ байжа магад.